

SPIN

Jaar
ver
slag

2023

%

Stichting Pensioenfonds
IBM Nederland

Inhoud

1	Kerncijfers, profiel en personalia	5
1.1	Kerncijfers	5
1.2	Profiel	6
1.2.1	Ontstaan en status van het fonds	6
1.2.2	Missie, visie en kernwaarden van het fonds	6
1.2.3	Omvang SPIN	6
1.2.4	Opzet van de organisatie	7
1.3	Onderscheid DB-regeling en DC-regeling	8
1.4	Personalia	9
2	Verslag van het Algemeen bestuur	11
2.1	Voorwoord	11
2.2	Financiële positie en resultaat DB-regeling over 2023	12
2.2.1	Dekkingsgraad ultimo boekjaar	12
2.2.2	Ontwikkeling dekkingsgraad over meerdere jaren	13
2.2.3	Verloop dekkingsgraad naar oorzaken	13
2.2.4	Reële dekkingsgraad	15
2.3	Beleggingen	15
2.3.1	Terugblik 2023	15
2.3.2	Beleggingsbeleid - Beleggingsbeginselen	16
2.3.3	Beleggingsbeleid SPIN DB-regeling	16
2.3.4	Beleggingsresultaten 2023 DB-regeling	19
2.3.5	Beleggingsbeleid DC-regeling	20
2.3.6	Beleggingsresultaten 2023 DC-regeling	22
2.3.7	Maatschappelijk verantwoord beleggen	23
2.4	Pensioenen	28
2.4.1	Ontwikkelingen pensioenen	28
2.4.2	Pensioenregelingen	31
2.4.3	Toeslagverlening DB-regeling	33
2.4.4	Rendementsbijschrijving DC-regeling per cohort	37
2.4.5	Premie DB-regeling	37
2.4.6	Premiebeleid DC	39
2.4.7	Ontwikkeling deelnemersbestand	40
2.5	Governance	42
2.5.1	Strategie	42
2.5.2	Risicohouding	42
2.5.3	Organisatie van het bestuur	45
2.5.4	Geschiktheid bestuur	48
2.5.5	Competenties en zelfevaluatie	48
2.5.6	Code Pensioenfondsen	48
2.5.7	Algemene verordening gegevensbescherming	49
2.5.8	Sleutelfunctiehouders	50
2.5.9	Overige organen van SPIN	50
2.6	Communicatie	51
2.6.1	Beleid en aanpak	51
2.7	Risicomanagement	53
2.7.1	Opzet risicomanagement	53
2.7.2	Risicobereidheid	55

2.7.3	Beschrijving belangrijkste risico's en het risicobeleid DB-regeling	55
2.7.4	Beschrijving risico's en het risicobeleid DC-regeling	63
2.7.5	Risico's die aanvullende aandacht hadden in 2023	66
2.7.6	Veranderingen doorgevoerd binnen Risicomanagement	66
2.7.7	Compliance officer	67
2.7.8	Extern toezicht	67
2.8	Pensioenkosten	68
2.9	Verwachtingen 2024	73
2.10	Vaststelling verslag van het Algemeen bestuur	73
3	Verantwoording en toezicht	74
3.1	Verslag intern toezicht	74
3.1.1	Samenvatting verslag van het Intern toezicht	74
3.1.2	Reactie van het Dagelijks bestuur	75
3.2	Verslag Verantwoordingsorgaan	76
3.2.1	Reactie van het Algemeen bestuur	81
4	Jaarrekening 2023	82
4.1	Balans per 31 december 2023	82
4.2	Staat van baten en lasten	83
4.3	Kasstroomoverzicht	84
4.4	Toelichting op de Jaarrekening	85
4.4.1	Algemeen	85
4.4.2	Grondslagen	85
4.4.3	Grondslagen voor waardering van activa en passiva	87
4.4.4	Grondslagen voor bepaling van het resultaat	90
4.4.5	Kasstroomoverzicht	92
4.4.6	Toelichting op de balans per 31 december 2023	92
4.4.7	Risicobeheer	103
4.4.8	Niet in de balans opgenomen verplichtingen	112
4.4.9	Verbonden partijen	112
4.4.10	Toelichting op de Staat van baten en lasten over 2023	112
4.4.11	Belastingen	120
4.5	Gebeurtenissen na balansdatum	121
4.6	Vaststelling jaarrekening	121
5	Overige gegevens	122
5.1	Statutaire regelingen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	122
5.2	Actuariële verklaring	122
5.3	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	124
6	Relevante nevenfuncties	134

1 Kerncijfers, profiel en personalia

1.1 Kerncijfers

(bedragen x € 1 miljoen)	2023	2022	2021	2020	2019
Aantal deelnemers					
Actieve deelnemers	1.715	2.060	2.037	2.371	2.451
Gewezen deelnemers	5.682	5.488	5.877	5.906	5.978
Pensioengerechtigden	5.594	5.550	5.524	5.417	5.364
Totaal	12.991	13.098	13.438	13.694	13.793
Deelnemers met alleen een DB aanspraak	7.436	7.437	7.900	8.176	8.347
Deelnemers met een DB- en DC aanspraak	3.014	3.084	3.195	3.218	3.232
Deelnemers met alleen een DC aanspraak	2.541	2.577	2.343	2.300	2.214
Solvabiliteit					
Reserves	1.183	1.540	1.875	1.371	1.305
Technische voorzieningen	2.842	2.524	3.386	3.723	3.525
Actuele dekkingsgraad	134,8%	150,9%	146,6%	131,7%	132,1%
Beleidsdekkingsgraad	137,6%	150,2%	137,9%	127,7%	129,7%
Vereist Eigen Vermogen (in %)	106,0%	105,8%	105,6%	106,7%	107,3%
Gehanteerde rekenrente	2,4%	2,8%	0,5%	0,0%	0,6%
Saldo van baten en lasten	-356	-335	503	66	123
Beleggingen (*)					
Beleggingsportefeuille DB-regeling	4.019	4.059	5.256	5.091	4.828
Beleggingsportefeuille DC-regeling	554	499	635	600	548
Beleggingsperformance DB-regeling	3,6%	-19,8%	6,5%	8,7%	11,2%
Benchmark performance DB-regeling	4,2%	-19,6%	6,1%	9,1%	10,9%
Vijfjaarsrendement	1,4%	1,1%	6,3%	6,8%	5,2%
Vijfjaarsrendement (benchmark)	1,5%	1,1%	6,1%	6,8%	4,9%
Rendement vanaf oprichting (1996)	6,7%	6,2%	7,3%	7,3%	7,3%
Premies en uitkeringen					
Premie DB-regeling	-	1	1	3	4
Premie DC-regeling	15	16	16	16	15
Gedempte kostendekkende premie (DB-regeling)	18	20	21	22	21
Pensioenuitvoeringskosten	2,3	2,1	3,2**	2,3	2,5
Pensioenuitkeringen	178	157	154	151	148
Toeslagen					
Algemene toeslag	10,9%	2,0%	0,8%	2,0%	1,4%
ASR toeslagregeling	9,9%	2,6%	1,0%	1,6%	1,5%
Toeslagregeling 2	17,2%	2,6%	1,0%	1,6%	1,5%

Tabel 1. Vijfjarenoverzicht

* De beleggingsperformance voor de DC-regeling is afhankelijk van het leeftijdscohort van de deelnemer. De rendementen over 2023 per cohort zijn opgenomen in paragraaf 2.3.6.

** Inclusief EUR 0,9 eenmalige implementatie- en implementatiekosten. Reguliere kosten bedragen EUR 2,3

1.2 Profiel

1.2.1 Ontstaan en status van het fonds

Stichting Pensioenfonds IBM Nederland (hierna: SPIN of het fonds) is op 17 oktober 1995 opgericht en sinds 1 januari 1996 operationeel als pensioenuitvoerder van de pensioenregelingen van IBM Nederland B.V. (hierna: IBM). Als gevolg van de splitsing van IBM voert SPIN sinds 1 september 2021 ook de pensioenregelingen voor Kyndryl Nederland B.V. (hierna: Kyndryl) uit. Sinds 1 januari 2022 is SPIN een zelfadministrerend fonds. SPIN is statutair gevestigd in Amsterdam, ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41215424 en aangesloten bij de Pensioenfederatie.

SPIN heeft een internetsite (www.spin.nl), een servicedesk (telefoon: 020 3474722 en e-mail: info@spin.nl) waar iedere deelnemer terecht kan voor hulp en informatie.

1.2.2 Missie, visie en kernwaarden van het fonds

Missie van SPIN

De missie van SPIN is om:

- deelnemers (inclusief gewezen deelnemers en pensioengerechtigden) te helpen bij het realiseren van een voor hen adequaat pensioen;
- de twee werkgevers te ondersteunen bij het realiseren van een passende arbeidsvoorwaarde 'pensioen'.

We streven naar een hoge kwaliteit van dienstverlening die met een zo groot mogelijke zekerheid en tegen aanvaardbare kosten het beoogd pensioenresultaat van onze deelnemers kan realiseren.

Visie van SPIN

- Wij maken de zaken zo begrijpelijk en toegankelijk mogelijk en streven naar een hoog niveau van dienstverlening aan de deelnemers en werkgevers.
- Wij ondersteunen de individuele deelnemer bij het maken van passende pensioenkeuzes om een voor de deelnemer adequaat pensioen te bereiken.
- Wij beheren het pensioenvermogen in het belang van deelnemers en wij voelen daarbij een verantwoordelijkheid om bij te dragen aan een leefbare wereld, voor zowel de huidige als de toekomstige generaties.
- In onze beleggingen en in onze bedrijfsvoering nemen wij weloverwogen financiële en niet-financiële risico's, waarmee we maximaal vertrouwen opbouwen bij al onze belanghebbenden.
- Wij onderscheiden ons door de behoeften van onze deelnemers en aangesloten werkgevers centraal te stellen in onze dienstverlening. We hanteren daarbij korte lijnen tussen bestuur en uitvoering in het belang van een goede beheersing, veranderkracht en goed contact met onze stakeholders.
- Over ons beleid en keuzes leggen wij verantwoording af aan alle belanghebbenden.

Kernwaarden

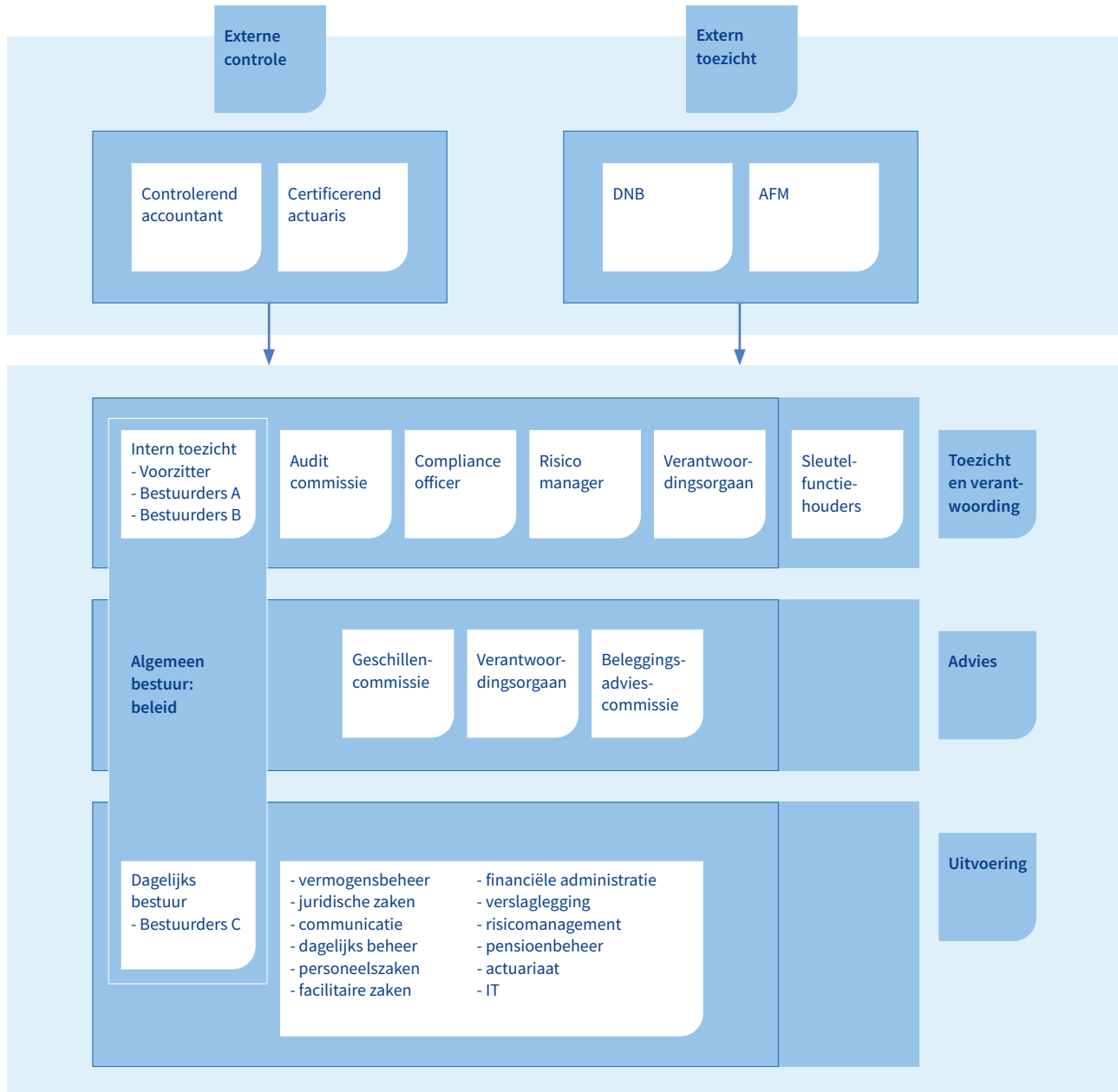
Professioneel, integer, betrokken en transparant.

1.2.3 Omvang SPIN

SPIN voert pensioenregelingen uit voor circa 13.000 mensen die bij IBM en Kyndryl werken of gewerkt hebben. Eind 2023 beheerde SPIN een vermogen van circa € 4,6 miljard.

1.2.4 Opzet van de organisatie

Onderstaand is het organogram van SPIN weergegeven.

Illustratie Organogram SPIN

De rollen, taken en bevoegdheden van de verschillende organen, commissies en functionarissen zijn beschreven in paragraaf 2.5.

SPIN heeft een eigen bestuursbureau. Het bestuursbureau bestaat uit een staf van gespecialiseerde medewerkers op het gebied van actuariaat, juridische zaken, pensioenbeheer, risicomangement, communicatie en beleggingen. Het bestuursbureau houdt zich voornamelijk bezig met bestuursondersteuning, beleidsvoorbereiding, pensioenbeheer, communicatie en de monitoring en evaluatie van uitbestede werkzaamheden. SPIN voert zelf de pensioenadministratie uit.

SPIN heeft in navolging van de Algemene Verordening Gegevensverwerking (AVG) een privacy officer (PO).

1.3 Onderscheid DB-regeling en DC-regeling

SPIN voert voor de (ex-)werknemers van IBM en Kyndryl zowel DB- als DC-regelingen uit. Deze regelingen zijn verschillend van aard. Een DB-regeling is een regeling waarbij een pensioen wordt opgebouwd op basis van de gewerkte dienstjaren. Een DC-regeling is een regeling waarbij een pensioenkapitaal wordt opgebouwd op basis van de ingelegde premies en de hiermee behaalde beleggingsresultaten. Gezien het verschil tussen beide regelingen voor de deelnemers wordt er in het jaarverslag, waar van toepassing, een onderscheid gemaakt tussen beide regelingen.

1.4 Personalia

Algemeen bestuur

Het algemeen bestuur bestaat uit het Intern toezicht (de voorzitter en de bestuurders A en B) en het Dagelijks bestuur (de bestuurders C). In 2024 heeft het algemeen bestuur besloten de zittingstermijnen aan te passen aan de Code Pensioenfondsen 2024.

Intern toezicht (voorzitter en bestuurders A en B)

Bestuurders	Geleding	Einde zittingsduur
mw. E.W. Galesloot-Vaal (1962), <i>voorzitter</i>	Onafhankelijk	1 juli 2027
dhr. K. Verloop (1948) (B)	Pensioengerechtigden	1 juli 2026
dhr. R.A.C. van Schayk (1963)(A)	IBM	1 januari 2024
dhr. R. Houweling (1957), <i>secretaris</i> (B)	Werknemers	1 januari 2024
dhr. R.F.T. Klein (1973) (B), <i>vanaf 1 juli 2023</i>	Werknemers	1 juli 2027
dhr. R.J.H. Nijhuis (1970) (B), <i>vanaf 1 januari 2024</i>	Werknemers	1 januari 2028
dhr. R. Griffioen (1962) (A), <i>vice voorzitter</i>	IBM	1 juli 2027
dhr. T. Leijen (1961) (A)	IBM	1 juli 2025
mw. N. Fischer (1977) (A), <i>vanaf 1 januari 2024</i>	IBM	1 januari 2028

Dagelijks bestuur (bestuurders C)

dhr. W.A.P. van Eechoud (1966), *directeur*
dhr. L.A.N. Gielissen (1970), *adjunct-directeur*

Verantwoordingsorgaan

Namens de werknemers

dhr. M. Wilcke (1964)
dhr. T. Hendriks (1965), *secretaris*

Namens de pensioengerechtigden

Mw. G. Theunissen (1951)
dhr. J.D. Troost (1950)
dhr. T. Guinau (1937)
dhr. M. Vreeken (1958), *voorzitter*
mw. B. Spiele (1956)
dhr. J. Traudes (1950)

Namens IBM

Mw. B. Krisifoe (1973)
mw. A. van Bever (1980)
dhr. R. Kok (1972)

Namens Kyndryl

mw. S. van Brug (1971)

Commissies

Auditcommissie

Leden

mw. S.G. van der Lecq
dhr. R.F. Grobbe
dhr. R. Griffioen

Geleding

onafhankelijk
onafhankelijk
bestuur

Einde zittingsduur

1 juli 2025
1 juli 2026
1 juli 2025

Beleggingsadviescommissie

mw. A. Gram, *voorzitter*
dhr. B. Jacobs, *lid*
dhr. M. Leonard, *lid*
dhr. P.G.E. van Gent, *lid*
mw. G.P. van Tongeren, *lid*

Werkzaam bij/als

Onafhankelijk adviseur
Onafhankelijk adviseur
IBM Retirement Funds EMEA
Onafhankelijk adviseur
Onafhankelijk adviseur

Einde zittingsduur

1 juli 2025
1 januari 2027
1 november 2024
27 mei 2025
1 juli 2024

Geschillencommissie**Namens de Centrale ondernemingsraad**

dhr. D. Severeijns

Namens het Verantwoordingsorgaan

dhr. P. Strucks

Namens IBM

mw. E. Pouw

Sleutelfunctiehouders

Interne auditfunctie: dhr. D. Brouwer (4PP Audit)

Actuariële functie: mw. J.C.M. Hofmans (Mercer)

Risicobeheerfunctie: dhr. B.W.E. Velzeboer (SPIN)

Compliance officer

Nederlands Compliance Instituut (NCI)

Risicomanager

dhr. B.W.E. Velzeboer (SPIN)

Certificerend actuaris

Mercer Nederland B.V., Amstelveen

Controlerend accountant

Ernst & Young Accountants LLP, Amsterdam

2 Verslag van het Algemeen bestuur

2.1 Voorwoord

2023 was een jaar van onrust en dynamiek, zowel nationaal als internationaal. De oorlog in Oekraïne ging het tweede jaar in. Ook elders in de wereld waren er diverse brandhaarden. Vanaf 7 oktober zorgde de oorlog in Gaza voor onrust in de internationale betrekkingen. De diverse crises hadden hun impact op wereldeconomie. De renteverhogingen van centrale banken, het effect van inflatie op de koopkracht van consumenten, de vertraging van de Chinese economie en de neiging tot protectionisme hebben eveneens een remmend effect gehad op de wereldwijde economische groei.

In deze turbulente omgeving heeft SPIN voor de DB-regeling een gezonde financiële huishouding kunnen behouden. Zo is onder meer de indexatie conform het indexatiebeleid toegekend. Voor zowel de DB als voor de DC regeling waren de beleggingsresultaten positief.

Voor de pensioenfondsen in Nederland was met name de inwerkingtreding op 1 juli 2023 van de Wet Toekomst Pensioenen een belangrijke mijlpaal. Na jaren van voorbereiding heeft op 30 mei 2023 de Eerste Kamer de wet aangenomen. De reeds gestarte voorbereidingen zijn door SPIN gecontinueerd en waar nodig geïntensiveerd. Met name de sociale partners zijn in 2023 nog aan zet met de onderhandelingen over de nieuwe regeling, over te maken keuzes over al dan niet invaren en over de beoogde transitiedatum. In 2023 is WTP inmiddels een vast agendapunt in de bestuursvergaderingen en in het overleg met het Verantwoordingsorgaan. Het Niet-uitvoerend bestuur heeft eind 2023 een toetsingskader WTP opgesteld aan de hand waarvan het intern toezicht wordt ingevuld.

De Tweedekamerverkiezingen op 22 november 2023 hebben grote verschuivingen in het politieke landschap veroorzaakt. De partijen die de WTP hebben ingevoerd hebben hun meerderheid verloren. Het is nog niet duidelijk of wijzigingen in de samenstelling van de Tweede Kamer consequenties hebben voor de invoering van de WTP.

Voor SPIN staat goede dienstverlening aan alle belanghebbenden voorop. Dat staat centraal in onze missie. Voor de deelnemers is daarom hard gewerkt aan de verdere ontwikkeling van de persoonlijke Mijnomgeving en zijn stappen gezet voor de verbetering van de Pensioenplanner en de totstandkoming van een Keuzehulp.

Per 1 maart 2023 heeft Søren Movig na 7 jaar het bestuur verlaten. Per 1 januari 2024 hebben Ronald van Schayk en Rob Houweling eveneens het bestuur verlaten. Wij danken hen voor hun jarenlange inzet en betrokkenheid bij het fonds.

In het verslag lichten we de ontwikkelingen verder toe.

Namens het bestuur,
Liesbeth Galesloot, voorzitter

Amstelveen, 6 juni 2024

2.2 Financiële positie en resultaat DB-regeling over 2023

2.2.1 Dekkingsgraad ultimo boekjaar

De dekkingsgraad is een belangrijke maatstaf voor de financiële positie van een pensioenfonds. Het geeft het pensioenvermogen weer als percentage van de technische voorzieningen.

	Ultimo 2023	Ultimo 2022
Reserves	1.183.226	1.539.703
Technische voorzieningen DB	2.841.616	2.524.015
Technische voorzieningen DC	554.172	499.438
Pensioenvermogen	4.579.014	4.563.156
Actuele Dekkingsgraad	134,8%	150,9%
Beleidsdekkingsgraad	137,6%	150,2%
Vereiste dekkingsgraad	106,0%	105,8%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	103,4%	103,4%
Reële dekkingsgraad	110,9%	114,2%

Tabel 2 Dekkingsgraad

De actuele dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad:

- De actuele dekkingsgraad is de dekkingsgraad zoals we aan het einde van elke maand vaststellen op basis van de actuele waarde van de beleggingen en de verplichtingen. Deze dekkingsgraad fluctueert gedurende het jaar door o.a. rentewijzigingen en ontwikkelingen op de beurs.
- De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden in de afgelopen 12 maanden. Deze variant fluctueert aanzienlijk minder als gevolg van middeling. De beleidsdekkingsgraad is onder meer leidend voor wettelijke regels over toeslag en eventuele tekorten.

De actuele dekkingsgraad bedroeg ultimo 2023 134,8% (eind 2022: 150,9%).

De beleidsdekkingsgraad bedroeg ultimo 2023 137,6% (eind 2022: 150,2%).

De beleidsdekkingsgraad lag hiermee ruim boven de vereiste dekkingsgraad van 106,0%.

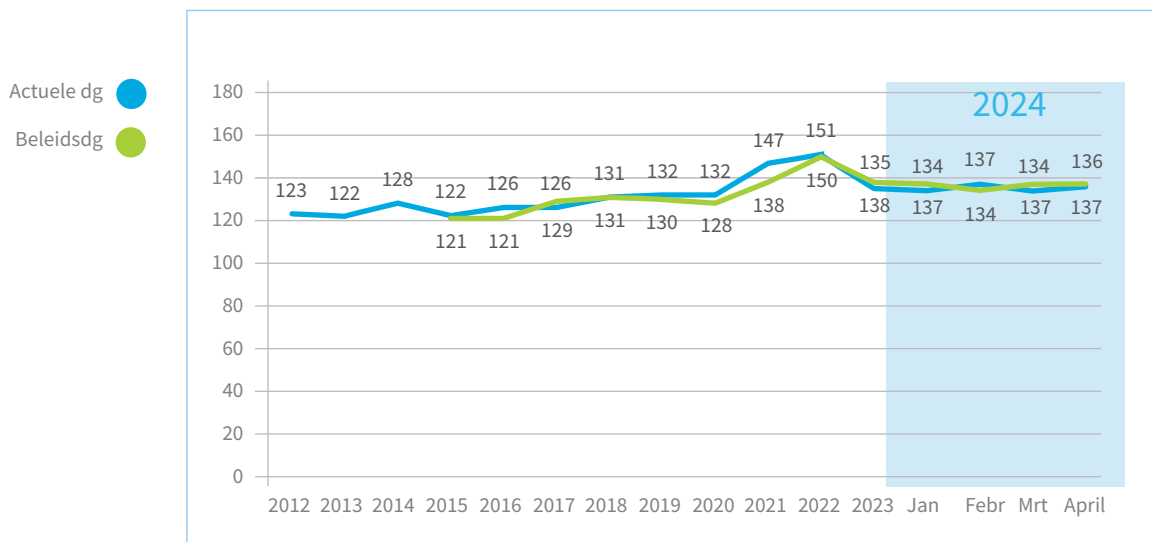
Van belang is de (in 2015 ingevoerde) verplichting om bij het berekenen van de dekkingsgraad de DC-regeling mee te nemen. Aangezien de dekkingsgraad van een DC-regeling altijd 100% is leidt de combinatie van een DB- en DC-dekkingsgraad bij SPIN tot een lagere actuele dekkingsgraad. Tevens leidt dit tot een lagere vereiste dekkingsgraad. SPIN heeft een ontheffing gekregen van De Nederlandsche Bank (DNB) om bij de toeslaggrenzen rekening te mogen houden met de samenloop van DB en DC. Door deze ontheffing mag SPIN bij lagere dekkingsgraden indexeren voor zover het pensioenreglement hierin voorziet. Het fonds is niet gelukkig met de vermenging van de DB- en DC dekkingsgraad en heeft dit bij meerdere instanties, onder meer DNB en de Pensioenfederatie, diverse malen aangekaart. Indien bij de berekening van de dekkingsgraad geen rekening wordt gehouden met de DC-regeling, dan bedraagt de actuele dekkingsgraad 141,6% (eind 2022: 161,0%).

De minimaal vereiste dekkingsgraad is door het fonds bepaald op 105%. De actuele berekening van de minimaal vereiste dekkingsgraad op basis van wet- en regelgeving komt voor SPIN uit op 103,4%.

De reële dekkingsgraad wordt toegelicht in paragraaf 2.2.4.

2.2.2 Ontwikkeling dekkingsgraad over meerdere jaren

In grafiek 1 wordt de ontwikkeling van de actuele dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad weergegeven. Hieruit blijkt dat het fonds de afgelopen jaren een vrij stabiele dekkingsgraad kent. Deze stabiliteit is voor een belangrijk deel te danken aan de rente-afdekking van de verplichtingen en door de keuze in de soort en samenstelling van de beleggingen.

Grafiek 1 Ontwikkeling dekkingsgraad

2.2.3 Verloop dekkingsgraad naar oorzaken

In onderstaande tabel is weergegeven door welke oorzaken de actuele dekkingsgraad in 2023 is gewijzigd.

	2023	2022
Dekkingsgraad per 1 januari	150,9%	146,6%
1 Premies	-0,8%	-0,8%
2 Pensioenuitkeringen	3,2%	1,9%
3 Toeslagverlening	-13,5%	-2,6%
4 Wijziging rentetermijnstructuur	-5,2%	35,2%
5 Overrendement	-0,7%	-24,3%
6 Overige oorzaken	0,9%	-5,1%
Dekkingsgraad per 31 december	134,8%	150,9%

Tabel 3a Ontwikkeling dekkingsgraad naar oorzaken

Toelichting op mutaties in de dekkingsgraad

- Het premieresultaat bestaat uit het verschil tussen de door de werkgevers en werknemers betaalde pensioenpremies en de waarde van de opgebouwde pensioenaanspraken in 2023. Op basis van de dekkingsgraad ultimo 2022 is conform de uitvoeringsovereenkomst met IBM en Kyndryl een premiekorting verleend op de werkgeversbijdrage en de werknemersbijdrage in de DB-regeling. De in 2023 ontvangen premie is hierdoor lager dan de waarde van de in 2023 opgebouwde pensioenaanspraken.

- 2 De betaalde pensioenuitkeringen hebben een positief effect op de dekkingsgraad. Dit wordt veroorzaakt door vrijval van de reserves als de dekkingsgraad van het fonds boven de 100% ligt.
- 3 Door het verlenen van toeslagen nemen de huidige uitkeringen van pensioengerechtigden en de toekomstige uitkeringen van slapers en actieve deelnemers toe. Deze toekenning heeft een negatief effect op de dekkingsgraad, maar komt uiteraard ten gunste van onze deelnemers. De toeslagverlening in 2023 was hoog door de hoge inflatie.
- 4 De technische voorzieningen worden berekend tegen marktwaarde. Bij deze berekening wordt gebruik gemaakt van de rentetermijnstructuur (RTS) zoals gepubliceerd door DNB. Ultimo 2023 bedraagt de gemiddelde rente waarmee SPIN rekent circa 2,4%. Ultimo 2022 was deze 2,8%. Door de daling van de rente in 2023 neemt de waardering van de pensioenverplichtingen toe en ontstaat een negatief resultaat.
- 5 Het beleggingsrendement is het verschil tussen de behaalde beleggingsopbrengsten en de benodigde interesttoevoeging aan de technische voorzieningen. De beleggingsopbrengsten voor de DB-regeling waren in 2023 positief, dit had voor een groot deel te maken met de bij het vorige punt benoemde daling van de rente. Als de het renterisico grotendeels of geheel is ingedeekt, heeft een rentedaling een negatief effect op de verplichtingen maar een vergelijkbaar positief effect op de waardering van de beleggingen.
De benodigde toevoeging aan de technische voorzieningen betreft de jaarlijkse oprenting van de technische voorziening tegen de eenjaarsrente van de RTS. Deze oprenting bedroeg in 2023 circa 3,3%. De beleggingsopbrengsten zijn nader toegelicht in paragraaf 2.3.
- 6 De overige oorzaken zijn alle oorzaken die niet in een andere rubriek zijn opgenomen. Voor 2023 betreft dit met name kruiseffecten. In 2022 bestond dit uit de aanpassing van de sterftegrondslagen (effect circa 0,6% negatief), het effect van de terugstorting naar de werkgevers (effect circa 0,2% negatief) en kruiseffecten van de wijziging RTS met in dit geval het beleggingsresultaat. Omdat de resultaten op wijziging RTS en de beleggingsresultaten in 2022 groot waren, was ook het kruiseffect hoog.

In onderstaande tabel is weergegeven door welke oorzaken de actuele dekkingsgraad exclusief DC-regelingen in 2023 is gewijzigd.

	2023	2022
Dekkingsgraad per 1 januari exclusief DC-regeling	161,0%	155,4%
1 Premies	-0,7%	-0,7%
2 Pensioenuitkeringen	4,6%	2,7%
3 Toeslagverlening	-16,9%	-3,2%
4 Wijziging rentetermijnstructuur	-6,7%	46,4%
5 Beleggingsrendement	0,1%	-29,7%
6 Overige oorzaken	0,2%	-9,9%
Dekkingsgraad per 31 december exclusief DC-regeling	141,6%	161,0%

Tabel 3b Ontwikkeling dekkingsgraad exclusief DC-regeling naar oorzaken

2.2.4 Reële dekkingsgraad

Bij de vaststelling van de technische voorzieningen en de actuele dekkingsgraad wordt rekening gehouden met de opgebouwde aanspraken tot de berekeningsdatum. Dit zijn de nominale pensioenen. Een nominaal pensioen betekent dat er geen rekening wordt gehouden met toekomstige inflatie en toeslagverlening. Indien wel rekening wordt gehouden met toekomstige inflatie, dan is er sprake van een reële dekkingsgraad. Voor de waardering van de toekomstige inflatie wordt dan rekening gehouden met marktverwachtingen over toekomstige prijsstijgingen. Deze marktverwachting wordt afgeleid uit het verschil tussen nominale en reële obligaties. De reële dekkingsgraad conform de berekeningssystematiek in de Pensioenwet bedroeg ultimo 2023 110,9% (2022: 114,2%). Bij deze voorgeschreven berekeningssystematiek wordt rekening gehouden met een indexatieambitie van 100%. De reële dekkingsgraad berekend op marktwaarde waarbij rekening wordt gehouden met de indexatieambitie uit het pensioenreglement bedraagt ultimo 2023 116,1% (2022: 116,7%). Deze reële dekkingsgraad is bepalend voor een eventuele premiekorting of vermogensterugstorting. Bij deze dekkingsgraad wordt de DC-regeling niet meegenomen.

2.3 Beleggingen

2.3.1 Terugblik 2023

Financiële markten begonnen het jaar 2023 met lagere rentes en stijgende aandelenkoersen, gesteund door lagere grondstofprijzen (zo halveerde de gasprijs bijvoorbeeld ten opzichte van eind 2022). Grondstoffen vormen een belangrijk onderdeel van de kosten voor levensbehoeften van de consument. Niet alleen direct maar ook als beginpunt van de productieketen. Hoewel de inflatie gedurende het jaar hardnekkiger bleek dan verwacht, zagen beleggers toch aanleiding om te veronderstellen dat de doelstelling van de ECB (inflatie van rond de 2%) in de nabije toekomst binnen bereik zou zijn. Dit betekende dat het rentebeleid van centrale banken zou kunnen gaan draaien van verhogen naar gelijk houden (en zelfs verlagen in 2024). Feitelijk vond in september de laatste verhoging van de ECB plaats (tien stappen sinds 2022) met 0,25% tot 4%. De Fed was al eerder klaar met verhogen en hield de rente op dat moment gelijk op 5,5%.

Op het snijvlak van politiek en economie zagen we dat de steun aan Oekraïne weegt op budgetten van NAVO landen en zorgt voor tweespalt bij regeringen. Aan de ene kant zijn er partijen die de steun willen doorzetten en de druk op het huishoudboekje van het land voor lief nemen. En aan de andere kant zijn er partijen die de voorkeur geven aan versoering van de steun. Iets wat we ook zien op het gebied van de keuze voor bedrijven uit eigen land ten opzichte van concurrenten uit het buitenland. Landen maken gebruik van deze vormen van protectionisme in een poging om een dreigende recessie te voorkomen. In termen van Bruto Binnenlands Product waren het China en Europa die kwakkelden, en trok de groei in de VS weer aan. Met name de grote technologie bedrijven blijven harder dan verwacht groeien.

In Nederland viel in het derde kwartaal het kabinet Rutte IV. De Tweede Kamer verkiezingen die in het opvolgende kwartaal werden gehouden kenden een verrassende uitslag. De val van het kabinet noch de beweging naar rechts hadden effect op de spread van Nederlandse staatsobligaties.

Op 7 oktober viel Hamas Israël binnen, wat leidde tot oorlog in Gaza. Ook hier waren de uitslagen op de financiële markten zeer beperkt. Het meest relevante directe effect was de stijging (4%) van de olieprijs. De route door het Suezkanaal werd vervangen door de 10.000 kilometer langere route langs Kaap de Goede Hoop. Dit betekent dat vrachtschepen drie tot vier weken langer onderweg zijn met als gevolg aanzienlijk hogere transportkosten.

De MSCI World aandelen Index behaalde (unhedged, in euro's) een positief rendement van 18,1%. Deze brede index kan worden onderverdeeld in ontwikkelde landen (+19,6%) en opkomende landen (+6,1%). Binnen ontwikkelde landen deed Noord-Amerika (+21,7%) het beter dan Europa (+15,8%). Europese staatsobligaties behaalden een positief rendement van 5,8%, ongeveer hetzelfde als de Europese aan inflatie gekoppelde obligaties (+5,9%). Bij bedrijfsobligaties noteerden de minder risicovolle categorie +4,7%, en de meer risicovolle categorie +11,0%. De Amerikaanse dollar daalde ongeveer 3% ten opzichte van de euro.

2.3.2 Beleggingsbeleid-Beleggingsbeginselen

De beleggingsbeginselen geven het bestuur een toetsingskader voor de aansluiting van het beleggingsbeleid bij de missie en overtuigingen van het fonds. De beginselen zijn opgenomen in de 'Verklaring inzake beleggingsbeginselen' en zijn te vinden op de website.

Het beleggingsbeleid is in april 2023 opnieuw vastgesteld, de aanpassingen ten opzichte van 2022 waren beperkt.

2.3.3 Beleggingsbeleid SPIN DB-regeling

Algemeen

SPIN stelt voor haar beleggingen eisen aan veiligheid, kwaliteit en spreiding van risico's. Voor de invulling van het beleggingsbeleid wordt onder andere gebruik gemaakt van ALM-studies en stress-analyses. In een ALM-studie wordt de relatie tussen de ontwikkeling van de beleggingen en die van de verplichtingen inzichtelijk gemaakt in diverse scenario's. Eventuele aanpassingen in de strategische beleggingsmix van SPIN starten met een fundamentele analyse van de betreffende beleggingscategorieën. De gevolgen worden met een ALM-model en stress scenario's doorgerekend en geanalyseerd. Hierdoor streeft SPIN naar een goed inzicht in haar sturingsmiddelen, verplichtingen en rentegevoeligheid. Sinds 2018 werken wij met een Dynamisch Risico Budget Framework (DRBF). Zie hierna onder 'Risicoreductie'.

Risicoreductie

Gezien de financiële positie vindt SPIN afbouw van risico's een verstandige keuze die in het belang is van alle betrokkenen bij het fonds. Door minder beleggingsrisico te nemen worden we minder gevoelig voor neerwaartse ontwikkelingen op beurzen, maar blijven de mogelijkheden om toeslag te verlenen op peil. Dat is zeker gezien de steeds kortere looptijd van onze verplichtingen belangrijk. Onze beleggingsportefeuille is hiervoor opgedeeld in drie sub-portefeuilles:

- 1 Een primaire matching portefeuille, die als doel heeft om tegen een zo laag mogelijk (krediet)risico het rente- en inflatierisico van de verplichtingen in te dekken (matchen);
- 2 Een diversificerende matching portefeuille, die als doel heeft om renterisico's op de verplichtingen in te dekken, maar waarin het fonds een beperkt aanvullend (krediet)risico accepteert om al te grote concentratierisico's te voorkomen en een beperkt overrendement te behalen ten opzichte van de verplichtingen;
- 3 Een return portefeuille, die dient om het benodigde overrendement te behalen. Hierbij wordt een beperkte additionele volatiliteit ten opzichte van de verplichtingen geaccepteerd.

Naast het verminderen van het beleggingsrisico behoren ook het verminderen van de rente-, inflatie-, en valutarisico's tot het instrumentarium.

In 2023 is er geen wijziging geweest in de gewichten van de sub-portefeuilles. Binnen de vermogenscategorie covered bonds (onderdeel van de diversifiërende matching portefeuille) echter wel. We hebben afscheid genomen van één van de twee vermogensbeheerders. Het vermogen onder beheer bij deze partij is derhalve ondergebracht naar de partij die we nu nog in portefeuille hebben.

Vanwege een iets lager financieel risico, voornamelijk als gevolg van de gestegen rente en hernieuwde inschatting van risico opslagen, is de reële doeldeckingsgraad (RDDG) aangepast van 120% naar 118%.

De doelportefeuille en bijbehorende rente-, inflatie- en valuta afdekking hoefden niet aangepast te worden. De RDDG is echter geen vaststaand getal en kan door de tijd heen fluctueren als gevolg van wijzigingen in veronderstellingen en aannames die ten grondslag liggen aan de DRBF methodiek. Als gevolg hiervan blijven de uitgangspunten van het DRBF raamwerk van kracht. Dit alles met het doel om de geïndexeerde pensioenen van SPIN-deelnemers zoveel mogelijk veilig te stellen.

Belangrijkste onderwerpen

Gedurende 2023 heeft SPIN de onderstaande punten gerealiseerd.

Dynamic Risk Budget Framework (DRBF)

De ALM assumpties en economische stress scenario's zijn voor 2023 vastgesteld.

Naar aanleiding hiervan is de RDDG bijgesteld van 120% naar 118%.

DC uitkeringsfase

Vervolg is gegeven aan het project waarbij onderzoek gedaan wordt of SPIN de DC uitkeringsfase zelf kan uitvoeren en op welke wijze daar invulling aan kan worden gegeven.

Met een uitkeringsfase waarbij een variabel pensioen wordt aangeboden kan een meer waardevast pensioen bereikt worden en hoeven deelnemers niet extern een pensioen in te kopen.

MVB Beleid

Het afgelopen jaar zijn er geen aanpassingen geweest aan het MVB beleid. In 2024 staat een herziening van het beleid op de planning. De vervanging van de aandelenmanager in de DC portefeuille is met succes geïmplementeerd. Ook de samenwerking met de nieuwe ESG service provider is voortvarend van start gegaan. Hierdoor krijgt SPIN beter inzicht in de stuurvariabelen op het gebied van MVB die voor SPIN van belang zijn. Dit helpt ook voor een verkenning ten aanzien van een eventuele wijziging van de SFDR status (momenteel artikel 6). Op het gebied van de allianties zijn er (tussentijdse) doelen gesteld en is er gerapporteerd over de voortgang ten aanzien van die doelen. Ook is er veel tijd en aandacht besteed aan het in lijn brengen van de portefeuilles met de standpunten van die allianties.

Evaluatie beleggingen

In 2023 is er een investment case en kaderstelling geactualiseerd van (minder risicovolle) bedrijfsobligaties.

Samenstelling DB-portefeuille

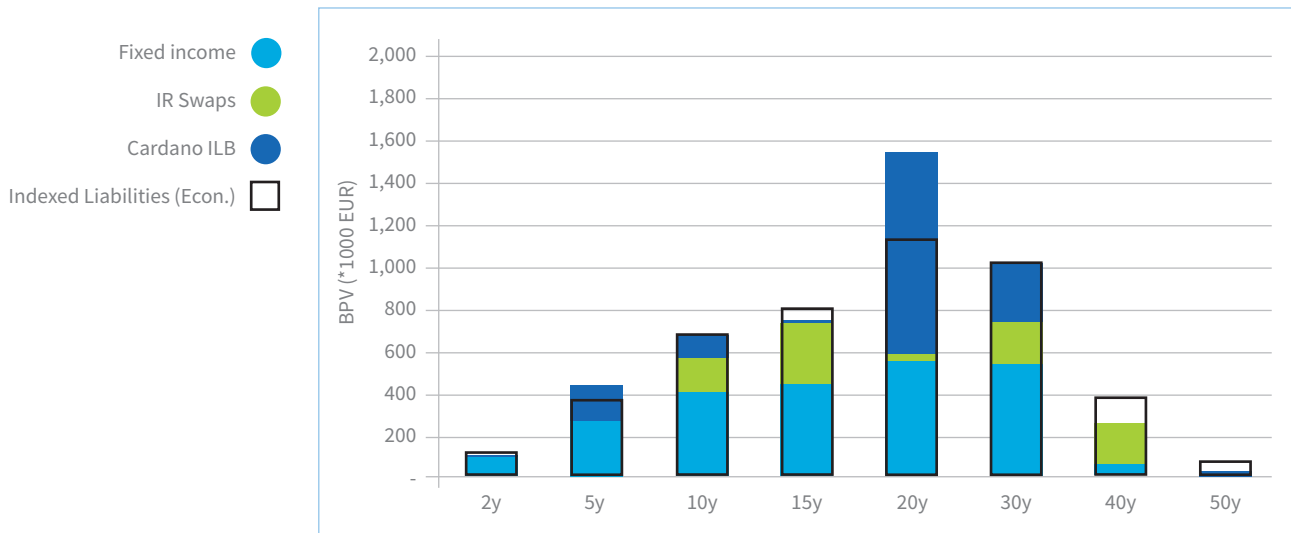
De strategische mix en de feitelijke beleggingsmix per 31 december 2023 zijn in onderstaande tabel weergegeven:

Categorie	Strategische mix per 1 januari 2023	Strategische mix ultimo verslagjaar	Feitelijke mix ultimo verslagjaar
Matching producten			
<i>Primaire Matching producten</i>			
Euro staatsleningen (A)AA	12,00%	12,00%	10,60%
Inflatiegerelateerde leningen	27,50%	27,50%	26,90%
WSW leningen	12,75%	12,75%	13,90%
SSA leningen	12,75%	12,75%	13,30%
	65,00%	65,00%	64,60%
<i>Diversificerende Matching producten</i>			
Nederlandse Hypotheken	10,00%	10,00%	10,40%
Euro covered bonds	5,00%	5,00%	4,50%
Wereldwijde bedrijfsobligaties	10,00%	10,00%	10,70%
	25,00%	25,00%	25,60%
Totaal Matching producten	90,00%	90,00%	90,20%
Return producten			
Private equity	10,00%	10,00%	9,80%
Totaal Return producten	10,00%	10,00%	9,80%

Tabel 4 Samenstelling beleggingen DB-regeling

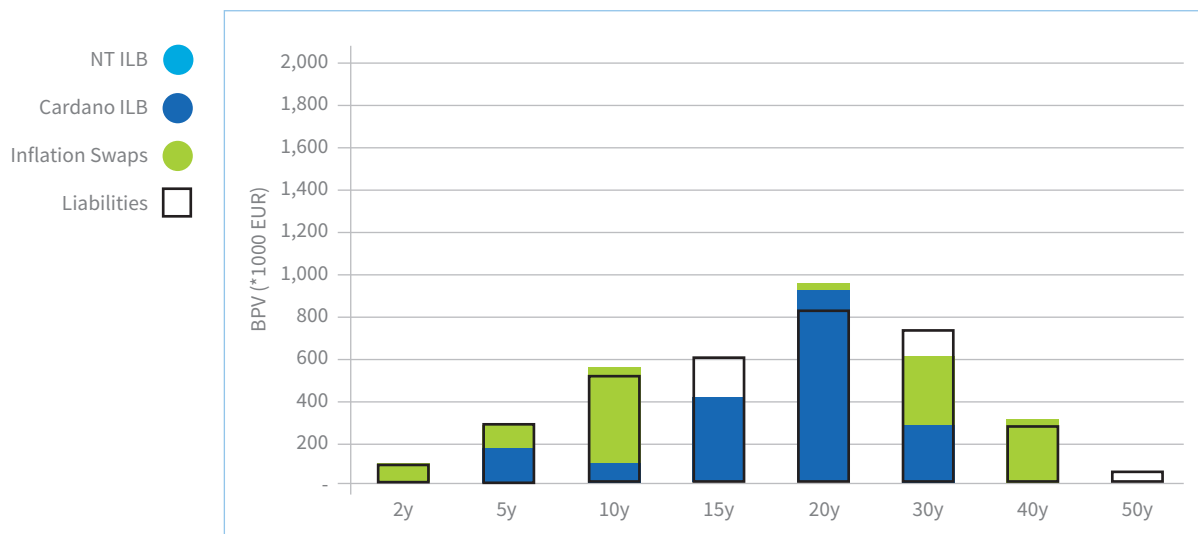
Met betrekking tot de rente- en inflatieafdekking is per december 2023:

- 1 De totale renteafdekking 100,0% (strategisch; 103,0% actueel) op basis van marktwaardering (totaal van vastrentende waarde en derivaten). Het fonds neemt hierbij de geïndexeerde verplichtingen als uitgangspunt. Voor de rentegevoeligheid van de geïndexeerde verplichtingen baseert SPIN zich op de markrentecurve. In grafiek 2 is weergegeven hoe de verplichtingen per looptijd zich verhouden tot de beleggingen die worden gebruikt voor het afdekken van de rente en daarmee beperking van het renterisico.

Grafiek 2 Weergave afdekking renterisico per maturity bucket ultimo 2023

- 2 De totale inflatieafdekking 100% (strategisch, 94,6% actueel). Dit is het totaal van inflatie gerelateerde leningen en derivaten samen. Het fonds dekt het inflatierisico momenteel af door onder andere te beleggen in inflatie gerelateerde vastrentende waarden (Duitse inflatie gerelateerde bonds) en inflatieswaps. In onderstaande grafiek is weergegeven hoe de verplichtingen per looptijd zich verhouden tot de beleggingen die worden gebruikt voor het afdekken van de inflatie en daarmee beperking van het inflatierisico.

Grafiek 3 Weergave afdekking inflatierisico per maturity bucket ultimo 2023

2.3.4 Beleggingsresultaten 2023 DB-regeling

Het beleggingsrendement van 3,6% (2022: -19,8%) resulteerde per saldo in een bate van €142 miljoen (2022: last van € 1.025 miljoen). De beleggingsresultaten moeten voor een deel in samenhang worden gezien met de ontwikkeling van de rente. Dit komt door het effect van de renteafdekking van de verplichtingen op de beleggingsresultaten. In 2023 hadden de derivaten die gebruikt worden voor de renteafdekking een positieve invloed op het totale beleggingsresultaat. Zonder deze derivatenpositie zou het resultaat 0,1% lager zijn uitgevallen. Ten opzichte van de benchmark (+4,2%) behaalde het fonds dit jaar een underperformance van 0,5%. Dit is met name te wijten aan de categorie Nederlandse Hypotheken. De aan klanten

doorberekende hypotheekrente wordt met enige vertraging aangepast in vergelijking met de bewegingen van de benchmark van Nederlandse Hypotheken (Nederlandse staatsobligaties). Het jaarlijkse gemiddelde beleggingsrendement over de afgelopen 5 jaar bedroeg 1,4%, dit is 0,1% lager dan de benchmark.

2.3.5 Beleggingsbeleid DC-regeling

Algemeen

Het pensioenkapitaal van de deelnemer in de DC-regeling bestaat uit de door de werkgever en werknemer ingebrachte premies en de daarmee behaalde netto beleggingsrendementen. De deelnemer draagt hierbij zelf het beleggingsrisico. Centraal uitgangspunt van het beleggingsbeleid voor de DC-regeling is het behalen van een optimaal beleggingsrendement tegen aanvaardbare risico's en kosten en binnen de vastgestelde risicohouding.

Bij een DC-regeling is de hoogte van de uiteindelijke pensioenuitkering niet vooraf bekend, omdat die afhankelijk is van de hoogte van de (gestorte) premies, de duur van de deelname aan de pensioenregeling, de beleggingsresultaten, de kostenonttrekkingen en de tarieven die de verzekeraar gebruikt op het moment dat het pensioen wordt ingekocht. Deze tarieven zijn o.a. afhankelijk van de rentestand op dat moment en van de dan geldende algemene levensverwachting. Mede om deze reden stemmen wij de duration van de cohorten naarmate de leeftijd van de deelnemer vordert nauwkeuriger af op de duration die bij inkoop door verzekeraars wordt gehanteerd: Daarmee beperken we voor onze deelnemers het inkomensrisico kort voor pensionering.

Voor de DC life cycle geldt dat het pensioenkapitaal wordt belegd volgens beleggingscohorten. Een beleggingscohort is een door het bestuur vastgestelde leeftijdsafhankelijke beleggingsmix. De deelnemer doorloopt deze cohorten volgens het life cycle-principe. Het fonds belegt het pensioenkapitaal van de deelnemer voor rekening en risico van de deelnemer.

Met het opgebouwde kapitaal wordt op de pensioendatum een levenslange ouderdomspensioenuitkering aangekocht, al dan niet in combinatie met een partnerpensioen. De pensioenuitkering wordt extern ingekocht bij een verzekeraar. Hierbij heeft de deelnemer een vrije keuze ten aanzien van de verzekeraar en het soort pensioenproduct (vaste of variabele uitkering).

De DC-deelnemers hebben de mogelijkheid om ook bij pensionering bij de nieuwe pensioenuitvoerder een deel van het pensioenkapitaal te beleggen. Met de behaalde beleggingsrendementen kan het pensioen hoger uitkomen dan bij een vaste uitkering, uiteraard moet er ook rekening mee worden gehouden dat de beleggingsresultaten kunnen tegenvallen waardoor het pensioen verlaagd moet worden. De pensioenuitkering wordt in dit geval dus variabel. De keuze voor een vaste uitkering of een variabele uitkering is een belangrijke persoonlijke keuze.

SPIN biedt zelf geen variabele of vaste uitkering aan maar biedt wel life cycles aan die aansluiten op een toekomstige variabele of vaste pensioenuitkering. In life cycles voor een variabele uitkering wordt meer en langer belegd in aandelen. De DC- deelnemer heeft de keuze uit de volgende beleggingsprofielen: (1) Behoudend, (2) Neutraal en (3) Ambitueus.

Enkele kenmerken daarvan:

- de profielen zijn ieder op zich prudent;
- de profielen passen binnen de vastgestelde risicohouding;
- de deelnemer kiest zelf het profiel. Indien de deelnemer geen voorkeur aangeeft dan wordt automatisch belegd in het beleggingsprofiel Neutraal.
- de deelnemer kan maandelijks opnieuw een keuze maken uit de drie beschikbare profielen.

SPIN belegt het pensioenkapitaal van deelnemers in de volgende beleggingen:

Soort belegging	Aandelen			Obligaties		
Beleggingsfonds	Cardano ESG Transition Enhanced Index Equity Global	AAM MSCI Emerging Markets	AAM Fixed Income Extra Long staats-obligaties excl. Frankrijk	AAM Global High Yield	AAM Emerging Markets Debt	AAM Diversified Fixed Income
Vaste verhouding	87,5%	12,5%	50% Duitsland, 26,67% Nederland, 13,33% Finland, 10% Oostenrijk			50% Nederlandse hypotheken 40% Wereldwijde bedrijfsobligaties 10% Staatsobligaties
Beheertype	Passief	Actief	Passief	Actief	Actief	Passief
Benchmark	MSCI World Net Dividend	MSCI Emerging Markets Net Dividend	BofA Merrill Lynch 10+ jr. Euro Government bonds	BofA Merrill Lynch Global High Yield constrained index	JP Morgan EMBI Global Diversified ex Russia / Belarus / Venezuela	10% BofA Merrill Lynch 10+ jr. Euro Government bonds 40% BarCap, 50% US Corp 500mn A+ ex Fin, 50% Euro Corp 500mn A+ ex Fin 50% JP Morgan Government Bond index
	(hedged to €)	(unhedged)		(hedged to €)	(hedged to €)	(hedged to €)

Tabel 5 Beleggingen DC-pensioenregelingen

Tabel 6 geeft inzicht in de leeftijdscohorten, de bijbehorende beleggingsmix en de drie profielen met bijbehorende jaren tot aan de AOW-leeftijd. Onderstaande mix zijn streefgewichten, de werkelijke mix kan binnen bandbreedtes afwijken.

...dan zijn dit de onderliggende beleggingen						
		Aandelen	Obligaties			
Wanneer wordt geïnvesteerd in de beleggingsmix van % aandelen / % obligaties	Cohort	Aandelen wereldwijd 87,5% en aandelen opkomende markten 12,5%	Staatsobligaties exclusief Frankrijk	Bedrijfsobligaties en hypotheekfondsen	Risicovollere bedrijfsobligaties	Staatsobligaties opkomende landen
100/0	A	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
90/10	B	90,00%	0,00%	5,00%	2,50%	2,50%
75/25	C	75,00%	0,00%	15,00%	5,00%	5,00%
60/40	D	60,00%	0,00%	24,00%	8,00%	8,00%
45/55	E	45,00%	0,00%	33,00%	11,00%	11,00%
35/65	F	35,00%	10,00%	33,00%	11,00%	11,00%
25/75	G	25,00%	30,00%	25,00%	10,00%	10,00%
15/85	H	15,00%	40,00%	25,00%	10,00%	10,00%
10/90	I	10,00%	50,00%	22,00%	9,00%	9,00%
5/95	J	5,00%	70,00%	13,00%	6,00%	6,00%
67,5/32,5	K	67,50%	10,00%	9,50%	6,50%	6,50%
60/40	L	60,00%	20,00%	4,00%	8,00%	8,00%
50/50	M	50,00%	35,00%	3,00%	6,00%	6,00%
37,5/62,5	N	37,50%	49,50%	3,00%	5,00%	5,00%
25/75	O	25,00%	64,00%	3,00%	4,00%	4,00%

Jaren tot de AOW-leeftijd	>27	27-20	19-14	13-11	10-09	8-7	6-5	4-0		
Behoudend	C	D	E	F	G	H	I	J		
Jaren tot de AOW-leeftijd	>22	22-20	19-17	16-14	13-11	10-9	8-7	6-5	4-3	2-0
Neutraal	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Jaren tot de AOW-leeftijd	>22	22-17	16-11	10-09	8-7	6-5	4-3	2-0		
Ambitieuus	A	B	C	K	L	M	N	O		

Tabel 6 Overzicht DC-lifecycle

Voor de beleggingsfondsen geldt het volgende:

- 1 Binnen enkele van de beleggingsfondsen wordt beperkt gebruik gemaakt van derivaten, voornamelijk ten behoeve van het afdekken van valuta- en renterisico en efficiënt portefeuillebeheer;
- 2 De beleggingen zijn uitbesteed aan externe vermogensbeheerders. Er wordt belegd in beleggingsfondsen met, afhankelijk van het fonds, één of meerdere onderliggende externe vermogensbeheerders. Binnen de fondsen bestaan uitgebreide procedures voor het monitoren van de beleggingen en de beleggingsresultaten.

In 2023 is het aandelenfonds van Northern Trust vervangen door een aandelenfonds van Cardano: het ESG Transition Enhanced Index Equity Global fonds. Daarmee is het aandelenfonds in lijn gebracht met de CO2 reductie en andere doelen die SPIN in het kader van duurzaamheid stelt.

2.3.6 Beleggingsresultaten 2023 DC-regeling

Hieronder zijn de beleggingsrendementen van de DC-fondsen opgenomen.

	Marktwaaarde in mln €	Rendement	
		2023	2021-2023 3 jaars
NTGI Passive World Equity	0,0	6,9%*	11,5%*
Cardano ESG Transition Enhanced Index Equity Global	249,4	14,1%**	14,1%**
AAM Emerging Markets Equity	35,8	8,4%	-2,0%
AAM FIXXL Euro Long Government bond fund ex-France	94,2	6,8%	-12,4%
AAM Emerging Market Debt bonds	39,7	11,5%	-4,5%
AAM Diversified Fixed Income	95,3	3,8%	-7,9%***
AAM Global High Yield bonds	39,7	10,6%	-0,4%
Totaal	554,1	13,8%	-0,9%

* Deelneming in fonds NTGI verkocht per 5 april 2023. Rendementen zijn derhalve tot datum van verkoop.

** Deelneming in fonds Cardano aangekocht per 5 april 2023. Rendementen zijn derhalve vanaf datum van aankoop.

*** Rendement AAM Diversified Fixed Income vanaf juni 2021 (het startmoment).

Tabel 7 Marktwaaarde en beleggingsrendementen van de DC-fondsen

	A	B	C	D	E	F	G	H
2023	20,2%	18,9%	16,7%	14,7%	12,7%	11,4%	10,2%	8,9%
Sinds aanvang	8,3%	6,1%	2,5%	-0,9%	-4,3%	-7,8%	-12,4%	-15,7%
	I	J	K	L	M	N	O	
2023	8,3%	7,6%	16,1%	15,4%	13,9%	12,1%	10,4%	
Sinds aanvang	-18,0%	-21,5%	-0,2%	-2,9%	-7,4%	-12,2%	-16,8%	

Tabel 8 Beleggingsrendementen van de DC-cohorten (aanvang juni 2021; het startmoment)

Naast het feit dat alle DC fondsen een positief absoluut rendement kenden in 2023, lieten vier van de zes fondsen een outperformance zien ten opzichte van de betreffende benchmark. Het Diversified Fixed Income fonds belegt voor de helft in Nederlandse Hypotheken. Ook hier heeft de vertraging in aanpassing van hypotheektarieven geleid tot de underperformance van het fonds.

2.3.7 Maatschappelijk verantwoord beleggen

Algemeen

Verantwoord beleggen wordt in zijn algemeenheid gezien als een belangrijke randvoorwaarde voor pensioenfondsen: een kern-randvoorwaarde die dicht tegen de kerntaak aanligt. Immers, pensioen betreft de overdracht van waarde in de tijd. Het gaat om zowel financiële waarde als maatschappelijke waarde. Pensioenfondsbestuurders én deelnemers vinden het belangrijk dat een goed pensioen kan worden genoten in een wereld waarin het voor iedereen goed leven is, voor huidige en toekomstige generaties. Bovendien draagt een vreedzame, schone en rechtvaardige wereld bij aan een duurzame stabiele economie en is daarmee ook bron voor een goed rendement. Het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid is voor het laatst in 2021 herzien. Dit zal in 2024 wederom tegen het licht gehouden worden.

MVB-beleid

Door middel van haar beleggingen heeft het Fonds impact op mens en milieu. Met onze beleggingen streven we naar een bijdrage aan een duurzame maatschappij. Zo hebben wij in 2021 de ambitie uitgesproken om een netto nul uitstoot te realiseren in 2050. Om voortgang te monitoren stellen wij voor de beleggingscategorieën waarvoor dat mogelijk is, tussentijdse doelen, met als eerste doelstelling een reductie van 30% in 2025 ten opzichte van 2019 voor onze beleggingen in ondernemingen (beursgenoteerde aandelen en bedrijfsobligaties). In 2024 zullen de volgende tussentijdse doelen (voor 2030) bepaald worden en in 2025 worden de behaalde resultaten afgezet tegen de tussentijdse doelen voor dat jaar. Wij zetten onze beleggingen zodanig in dat daarmee de meest positieve bijdrage aan een leefbare wereld wordt gerealiseerd. Het meten en delen van de afgesproken doelen en de gehaalde resultaten (behaalde impact) is een belangrijk aspect van ons beleid.

Het Fonds heeft principes vastgesteld ten aanzien van MVB beleid die als volgt kunnen worden samengevat:

Aan het fonds toevertrouwd vermogen is beschikbaar voor de lange termijn. Dat geeft ruimte maar ook de verantwoordelijkheid om waardecreatie op lange termijn centraal te stellen. Wij voelen daarbij een verantwoordelijkheid om als belegger bij te dragen aan een ook voor toekomstige generaties leefbare wereld. Naar onze overtuiging draagt een dergelijke zorgvuldige omgang met omgeving (Environment), sociale verhoudingen (Social) en besturing (Governance) bij aan een gunstiger risico/rendementsverhouding van onze beleggingen en daarmee onze pensioenen.

Wij geven daaraan als volgt invulling:

- 1 Wij stellen ons op als actief aandeelhouder. Actief aandeelhouderschap begint met het in gesprek zijn met de ondernemingen waarin wij beleggen (zie ook engagement hieronder). Om onze invloed effectief aan te wenden zoeken wij aansluiting bij andere partijen (dienstverleners en/of samenwerkingsverbanden).
- 2 Bij het beleggen in (genoteerde aandelen en schuldpapieren van) ondernemingen kiezen wij vanuit oogpunt van lange termijn waardecreatie voor beleggingen in ondernemingen die in vergelijking met hun peer group sterk scoren op hun:
  - a Corporate governance (waaronder een lange termijn oriëntatie en het respecteren van de fundamentele rechten van aandeelhouders);
  - b Aandacht voor de impact van (de waardeketen van) hun onderneming op klimaatverandering en hun bijdrage aan het bereiken van de doelstellingen van het klimaatakkoord van Parijs.
- 3 SPIN verwacht van bedrijven waarin het belegt dat deze fundamentele verantwoordelijkheden waarborgen omtrent mensen- en arbeidsrechten, milieu en anti-corruptie zoals vervat in de UN Global Compact. SPIN beoogt niet te beleggen in ondernemingen die (i) deze verantwoordelijkheden structureel schenden, (ii) actief zijn in productie en distributie van en handel in controversiële wapens, die vallen onder verdragen waaraan de Nederlandse Staat zich heeft verbonden. Ten slotte belegt SPIN niet in landen die onderwerp zijn van sancties van de Europese Unie, de Verenigde Staten van Amerika en de Verenigde Naties.
- 4 Wij leggen verantwoording af aan belanghebbenden over de manier waarop wij duurzaamheid in onze beleggingen integreren. Bij het opstellen van het duurzaamheidsbeleid betrekken wij de wensen en voorkeuren van onze deelnemers.
- 5 SPIN verwacht van externe vermogensbeheerders dat zij ESG-factoren meenemen in hun beleid, de analyse, besluitvorming en evaluatie van beleggingen. Dit geldt voor alle beleggingscategorieën. De mandaten die met onze externe vermogensbeheerders worden overeengekomen en de monitoring van voortgang en resultaten, vormen de kern van de implementatie van het MVB-beleid.

Stewardshipbeleid

Het begrip 'stewardship' of 'rentemeesterschap' gaat over de manier waarop we als actief betrokken aandeelhouder omgaan met de bijbehorende rechten en verantwoordelijkheden. Als Eumedion lid vormt de Nederlandse Stewardshipcode (in de loop van 2023 opgegaan in de herziene Corporate Governance Code) het uitgangspunt voor het beleid op dit onderwerp ('Stewardshipbeleid').

Aansluiting bij overall prioriteiten duurzaam beleggen

SPIN richt zich in haar MVB beleid nadrukkelijk op de thema's (Corporate) Governance en Klimaatverandering. SPIN verlangt van haar dienstverleners dat een materieel deel van de stewardship activiteiten van deze dienstverleners op deze twee thema's is gericht. Op deze twee thema's voert SPIN op een proactieve manier haar stewardship activiteiten uit, d.w.z. dat ondernemingen op proactieve wijze worden benaderd om naar ons oordeel wenselijke of noodzakelijke verandering te bereiken.

Thema: Corporate governance

Van ondernemingen met een sterke corporate governance die stewardship bevordert verwachten wij voor aandeelhouders (en andere stakeholders) een beter lange termijn rendement. Opzet en effectiviteit van corporate governance is sterk afhankelijk van lokale jurisdicties en de in die jurisdicties gangbare normen en maatschappelijke waarden. Voor een belegger met een breed gespreide portefeuille kan de precieze invulling van een stewardship

rol daarom per jurisdictie verschillen. Wij verwachten dat het stewardship beleid van onze dienstverleners echter nadrukkelijk aandacht besteedt aan de kernelementen van goed ondernemingsbestuur waaronder maar niet uitsluitend:

- 1 Samenstelling, beloning en effectiviteit van bestuur en toezicht;
- 2 Risk oversight en een lange termijn oriëntatie;
- 3 Omgang met mens en milieu in de waardeketen van de onderneming;
- 4 Respecteren van de fundamentele rechten van aandeelhouders.

Thema: Klimaatverandering

Wij zien klimaatverandering als een belangrijk risico. Aandacht is daarom vereist voor de impact van de gehele waardeketen van een onderneming op klimaatverandering en voor de beheersing van klimaatarisico's voor duurzame rendementen. Bij de uitvoering van ons stewardship beleid verlangen wij van onze uitvoerders en de ondernemingen waarin wij beleggen dat zij in hun activiteiten rekening houden met de volgende kernelementen:

- Rapportage en verantwoording over klimaat gerelateerde risico's door beursgenoteerde ondernemingen conform de aanbevelingen van de Taskforce for Climate Related Financial Disclosure (TCFD);
- Aansluiting bij wereldwijde initiatieven (zo is SPIN zelf sinds 2021 aangesloten bij Climate Action 100+, IIGCC, NZAOA, en PRI) die beogen de samenwerking tussen asset owners en dienstverleners te versterken met als doel:
  - Het bevorderen van de toepassing van de aanbevelingen van de TCFD door de ondernemingen waarin wij beleggen;
  - Het reduceren van de uitstoot van broeikasgassen in lijn met het Klimaatakkoord van Parijs (2015).

Monitoring

SPIN verlangt van de dienstverlener dat deze voor de monitoring van materiele issues en risico's op gebied van milieu, mensenrechten en ondernemingsbestuur ('ESG') aansluit bij de normen van het UN Global Compact en door de Nederlandse Staat onderschreven internationale verdragen op het gebied van controversiële wapens. De monitoring of de ondernemingen in portefeuille zich gedragen volgens deze normen is uitbesteed aan de dienstverlener. Dit wordt door een onafhankelijke ESG-serviceprovider geverifieerd. Laatstgenoemde levert eveneens een dashboard waarmee SPIN inzicht heeft in verschillende ESG parameters. SPIN verwacht van dienstverleners dat zij hun monitoring activiteiten risico-gebaseerd uitvoeren en dat ze daarbij waar nodig in gesprek gaan met bij de betreffende onderneming(en) betrokken stakeholders.

Engagement

Stewardship begint met het in gesprek zijn met de ondernemingen waarin wij beleggen. Engagement betreft het voeren van een dialoog met een onderneming om zo invloed uit te oefenen en een visie of standpunt over te brengen. Vanuit de gedachte dat het meer impact heeft dan 'stemmen met de voeten', wordt beoogd de onderneming te overtuigen van de relevantie van dat standpunt. Indien een onderneming ondanks onze engagement inspanning binnen een redelijke termijn niet te overtuigen is van de relevantie van het volgen van ons standpunt kan dit leiden tot desinvestering. SPIN verlangt van haar dienstverleners dat zij engagement toepassen in gevallen waar een materieel issue speelt vanuit het perspectief van lange termijn rendement en omgang met ESG-factoren. SPIN verwacht daarbij dat de dienstverlener voor zijn engagement inspanning duidelijke doelen formuleert en de voortgang daarvan inzichtelijk maakt.

SPIN maakt onderscheid tussen proactieve engagement, waarbij SPIN met ondernemingen het gesprek aan gaat over het bereiken van onze doelen rond klimaatverandering en corporate

governance. Reactieve engagement wordt ingezet in gevallen waar de monitoring activiteiten uitwijzen dat ondernemingen niet aan de door SPIN gehanteerde internationale normen op gebied van milieu, sociale en/of governance aspecten (lijken te) voldoen.

Uitoefening van stemrecht

Het uitoefenen van stemrecht dient consistent te zijn met en bij te dragen aan de engagement activiteiten. Het stemrecht dat hoort bij aandelenbezit wordt in onze opdracht uitgevoerd door een dienstverlener. Wij beoordelen het beleid van onze dienstverlener(s) op dit gebied en beoordelen tevens of onze dienstverlener het stemrecht dat samenhangt met de ondernemingen waarin is belegd op geïnformeerde wijze en in overeenstemming met de door ons geformuleerde doelen uitoefent. SPIN leent geen aandelen uit of in. De situatie dat door of namens SPIN een stem wordt uitgebracht bij een aandeelhoudersvergadering waarbij SPIN een netto short positie heeft is dan ook uitgesloten.

Samenwerking

SPIN heeft een beperkte omvang en daarmee als individuele belegger beperkte invloed. Om onze impact te maximaliseren voeren wij engagement en het uitoefenen van stemrecht in samenwerking met andere partijen uit. SPIN verwacht van haar dienstverlener dat deze op haar beurt de samenwerking zoekt met andere partijen om de beoogde doelen te bereiken.

Verantwoording

SPIN legt primair via de website verantwoording af aan haar deelnemers (en andere stakeholders) over het gevoerde stewardship beleid. SPIN biedt daartoe op toegankelijke wijze inzicht in:

- Het MVB beleid;
- De engagement inspanning en in welke mate de daarmee beoogde doelen zijn bereikt;
- Het stemgedrag op de aandelen die door of namens SPIN worden gehouden.

Om op een adequate manier verantwoording af te kunnen leggen verlangt SPIN van haar dienstverleners:

- inzage in het door hen vast gestelde stewardship beleid en eventuele wijzigingen daarin;
- rapportages over gepleegde inzet en beoogde en gerealiseerde doelen uit hoofde van voting en engagement activiteiten;
- dat deze in geval van controversiële issues op verzoek vooraf inzicht geeft in voorgenomen stemgedrag en hoe zich dat verhoudt tot een 'alert' van Eumedion indien daar sprake van is.

Uitvoering

Bovenstaand beleid wordt op de volgende wijze ten uitvoering gebracht. SPIN heeft enkele malen per jaar overleg met haar investment managers inzake standpunten en beleid. Bij het selecteren geeft SPIN de voorkeur aan partijen die lid zijn van de eerder genoemde allianties waar SPIN zelf ook lid van is. Daarnaast is het van belang dat zij op MVB gebied een goede reputatie genieten en het door hen gevoerde MVB beleid in lijn is met dat van SPIN.

De implementatie van de TCFD aanbevelingen en het reduceren van de emissies van de wereldwijd grootste emittenten van broeikasgassen (zoals vastgelegd in het Klimaatakkoord van Parijs 2015), zijn voorbeelden waar SPIN haar managers op toetst.

Metten van resultaten

Met als doel in 2050 netto nul uitstoot te realiseren is SPIN begonnen met het in kaart brengen van de CO2 uitstoot ten opzichte van het jaar 2019. De 'carbon footprint' van de beleggingen wordt berekend in lijn met de methode die is ontwikkeld door het Partnership Carbon Accounting Financials (PCAF). De carbon footprint bestaat uit de absolute totale scope 1,

scope 2 en scope 3 CO₂-uitstoot van de entiteiten waarin wordt geïnvesteerd. De gegevens worden uitgedrukt in tonnen van CO₂-equivalenten, en omvatten derhalve verschillende broeikasgassen. Op basis van het aandeel van de ondernemingswaarde van de onderneming waarin belegd wordt via belegging in aandelen of het deel van de schuld waarin belegd wordt via belegging in obligaties, wordt een deel van de totale koolstofemissies van de entiteiten toegewezen aan de beleggingen van SPIN.

Naast de doelstellingen t.a.v. de carbon footprint van de beleggingen heeft SPIN ook doelstellingen geformuleerd voor de eigen organisatie en voor overige uitbestedingspartijen.

Belangenconflicten

In haar stemgedrag handelt SPIN vanuit het belang van duurzame en lange termijn waarde creatie voor de deelnemers. SPIN bepaalt niet zelf het stemgedrag van de dienstverleners en ook bij de uitoefening van stemrecht bij vennootschappen die binnen de definitie van gerelateerde partijen vallen volgen wij de positie van de dienstverlener.

Investeringen in Nederland

Ook de mate waarin het fonds investeert in Nederland is onderwerp van de discussie over maatschappelijk verantwoord beleggen. Het fonds belegt circa 29,9% (DB+DC) van de totale beleggingsportefeuille in Nederland.

Nederlandse investeringen	Marktwaaarde in mln €	
	2023	2022
Staatsobligaties	390	430
WSW leningen	488	368
Hypotheken	446	441
Bedrijfsleningen	14	24
Overige beleggingen	5	4
% van de totale beleggingsportefeuille in Nederland	29,9%	27,8%

Tabel 9 Nederlandse investeringen

Kwalificatie van de regeling

Sinds 2021 moeten pensioenfondsen op grond van Europese wetgeving aangeven of zij de wettelijk voorgeschreven belangrijke ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in acht nemen als zij beleggingsbeslissingen nemen. Dit betreft ten minste 18 verschillende onderwerpen. Als pensioenfondsen dit doen moeten ze een verklaring opstellen over hoe ze dat precies doen.

Voor kleinere financiële instellingen bestaat de ruimte om niet al deze 18 ongunstige duurzaamheidseffecten mee te wegen en de verklaring niet op te stellen. Voor SPIN kost het opstellen van de verklaring disproportioneel veel inspanning gezien haar beperkte omvang. SPIN wil zich bovendien niet van tevoren toeleggen op het beperken van bepaalde ongunstige effecten. SPIN wil graag zelf de mogelijkheid behouden om hier haar eigen afwegingen in te maken zodat zij te allen tijde kan borgen dat ze handelt in het belang van de deelnemers.

SPIN is daarom vooralsnog voor deze regelgeving te kwalificeren als een artikel 6 fonds. SPIN houdt daarom bij de onderliggende beleggingen in de pensioenregeling geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame activiteiten (art.7 EUR 2020/852).

2.4 Pensioenen

2.4.1 Ontwikkelingen pensioenen

Pensioenuitvoering

SPIN voert zelf de pensioenregeling uit. De pensioenregeling van het fonds is met een combinatie van DB en DC complexer dan de meeste andere pensioenfondsen. Ons doel is om de beste persoonlijke dienstverlening aan onze deelnemers te leveren en wendbaar te zijn voor de aankomende wijzigingen in het pensioenstelsel. In 2023 hebben wij op diverse manieren onze dienstverlening verder kunnen verbeteren.

Afkooptarieven

Vanaf 2023 worden de afkooptarieven ieder half jaar geactualiseerd vanwege de rentegevoeligheid van deze tarieven, voorheen werden de tarieven één keer per jaar geactualiseerd.

Ontwikkelingen wet- en regelgeving pensioenen

Op 1 juli 2023 is de Wet toekomst pensioenen (WTP) in werking getreden, veel andere wet- en regelgeving op het gebied van pensioenen wacht nog op definitieve besluitvorming.

Wet toekomst pensioenen

Nadat eind 2022 de Tweede Kamer akkoord is gegaan met de Wet toekomst pensioenen heeft op 30 mei 2023 ook de Eerste Kamer de wet goedgekeurd. Ook is diverse lagere regelgeving gewijzigd. Het doel van de WTP is om het pensioenstelsel toekomstbestendiger, persoonlijk, transparanter en eerlijker te maken. Daarbij wordt meer verantwoordelijkheid bij de deelnemer gelegd. Daar waar pensioenfondsen eerst per 1 januari 2027 de transitie naar het nieuwe stelsel afgerond zouden moeten hebben, bestaat het voornemen om deze datum te verschuiven naar 1 januari 2028. De achtergrond hiervan is dat uitvoeringsorganisaties meer tijd krijgen voor een beheersde overgang.

Met de invoering van de WTP komt er naar verwachting op 1 januari 2028 een einde aan pensioenopbouw in DB-regelingen. In de WTP hebben sociale partners binnen het nieuwe pensioenstelsel de keuze voor twee pensioencontracten; de flexibele premieovereenkomst of de solidaire premieovereenkomst. De flexibele premieregeling is min of meer hetzelfde als onze huidige DC-regeling. De solidaire premieovereenkomst is nieuw. Het pensioenkapitaal wordt dan collectief belegd, maar ook dan heeft de deelnemer een soort eigen aandeel in het vermogen. In beide contracten liggen, net als in de huidige DC-regeling risico's explicieter bij de deelnemers en is het uiteindelijke pensioen in belangrijke mate afhankelijk van beleggingsresultaten. De keuze tussen de flexibele premieovereenkomst en de solidaire premieovereenkomst maken IBM en Kyndryl samen met respectievelijk de Centrale Ondernemingsraad (COR) en de Ondernemingsraad (OR). Uiterlijk eind 2024 moeten de sociale partners een nieuwe pensioenovereenkomst hebben gesloten.

Voor de al opgebouwde pensioenaanspraken in de huidige pensioenregelingen is de standaardsituatie in de wet dat ook deze rechten overgaan naar het nieuw te kiezen contract en hiermee meer gaan variëren. Dit heet het omzetten (ook: invaren) van rechten. Hier kan beargumenteerd wel van afgeweken worden. Als er niet wordt gekozen voor omzetten blijven de opgebouwde rechten achter in een afgesloten financieel geheel waarop de regels van het huidige stelsel van toepassing blijven. Het voorstel voor omzetting ligt eveneens bij de sociale partners met een hoorrecht voor de belangengroep van gepensioneerden en slapers. Uiteindelijk toetst SPIN of de voorstellen voldoen aan de wet en of de voorstellen evenwichtig en uitvoerbaar zijn.

Met de inwerkingtreding van de WTP op 1 juli 2023 is een aantal bepalingen direct in werking getreden, waaraan SPIN voldoet. Zo is per 1 juli is de nieuwe norm keuzebegeleiding doorgevoerd. Dit betekent dat een pensioenfonds over een keuzeomgeving moet beschikken waarin de (gewezen) deelnemer, gewezen partner en pensioengerechtigden passende keuzes kunnen maken. Per 1 januari 2024 is de toetredingsleeftijd verlaagd van 21 naar 18 jaar. De overige bepalingen treden in werking als de nieuwe pensioenovereenkomst ingaat.

De vanuit de Pensioenfederatie opgestelde servicedocumenten rond bijvoorbeeld keuzebegeleiding en risicopreferentieonderzoeken en de leidraad keuzebegeleiding van de AFM zijn door SPIN gebruikt om naar deze processen te kijken. Er is gestart met het ontwikkelen van de Keuzehulp om de dienstverlening op het gebied van keuzebegeleiding uit te breiden.

Op het moment van schrijven van dit verslag zijn sociale partners nog in overleg over de beoogde wijzigingen onder de WTP. Wel hebben zij inmiddels bekendgemaakt dat de keuze is gevallen op de flexibele premiereregeling en dat de werkgever een voorkeur heeft om bestaande rechten niet om te zetten. De COR IBM heeft dit onderwerp nog in onderzoek. Hoewel het wachten is op de keuzes van sociale partners heeft het bestuur niet stilgezeten. Er zijn diverse analyses uitgevoerd en mogelijke scenario's voor de invulling van de pensioenregelingen uitgewerkt. Dit heeft o.a. geleid tot een projectplan, een prioriteitsstelling, een kaderstelling en een lijst met aandachtspunten die gedeeld is met de werkgevers.

Begin 2023 is het risicopreferentieonderzoek naar de verschillende deelnemersgroepen gestuurd om op basis daarvan de risicohouding te bepalen. Na een uitgebreid traject in overleg met het algemeen bestuur is de risicohouding van SPIN opnieuw vastgesteld. Het VO, de werkgevers en de ondernemingsraden zijn hierbij betrokken.

Daarnaast heeft het bestuur uitgangspunten voor een kader voor de beoordeling van de evenwichtigheid vastgesteld indien er een omzettingsverzoek komt. Ook is een analyse gemaakt van de binding van medewerkers aan een nieuw pensioencontract en is een besluit genomen over de uitgangspunten voor de te hanteren omzettingsmethodiek als er een verzoek tot omzetting komt. Tevens vindt er periodiek overleg plaats tussen de betrokken partijen (werkgevers, de beide ondernemingsraden, gepensioneerdvereniging GBC en SPIN) waarin wordt samengewerkt om een ordelijke transitie te waarborgen.

Wet bedrag ineens

In 2023 is de invoering van de wet bedrag ineens wederom uitgesteld. Met deze wet kunnen deelnemers maximaal 10% van de waarde van het ouderdomspensioen op de pensioeningangsdatum daarvan laten uitkeren. De inwerkingtreding van de wet is nu uitgesteld naar 1 januari 2025. Het is de vraag of deze datum gehaald wordt, aangezien plenaire behandeling steeds vooruitgeschoven wordt. De eenmalige uitkering is ter vrije besteding voor de pensioengerechtigde. SPIN is voor zover mogelijk klaar met het voorbereiden van de implementatie van deze nieuwe mogelijkheid.

Wet pensioenverdeling bij echtscheiding

Het wetsvoorstel regelt dat in geval van echtscheiding conversie van aanspraken van het tijdens het huwelijk opgebouwde ouderdoms- en partnerpensioen de hoofdregel wordt.

Dit betekent dat de ex-partners voor wat betreft pensioen niet meer van elkaar afhankelijk zijn, omdat de ex-partner een eigen recht krijgt. Vanwege de samenhang met de WTP is besloten om de invoeringsdatum vooralsnog uit te stellen naar 1 januari 2028, zodat beide wijzigingen in de pensioenadministratie gelijktijdig kunnen worden doorgevoerd. Voor echtscheidingen die voor die tijd tot stand zijn gekomen, blijft de Wet verevening gelden. Dit neemt niet weg dat de

minister van Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen heeft aangegeven door middel van een nota van wijziging een aantal voorstellen zal doen voor overbruggingsmaatregelen waardoor de verdeling van pensioen bij scheiding al eerder dan 2028 in de geest van het wetsvoorstel kan plaatsvinden.

Klachten en geschillen

De in 2022 in werking getreden gedragslijn “goed omgaan met klachten” van de Pensioenfederatie is in 2023 geactualiseerd. Dit was nodig om de gedragslijn in de pas te laten lopen met de bepalingen over klachten in de WTP en de oprichting van de Geschilleninstantie Pensioenfondsen. Deze gedragslijn regelt het behandelen, rapporteren en leren van klachten van deelnemers. In 2024 moeten alle leden van de Pensioenfederatie aan de gedragslijn voldoen.

In oktober 2022 heeft een nulmeting plaatsgevonden in hoeverre fondsen voldoen aan de nieuwe gedragslijn. In oktober 2023 is als vervolg daarop een 1-meting uitgevoerd. De score van SPIN op de 1-meting laat een substantiële verbetering zien ten opzichte van de nulmeting.

Op basis van de gedragslijn en gewijzigde wetgeving is het klachten- en geschillenreglement van SPIN in 2023 aangepast.

In 2023 zijn er bij SPIN 26 klachten binnengekomen. 24 klachten zijn in 2023 afgehandeld en de resterende 2 zijn begin januari 2024 afgehandeld. SPIN hanteert de ruime definitie van een klacht waarbij ook een uiting van ongenoegen wordt geregistreerd als klacht.

De klachten kunnen als volgt gerubriceerd worden:

Onderwerp	Aantal behandelde klachten		
	Klachten	Geëscaleerde klachten	Geschillen
Service- en klantgerichtheid	4		
Behandelingsduur			
Informatieverstrekking	11	1	1
Deelnemersportaal	4		
Keuzebegeleiding			
Pensioenberekening- en betaling	3		
Registratie werknemersgegevens/datakwaliteit	4		

Van de 26 klachten zijn er 16 klachten binnen 10 werkdagen afgehandeld. De klachten hadden betrekking op diverse onderwerpen zoals :

- onduidelijkheid rondom inhoudingen en andere belastingen bij gepensioneerden die in het buitenland wonen;
- procedure bewijs van in leven zijn;
- termijn afhandeling vragen.

Eén klager is na een eerste reactie op de klacht in beroep gegaan bij het uitvoerend bestuur. Nadat het uitvoerend bestuur de klacht in tweede instantie heeft afgewezen heeft betrokkene zich gewend tot de Geschillencommissie van SPIN. De Geschillencommissie heeft begin 2024 uitspraak gedaan en het bezwaar afgewezen.

2.4.2 Pensioenregelingen

Wijzigingen pensioenreglement

In 2023 zijn enkele wijzigingen in het BasisPensioenreglement doorgevoerd. Belangrijkste wijziging is dat in het reglement alvast een bepaling is opgenomen die voorziet in het opnemen van een bedrag ineens, zodra de bijbehorende wetgeving is aangenomen. Daarnaast zijn een aantal zaken rondom de flexiberingsmogelijkheden in de regeling verduidelijkt.

Soorten regelingen

SPIN voerde per 31 december 2023 de volgende DB-pensioenregelingen uit:

IBM Pensioenreglement

Dit is een uitkeringsovereenkomst met een ouderdomspensioen op 60 jaar of 65 jaar.

Dit is een regeling voor gewezen deelnemers die in het verleden niet zijn overgegaan naar het FlexPensioenreglement of het Basispensioenreglement als deelnemer A.

FlexPensioenreglement

Dit is een uitkerings- en premieovereenkomst met een ouderdomspensioen op 60 jaar.

Dit betreft een regeling voor gewezen deelnemers, die in het verleden niet zijn overgegaan naar het BasisPensioenreglement.

BasisPensioenreglement

Het BasisPensioenreglement kent de volgende drie soorten (gewezen) deelnemers:

- Deelnemer A: Uitkeringsovereenkomst met een ouderdomspensioen op 65 jaar en 67 jaar;
- Deelnemer B: Uitkerings- en/of premieovereenkomst met een ouderdomspensioen op 65 jaar en 67 jaar;
- Deelnemer C: Premieovereenkomst met een DC-kapitaal ten behoeve van ouderdomspensioen en/of nabestaandenpensioen op de AOW- leeftijd.

AOP-reglementen

(Gedeeltelijk) Arbeidsongeschikten, zowel in- als uit dienst kunnen aanspraak maken op arbeidsongeschiktheidspensioen en premievrije pensioenopbouw. De hoogte van de pensioenuitkering en de premievrije pensioenopbouw is onder andere afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid. Er zijn met ingang van 1 januari 2018 twee AOP-reglementen, één reglement is van toepassing voor deelnemers met een eerste ziektedag vóór 1 januari 2004 en één reglement voor deelnemers met een eerste ziektedag vanaf 1 januari 2004.

Toeslagregeling nominale aanspraken bij ASR Levensverzekering NV

Het fonds voert de toeslagverlening uit voor pensioenrechten uit de IBM- pensioenregeling waarvan de nominale aanspraken door de deelnemer per 1 januari 1996 niet zijn overgedragen naar SPIN en bij ASR Levensverzekering NV zijn gebleven. Zie voor een verdere toelichting op deze regeling paragraaf 2.4.3.

Hoofdkenmerken DB-pensioenregelingen

In onderstaande tabel worden de hoofdkenmerken van de DB-pensioenregelingen in 2023 uiteengezet.

Pensioenregeling	IBM	(Hybride) Flex	Basis A	(Hybride) Basis B
Actieve deelnemers	Nee	Nee	Ja	Ja
Pensioenovereenkomst	Uitkering	Uitkering *	Uitkering	Uitkering *
Type pensioenregeling	Gemitigeerd eindloon	Middelloon	Middelloon	Middelloon
In dienst	< 1-1-1999	< 1-6-2006	< 1-6-2006	< 1-6-2006
Pensioneringsleeftijden	57-AOW datum	57-AOW datum	57-AOW datum	57-AOW datum
Salarisgrens DB	N.v.t.	N.v.t.	Tot aftoppingsgrens	Max. € 53.329
Franchise	N.v.t.	N.v.t.	€ 20.351	€ 20.351
Maximum pensioengevend loon	N.v.t.	N.v.t.	€ 124.398	€ 124.398
Pensioenopbouw per jaar				
Ouderdom (OP)	N.v.t.	N.v.t.	1,879%	1,879%
Partner (NP) (opbouw)	N.v.t.	N.v.t.	jaren < 2014 1,2% jaren > 2013 1,0%	N.v.t.
Partner (NP) (risico) **	N.v.t.	N.v.t.	jaren < 2014 1,2% jaren > 2013 1,0%	jaren < 2014 1,2% jaren > 2013 1,0%
Wezen (risico) ***	N.v.t.	N.v.t.	Actief 27%-30% van NP Overig 15% OP	Actief 27%-30% van NP Overig 15% OP
Werknemersbijdrage	N.v.t.	N.v.t.	Geen	Geen
Status regeling	Gesloten	Gesloten	Gesloten	Gesloten

* De BasisPensioenregeling voor 'Deelnemer B' en de FlexPensioenregeling kent ook een DC-gedeelte. De kenmerken van dit DC-gedeelte zijn onder DC-pensioenregelingen uitgewerkt.

** Voor alle bovengenoemde pensioenregelingen geldt dat per pensioendatum voor bepaling van het partnerpensioen rekening wordt gehouden met tot de pensioendatum opgebouwde rechten.

*** Gestaffelde uitkering tussen 27% en 100% gezamenlijk van het partnerpensioen, afhankelijk van aantal wezen.

Tabel 10 Hoofdkenmerken DB-pensioenregelingen

Voor alle DB-pensioenregelingen kan het opgebouwde partnerpensioen op de feitelijke pensioendatum in ouderdomspensioen worden omgezet.

Het is ook mogelijk:

- in deeltijd te pensioneren tijdens dienstverband;
- ouderdomspensioen in partnerpensioen om te zetten op datum beëindiging deelnemerschap of op de feitelijke pensioendatum (en omgekeerd);
- de hoogte van de pensioenuitkering tijdens de periode van pensionering te laten variëren (hoog/laag of laag/hoog).

Hoofdkenmerken DC-pensioenregelingen

In onderstaande tabel worden de hoofdkenmerken van de DC-pensioenregelingen in 2023 uiteengezet.

Pensioenregeling	(Hybride) Basis B	Basis C
Actieve deelnemers	Ja	Ja
Pensioenovereenkomst	Premie*	Premie
Type pensioenregeling	Beschikbare premie	Beschikbare premie
In dienst	< 1-6-2006	>31-5-2006
Richtpensioenleeftijd	AOW-datum	AOW-datum
Pensioneringsleeftijden	57-AOW leeftijd	57-AOW leeftijd
Franchise	€ 20.351	€ 20.351
Maximum pensioengevend loon	€ 124.398	€ 124.398
Opbouw DC-kapitaal	t.b.v. inkoop OP + NP	t.b.v. inkoop OP + NP
- Werkgeversbijdrage	Leeftijdsafhankelijke staffel	Leeftijdsafhankelijke staffel
- Werknemersbijdrage	vrijwillig** 0% tot 5%	verplicht 5%
Risico partnerpensioen	jaren < 2014 1,2% jaren > 2013 1,0%	jaren < 2014 1,2% jaren > 2013 1,0%
Wezenpensioen (risico)	Actief 27%-30% van NP	Actief 27%-30% van NP
Status regeling	Gesloten	Open

* De BasisPensioenregeling kent voor 'Deelnemer B' ook een DB-gedeelte. De kenmerken van dit DB-gedeelte zijn onder DB-pensioenregelingen uitgewerkt.

** Standaard is de werknemersbijdrage DC voor deelnemer B 5%. Deelnemers B kunnen ook kiezen voor een lager percentage.

Tabel 11 Hoofdkenmerken DC-pensioenregelingen

Tot pensionering bouwt de deelnemer een pensioenkapitaal op. Dit pensioenkapitaal muteert met de ingelegde premies en de behaalde beleggingsresultaten. De (gewezen) deelnemer koopt met het opgebouwde pensioenkapitaal op pensioendatum pensioenrechten in bij een andere pensioenuitvoerder.

2.4.3 Toeslagverlening DB-regeling

De ambitie van het bestuur is pensioenaanspraken van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden van DB-pensioenregelingen jaarlijks te verhogen met de per regeling relevante consumentenprijsindex (periode september-september). De toeslagverlening bij het fonds is, behoudens de ASR-toeslagregeling, voorwaardelijk. Het is derhalve niet zeker dat in de toekomst toeslagen worden verleend.

Het fonds kent 3 toeslagregelingen die onderstaand worden toegelicht:

Voorwaardelijke toeslagregelingen

Het fonds kent 2 voorwaardelijke toeslagregelingen.

Algemene toeslagregeling (toeslagregeling 1)

Deze toeslagregeling is van toepassing als toeslagregeling 2 en de onvoorwaardelijke toeslagregeling niet van toepassing zijn.

Het fonds probeert de pensioenaanspraken en -rechten jaarlijks te verhogen op basis van 75% van de consumentenprijsindex – alle huishoudens periode september – september (CPI).

De toeslag is voorwaardelijk. Er bestaat geen recht op toeslag en het is ook voor de langere termijn niet zeker of en in hoeverre toeslag zal plaatsvinden. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen bestemmingsreserve gevormd. In de premie voor de financiering van de jaarlijkse pensioenopbouw is een component opgenomen ter versterking van het eigen vermogen, die dient als bron voor voorwaardelijke toeslag. Deze toeslagcomponent in de premie wordt berekend op basis van de aanname dat deze dient om financiële ruimte te scheppen voor toekomstige voorwaardelijke toeslag van de pensioenen opgebouwd in het betreffende jaar tot het niveau van 75% van de eerder genoemde CPI.

De mutatie van de prijsindex wordt bepaald door de procentuele verandering van het indexcijfer van de maand september van het voorgaande kalenderjaar ten opzichte van het indexcijfer van de maand september van het daaraan voorafgaande kalenderjaar. Indien uit de berekeningen een negatieve toeslag volgt, wordt de toeslag op nul gesteld. Het bestuur besluit jaarlijks in hoeverre de pensioenen kunnen worden aangepast. Het bestuur hanteert een toeslagstaffel als leidraad voor het bepalen van de mate van toeslagverlening. De hoogte van de toeslag is daarnaast afhankelijk van o.a. het wettelijk kader, de financiële positie van het fonds en de algemene economische ontwikkelingen. De toeslagstaffel luidt ultimo 2023 als volgt:

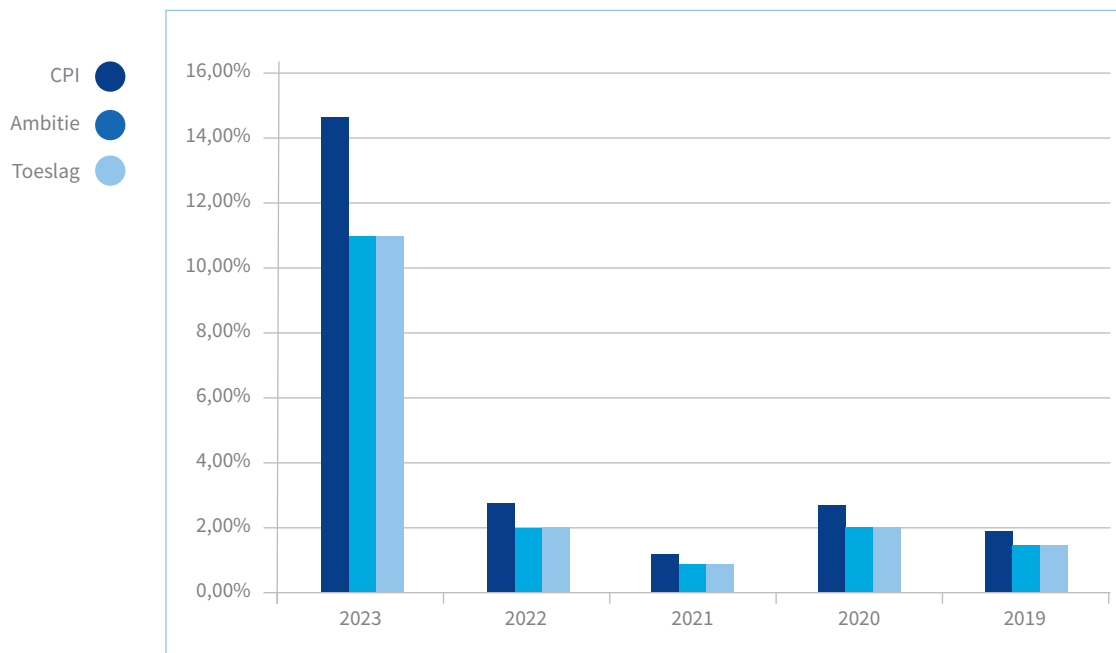
- 1 Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan 110% is de toeslag nihil.
- 2 Indien de beleidsdekkingsgraad gelijk of hoger is dan 110% maar lager is dan de hierna te noemen bovengrens is de toeslag gelijk aan een actuariael evenredig deel van de ambities zoals vastgelegd in de pensioenreglementen. De bovengrens wordt bepaald aan de hand van de rekenregel van artikel 15 lid 3 Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen, waarbij de discontovoet wordt gesteld op het maximaal verwachte bruto rendement op aandelen verminderd met de uniforme kostenafslag voor beleggingskosten.
- 3 Indien de beleidsdekkingsgraad gelijk of hoger is dan de bij (2) genoemde bovengrens is de toeslag gelijk aan de ambities zoals vastgelegd in de pensioenreglementen, eventueel vermeerderd met een inhaaltoeslag.

De hierboven genoemde bovengrens conform het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen varieert maandelijks, de uitkomst is o.a. afhankelijk van de actuele rentestand. Ultimo 2023 was de bovengrens circa 125,6% (2022: 127,4%).

Incidentele toeslagverlening om in het verleden niet toegekende toeslag te compenseren kan door het bestuur worden verleend indien (1) die toeslagverlening geen gevolgen heeft voor de toeslagverlening in de toekomst overeenkomstig dan naar verwachting in de toekomst te realiseren is, (2) de beleidsdekkingsgraad het niveau van het Vereist eigen vermogen, bedoeld in artikel 132 PW, behoudt en (3) in enig jaar een vijfde van het vermogen dat voor deze toeslagverlening beschikbaar is, kan worden aangewend.

Een besluit dat in enig jaar inhaaltoeslag kan plaatsvinden, vormt geen garantie voor in toekomstige jaren toe te kennen aanpassingen en houdt geen beperking in van de beleidsvrijheid die het bestuur ter zake heeft.

Het bestuur heeft voor de algemene toeslagregeling besloten om per 1 januari 2023 een toeslag op pensioenaanspraken te verlenen van 10,9%. In grafiek 4a is een overzicht van de status van de toeslagverlening voor de algemene toeslagregeling gegeven.

Grafiek 4a Status toeslagverlening algemene toeslagregeling

Toeslagregeling 2

Deze toeslagregeling is voorwaardelijk en geldt voor pensioenen die in de periode 1 januari 1982 tot en met 31 december 1995 zijn opgebouwd en per 1 januari 1996 als premievrij of ingegaan pensioen zijn overgegaan naar het fonds.

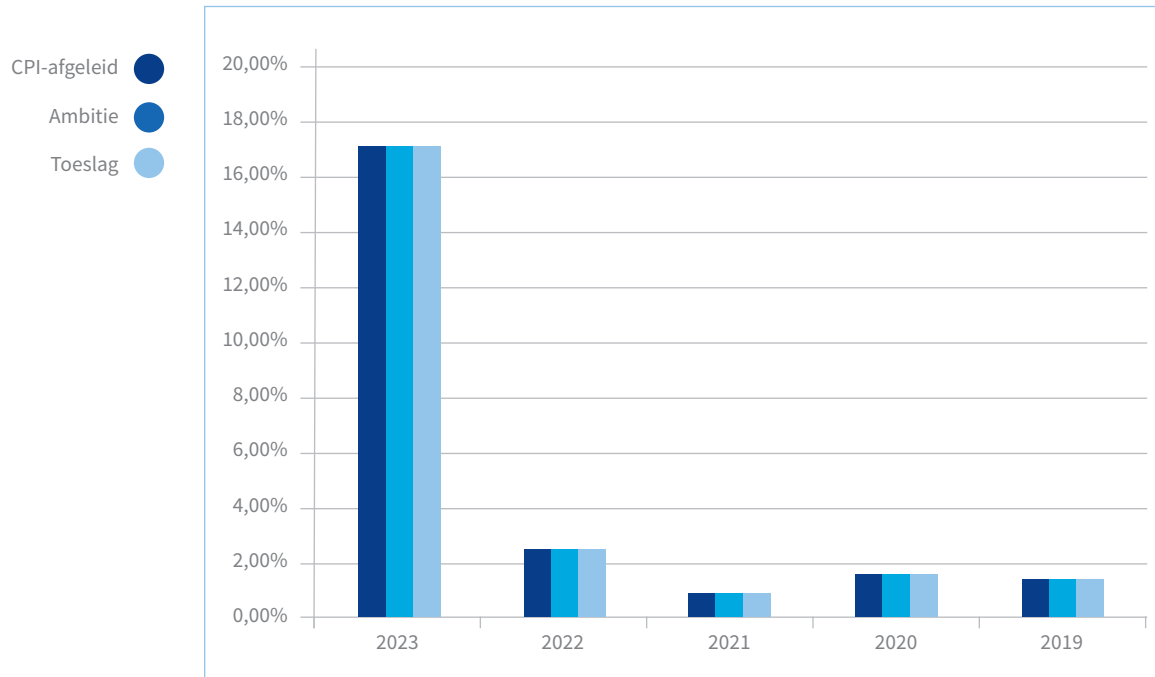
Voor deze toeslagregeling is de ambitie om de pensioenaanspraken en – rechten jaarlijks te verhogen op basis van 100% van de consumentenprijsindex-alle huishoudens afgeleid (periode september – september). Voor de regeling geldt dezelfde toeslagstaffel als bij de algemene toeslagregeling (toeslagregeling 1). De jaarlijkse verhoging zal echter niet hoger zijn dan mogelijk is op grond van de uitkomsten van de berekening van een indexatiebuffer. De berekeningswijze van de indexatiebuffer is in de ABTN opgenomen. Volgens deze berekening wordt de indexatiebuffer vastgesteld op basis van de laagste uitkomst van de volgende berekeningen:

- 20% van de voorziening pensioenverplichtingen voor de betreffende groep deelnemers. De voorziening wordt berekend op basis van een disconteringsfactor van 4%;
- het aandeel van de betreffende groep deelnemers in de totale vrije reserves van het fonds (de vrije reserve van het fonds is de reserve van het fonds minus 5% van de technische voorzieningen). Het aandeel wordt berekend op basis van de verhouding van de voorziening pensioenverplichtingen;
- het bedrag bepaald door de beginstand, de toevoeging van beleggingsresultaten en de onttrekking van de kosten voor indexatie. De beleggingsresultaten betreffen hierbij alleen de positieve beleggingsresultaten boven de 4% rendement.

De afgelopen jaren betreft de laagste uitkomst de berekening op basis van 20% van de voorziening pensioenverplichtingen. De buffer bedraagt hiermee ultimo 2023 circa € 74 miljoen (ultimo 2022: circa € 70 miljoen). De stijging van de buffer wordt hiermee volledig veroorzaakt door een stijging van de voorziening pensioenverplichtingen. De voorziening pensioenverplichtingen voor deelnemers van deze toeslagregeling bedraagt circa 15% van de totale voorziening.

Bij hoge inflaties en negatieve beleggingsopbrengsten in komende jaren kan de bufferberekening volgens deze methodiek leiden een belangrijke daling van de buffer. Voor deze toeslagregeling geldt dat een verhoging kan worden toegepast als het prijsindexcijfer hoger is dan het prijsindexcijfer bij de vorige verhoging.

Het bestuur heeft voor deze toeslagregeling besloten om per 1 januari 2023 een toeslag op de pensioenen te verlenen van 17,16%. In onderstaande grafiek is een overzicht van de status van de toeslagverlening voor toeslagregeling 2 gegeven.

Grafiek 4b Toeslagverlening Regeling 2

Onvoorwaardelijke toeslagregeling

Het fonds kent één onvoorwaardelijke toeslagregeling, t.w. de ASR-toeslagregeling.

ASR-toeslagregeling

De ASR-toeslagregeling geldt voor premievrije en ingegane pensioenen waarvan de per 31 december 1995 opgebouwde pensioenen niet per 1 januari 1996 zijn overgedragen aan SPIN. Deze toeslagregeling is onvoorwaardelijk. Hiervoor is een 'voorziening bijzondere toeslagverplichtingen' opgenomen in de balans.

Voor de ASR-toeslagregeling geldt dat verhoging van pensioenaanspraken jaarlijks plaatsvindt op basis van de consumentenprijsindex afgeleid – alle huishoudens (periode september - september). Randvoorwaarde bij de ASR-toeslagregeling is dat cumulatief maximaal 1,75% toeslag per jaar wordt toegekend. Het bestuur heeft voor de ASR-toeslagregeling besloten om per 1 januari 2023 een toeslag op de pensioenen te verlenen van 9,91%.

Toeslag 2024

Gedurende 2023 zijn de prijzen gestabiliseerd en in sommige gevallen zelfs gedaald. De gevolgen van de prijsontwikkelingen gedurende 2023 zijn meegenomen in het toeslagbesluit dat op 2 januari 2024 is genomen. Dit besluit is nog niet verwerkt in deze jaarrekening en is verder toegelicht in paragraaf 4.5.

2.4.4 Rendementsbijschrijving DC-regeling per cohort

Op de opgebouwde DC-kapitalen wordt geen toeslag verleend. Uitgangspunt is dat dit gefinancierd wordt uit de beleggingsrendementen en kan op pensioendatum worden ingekocht bij een andere pensioenuitvoerder. De beleggingsrendementen zijn toegelicht in paragraaf 2.3.6.

2.4.5 Premie DB-regeling

Premiebeleid

Het fonds heeft met IBM en Kyndryl een uitvoeringsovereenkomst afgesloten. In deze uitvoeringsovereenkomst is onder andere vastgelegd welke premie de werkgevers betalen. SPIN ontvangt een gedempte kostendekkende premie van IBM en Kyndryl. Dit houdt in dat bij het vaststellen van de jaarlijkse premie gerekend wordt met een voortschrijdend gemiddelde van de rentetermijnstructuur over de afgelopen 120 maanden.

Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan het vereist eigen vermogen (vereiste dekkingsgraad) of hoger is dan de grens voor premiekorting dan gelden ultimo 2023 de volgende afspraken:

Grenswaarde	Regeling bij tekorten en vermogensoverschotten
<Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV = 105%) (dekkingstekort)	Betaling tekort binnen 12 kwartalen via annuïtaire lening.
<Vereist Eigen Vermogen (reservetekort)	Betaling tekort binnen 32 kwartalen via annuïtaire lening.
Premiekorting	Deze grens wordt gebaseerd op de reële dekkingsgraad en de bepalingen over inhaalindexatie en kortingen (artikel 129 PW). De premiekorting is 100% exclusief de uitvoeringskosten bij een reële dekkingsgraad gelijk of hoger dan 108% per 31 december van voorgaand jaar.

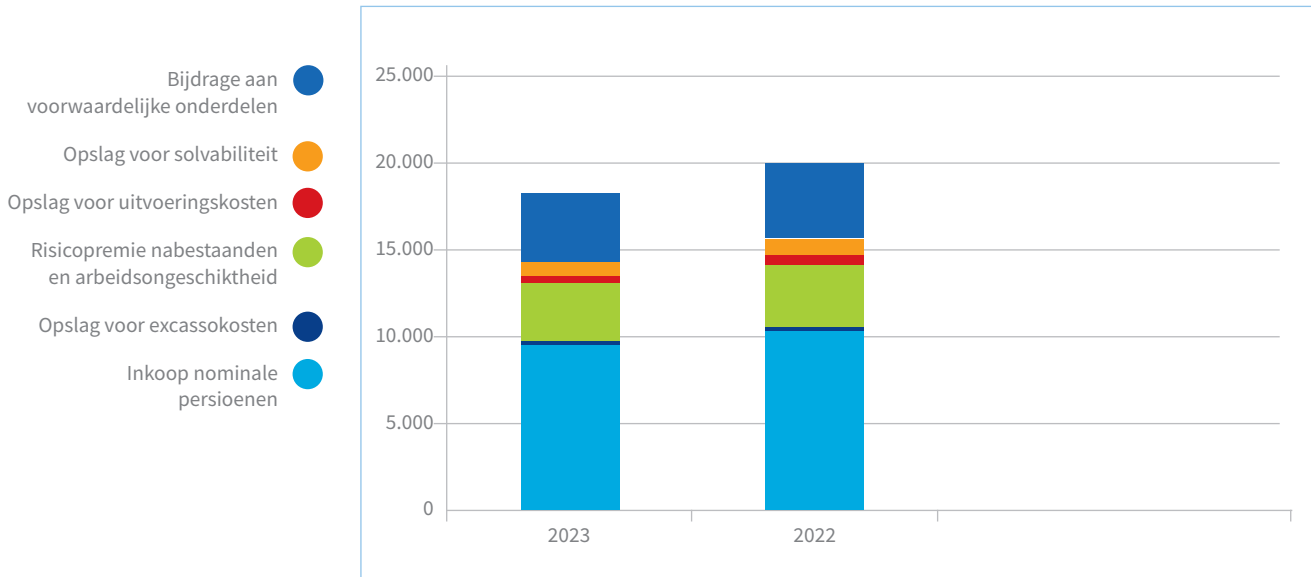
Tabel 12 Afspraken over grenswaarde en regeling bij tekorten en overschotten

Kostendekkende premie

Deze kostendekkende premie bevat de volgende onderdelen:

- Actuariële kosten jaaropbouw nominale aanspraken;
- Opslag voor excassokosten;
- Risicopremie nabestaanden- en arbeidsongeschiktheidspensioen;
- Opslag voor uitvoeringskosten;
- Opslag voor solvabiliteit;
- Opslag voor toeslagambitie.

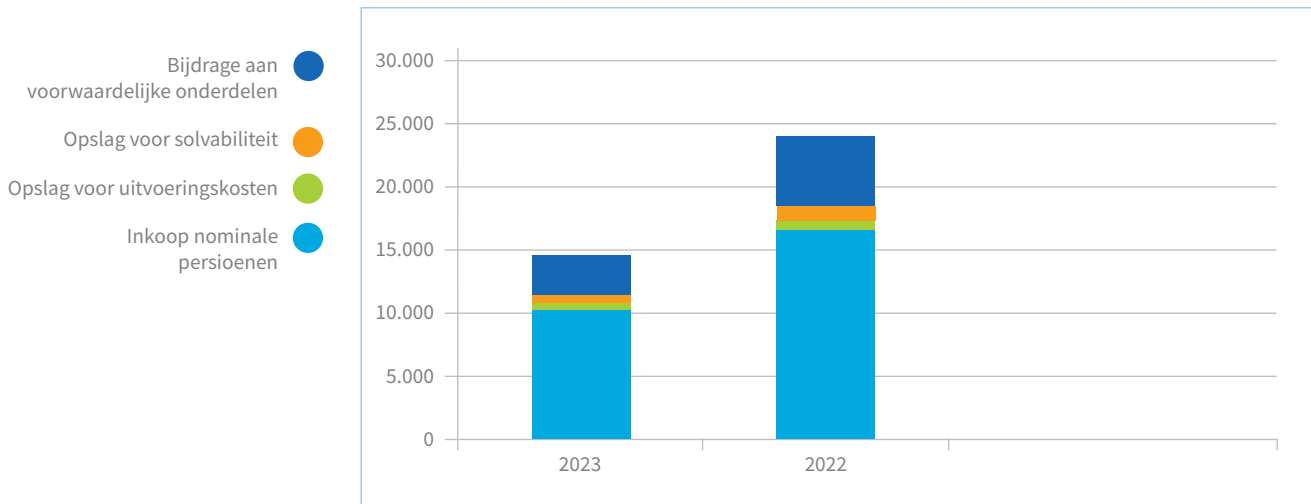
De samenstelling van de kostendekkende premie voor de boekjaren 2023 en 2022 is hieronder weergegeven:

Grafiek 5a Kostendekkende premie DB-regeling (x 1.000 €)

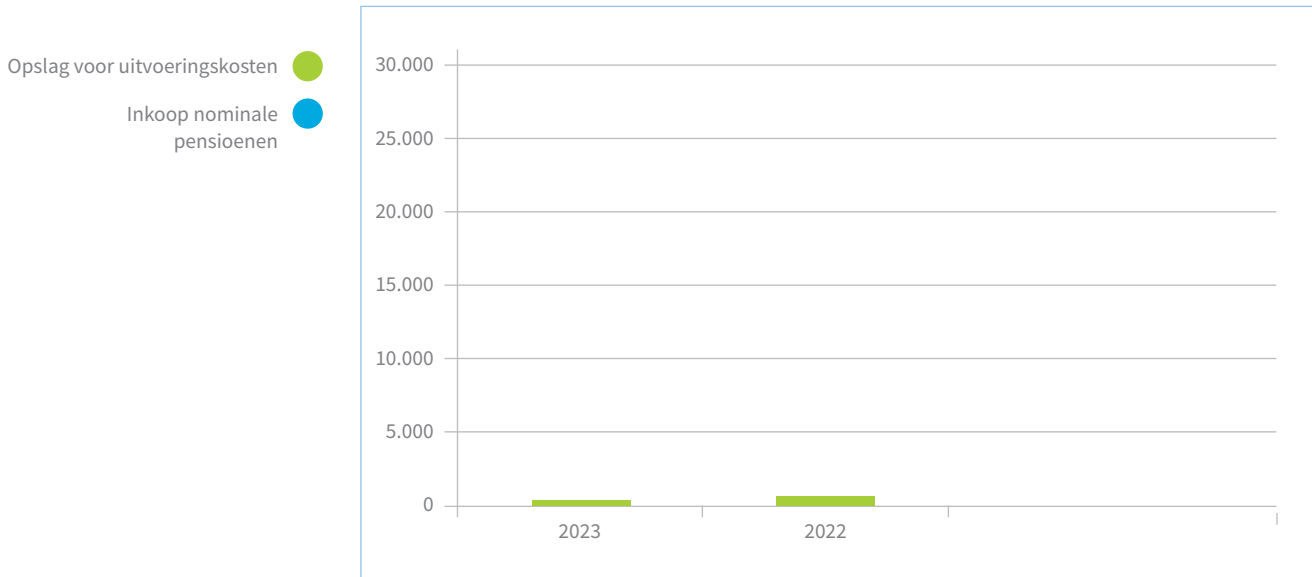
In totaal bedroeg de gedempte kostendekkende premie over 2023 ca. € 18,3 miljoen (2022: € 19,9 miljoen). De kostendekkende premie zonder rentedemping bedraagt over 2023 ca. € 14,5 miljoen (2022: € 23,8 miljoen)

De samenstelling van de kostendekkende premie zonder rentedemping voor de boekjaren 2023 en 2022 is hieronder weergegeven:

Grafiek 5b Kostendekkende premie DB-regeling zonder rentedemping (x 1.000 €)

Voor 2023 is de feitelijke premie lager dan de gedempte kostendekkende premie (zie hieronder premiekorting). De feitelijke premie bedraagt 0,5 miljoen (2022: € 0,6 miljoen).

Grafiek 5c Feitelijke premie DB-regeling (x 1.000 €)

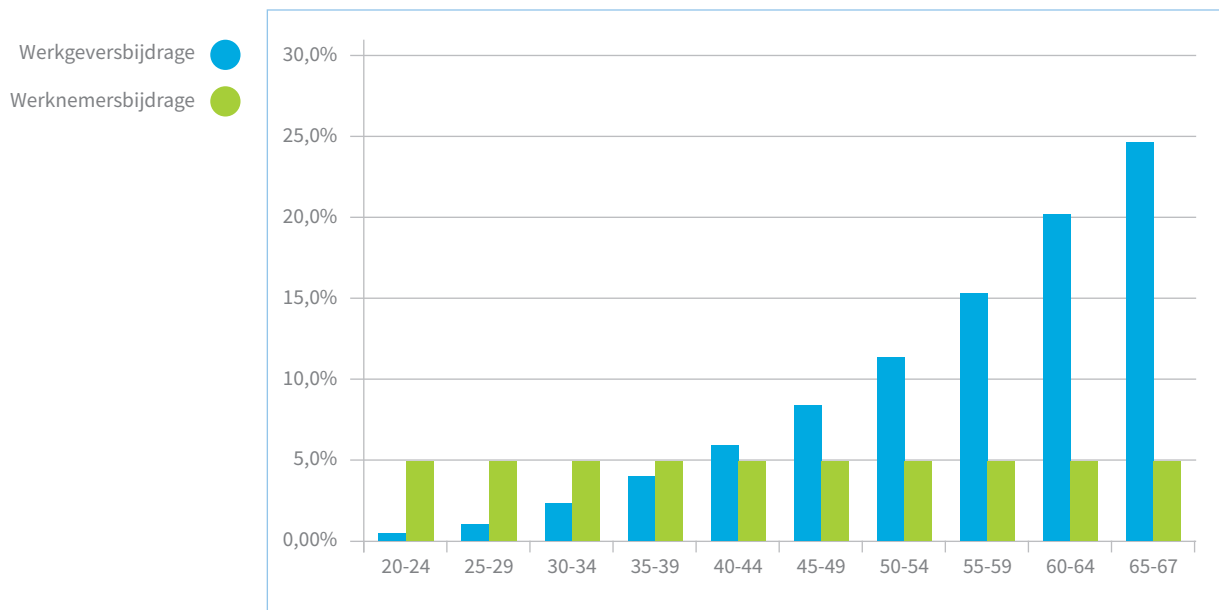
Premiekorting

In 2023 is net als 2022 conform de uitvoeringsovereenkomst met IBM en Kyndryl een premiekorting verleend. Voor de premiekorting over 2023 is de dekkingsgraad ultimo 2022 leidend. De premiekorting bestaat uit een korting op de solvabiliteitsopslag en een aanvullende premiekorting. Op de opslag voor uitvoeringskosten wordt geen korting gegeven. De totaal verleende korting in 2023 bedraagt circa € 17,8 miljoen.

2.4.6 Premiebeleid DC

Jaarlijks wordt premie toegevoegd aan het DC-kapitaal. De werkgever betaalt premie op basis van een leeftijdsafhankelijke premiestafel. Daarnaast betalen de werknemers zelf tussen de 0 en 5% van de DC- grondslag door middel van inhouding op hun salaris. De eigen bijdrage is afhankelijk van de regeling en/of de keuze die door de deelnemer is gemaakt.

De premiepercentages per leeftijdscategorie kunnen als volgt worden weergegeven.

Grafiek 6 Overzicht premiepercentages DC-pensioenregelingen

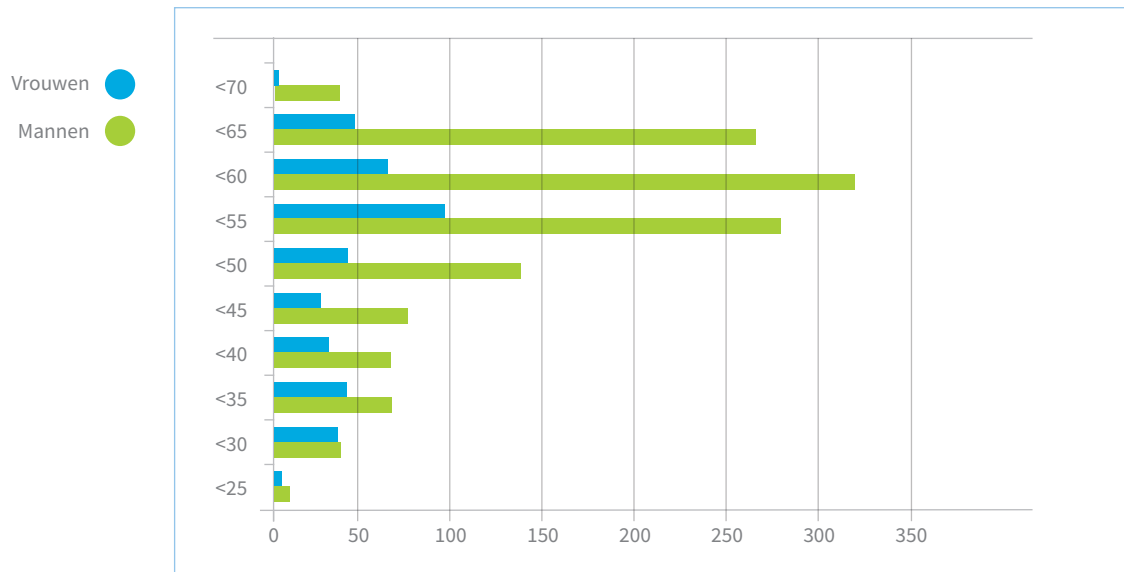
2.4.7 Ontwikkeling deelnemersbestand

Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling over 2023 weer van het deelnemersbestand voor het fonds als geheel.

	Aantal eind vorig boekjaar	Bij	Af	Aantal eind boekjaar
Actieven	2.060	105	450	1.715
Gewezen	5.488	364	170	5.682
Pensioengerechtigden	5.550	278	234	5.594
waarvan:				
Ouderdompensioen	4.054	171	141	4.084
Arbeidsongeschiktheidspensioen	-	-	-	-
Partnerpensioen	1.422	100	88	1.454
Wezenpensioen	54	7	5	56
Totaal	13.098	747	854	12.991

Tabel 13 Ontwikkeling deelnemersbestand van SPIN als geheel in aantallen

Onderstaande grafiek geeft de leeftijdsopbouw van actieve deelnemers in cohorten van vijf jaren en uitgesplitst naar mannen en vrouwen.

Grafiek 7 Leeftijdsopbouw actieve deelnemers in aantallen

Tabel 14 laat de ontwikkeling zien van het aantal deelnemers met een DB-pensioenaanspraak.

	Aantal ultimo vorig verslagjaar	In verslagjaar				Aantal ultimo verslagjaar
		Bij Collectieve waardeoverdracht		Af Collectieve waardeoverdracht		
		Anders	Anders	Anders		
Actieven	232	-		92	140	
Gewezen	2.146	106		-	2.252	
Pensioengerechtigden	5.059	0	209	0	5.044	
waarvan:						
Ouderdompensioen (incl TOP)	3.667	109		131	3.645	
Arbeidsongeschiktheidspensioen	-	-		-	-	
Partnerpensioen	1.375	94		88	1.381	
Wezenpensioen	17	6		5	18	
Totaal	7.437	-	315	-	7.436	

Tabel 14 Ontwikkeling bestand DB-pensioenregelingen in aantallen

Tabel 15 laat de ontwikkeling zien van het aantal actieve deelnemers en gewezen deelnemers met alleen een DC-pensioenkapitaal.

	Aantal ultimo vorig verslagjaar	In verslagjaar				Aantal ultimo verslagjaar
		Bij Collectieve waardeoverdracht		Af Collectieve waardeoverdracht		
		Anders	Anders	Anders		
Actieven	974	105		166	913	
Gewezen	1.591	109		84	1.616	
Pensioengerechtigden	12	0	2	0	12	
waarvan:						
Ouderdompensioen (incl TOP)	2	1		2	1	
Arbeidsongeschiktheidspensioen	-	-		-	-	
Partnerpensioen	7	1		-	8	
Wezenpensioen	3	-		-	3	
Totaal	2.577	-	216	-	2.541	

Tabel 15 Ontwikkeling bestand DC-pensioenregelingen in aantallen

Tabel 16 laat de ontwikkeling zien van het aantal actieve deelnemers en gewezen deelnemers met een DB- en DC-regeling.

	Aantal ultimo vorig verslagjaar	In verslagjaar				Aantal ultimo verslagjaar
		Bij Collectieve waardeoverdracht	Anders	Af Collectieve waardeoverdracht	Anders	
Actieven	854		-		192	662
Gewezen	1.751		149		86	1.814
Pensioengerechtigden	479	0	67	0	8	538
waarvan:						
Ouderdomspensioen (incl TOP)	385		61		8	438
Arbeidsongeschiktheidspensioen	-		-		-	-
Partnerpensioen	60		5		-	65
Wezenpensioen	34		1		-	35
Totaal	3.084	-	216	-	286	3.014

Tabel 16 Ontwikkeling bestand DB- en DC-pensioenregelingen in aantallen

2.5 Governance

2.5.1 Strategie

Algemeen

SPIN werkt op basis van een missie en visie, die zijn opgenomen in paragraaf 1.2.2. SPIN vertaalt de missie en visie naar een strategie en legt dit vast in een strategiedocument. Het strategiedocument wordt vastgesteld door het Algemeen bestuur. De strategie vormt de basis voor het jaarplan met jaardoelen.

2.5.2 Risicohouding

De risicohouding is wettelijk gedefinieerd als de mate waarin het fonds – na overleg met werkgever- en werknemersvertegenwoordigers en het verantwoordingsorgaan – bereid is beleggingsrisico's te lopen.

De risicohouding van het fonds geeft aan welke risico's het fonds kan en wil accepteren om haar doelstellingen te behalen. Deze risicohouding wordt vastgesteld door het algemeen bestuur na overleg met de beide werkgevers, de COR/OR en het verantwoordingsorgaan.

Risicohouding DB

De risicohouding DB is in 2023 niet gewijzigd.

Het verwacht pensioenresultaat is de mate waarin het opgebouwde- en nog op te bouwen (DB-)pensioen van een fonds over een periode van 60 jaar naar verwachting tot uitkering komt. De berekening hiervan vindt plaats in een door DNB voorgeschreven ALM-model aan de hand van voorgeschreven parameters en een aantal voorgeschreven toekomstscenario's. In deze scenario's wordt rekening gehouden met toekomstige indexatie, het eventueel overslaan van indexatie, in het uiterste geval het korten van aanspraken en met eventuele reparaties van

opgelopen achterstanden. De uitkomst van het verwacht pensioenresultaat wordt uitgedrukt als percentage van de pensioenuitkeringen over dezelfde periode als sprake zou zijn van het continu toekennen van 100% prijscompensatie. Mocht het dan verwachte pensioenresultaat door de hierboven genoemde ‘ondergrenzen’ heen breken, dan overlegt het bestuur opnieuw met de sociale partners en het verantwoordingsorgaan. Dit kan leiden tot wijziging van de financiële opzet of het accepteren van de overschrijding van de grenzen.

In onderstaande tabel zijn de grenzen weergegeven die vastgesteld zijn door het bestuur.

Uitgangssituatie	Aanvangsmoment	Grens
a Een ondergrens voor het pensioenresultaat vanuit het vereist eigen vermogen (mediaan)	93,5%	89,6% als ondergrens
b Een ondergrens voor het pensioenresultaat vanuit de actuele financiële positie (mediaan)	94,5%	91% als ondergrens
c Het maximale relatieve verschil tussen het mediane pensioenresultaat en dat in het 5% percentiel	5,6%	9% maximaal
d Een onder- en bovengrens voor het Vereist Eigen Vermogen		beweegruimte van 105 – 112%

Tabel 17 Grenzen risicohouding

SPIN heeft in 2023 de verplichte jaarlijkse haalbaarheidstoets op basis van de wettelijk voorgeschreven methodiek uitgevoerd. De toets geeft aan dat het fonds op het meetmoment niet voldeed aan de voor de haalbaarheidstoets gestelde ambities. Dit wordt niet veroorzaakt door de hoogte van de dekkingsgraad maar is een direct gevolg van de hogere inflatie en de in de regeling vastgelegde indexatieambitie van 75% CPI voor een groot deel van de deelnemers. In de haalbaarheidstoets wordt het pensioenresultaat namelijk getoetst aan de hand van een indexatieambitie van 100%. Een oplossing middels aanpassingen van het beleggingsbeleid is niet mogelijk. Sociale partners zijn hierover formeel in kennis gesteld, met het verzoek om aan te geven of zij de pensioenregeling op dit punt wensen aan te passen of dat de risicohouding moet worden bijgesteld.

Risicohouding DC

Met de introductie van de Wet toekomst pensioenen wordt op onderdelen andere eisen gesteld aan de risicohouding voor premieregelingen. Om die reden was een actualisatie en uitbreiding van de in 2018 vastgestelde risicohouding opbouwphase DC noodzakelijk.

Bij de vaststelling van de nieuwe risicohouding speelden de uitkomsten van het begin 2023 uitgevoerde risicopreferentieonderzoek (RPO) onder onze deelnemers een nog belangrijker rol dan voorheen. De risicohouding premieregeling vormt een belangrijke achtergrond voor sociale partners bij het aanpassen van de regeling aan de eisen van de Wtp.

De risicohouding in de DC-regeling komt o.a. tot uitdrukking in de door SPIN vastgestelde maximaal aanvaardbare afwijking van de, naar overlevingskans gewogen, gemiddelde over de uitkeringsjaren reële pensioenuitkeringen in een pessimistisch scenario ten opzichte van de, naar overlevingskans gewogen, gemiddelde reële pensioenuitkeringen in een mediaan scenario waarbij het in de opbouwphase gaat om een gewogen gemiddelde van alle ouderdomspensioenuitkeringen in de uitkeringsfase en in de uitkeringsfase om de afwijking van ouderdomspensioenuitkeringen van jaar op jaar.

De belangrijkste uitgangspunten en overwegingen zijn:

- Er is rekening gehouden met de beschikbare gegevens over de risicobereidheid en het risicodraagvlak van onze deelnemers. Deelnemers blijven uiteraard de keuzemogelijkheid houden om via de Beleggingswijzer het beleggingsprofiel aan te passen en daarmee zelfsturend te zijn in de mate van risico dat men wil nemen.
- De afwijking is groter bij jongere leeftijden en bouwt af naar een lagere maximale afwijking bij oudere leeftijden. Dit komt logischerwijs overeen met de constructie van een lifecycle waarbij beleggingsrisico's worden verminderd als deelnemers ouder worden. Dit is in overeenstemming met het wettelijk voorschrift dat voorafgaand aan de pensioendatum effectieve bescherming wordt geboden tegen de gevolgen van negatieve invloed op het te verwachten pensioeninkomen. De maximale afwijkingen kunnen op het eerste gezicht procentueel hoog lijken maar voor een belangrijk deel betreft dit afwijkingen die leiden tot een hoger verwacht pensioen vanwege het gekozen beleggingsrisico.

Alle beleggingsprofielen hebben hun eigen risicohouding (Neutraal, Behoudend en Ambitueus).

Cohort	Neutraal	Behoudend	Ambitueus
21 - 25	55%	40%	63%
26 - 30	54%	39%	63%
31 - 35	50%	35%	61%
36 - 40	48%	34%	59%
41 - 45	46%	32%	58%
46 - 50	46%	30%	57%
51 - 55	45%	28%	57%
56 - 60	39%	24%	53%
61 - 65	28%	22%	46%
66 - AOW	21%	18%	33%
AOW+	N.t.b.	N.t.b.	N.t.b.

Tabel 18A Risicohouding DC

Naast bovenstaande risicohouding is er ook een verwachtingsmaatstaf vastgesteld.

De verwachtingsmaatstaf is daarbij de minimale verwachting voor de, naar overlevingskans gewogen, gemiddelde over de uitkeringsjaren reële pensioenuitkeringen in een mediaan scenario ten opzichte van de, naar overlevingskans gewogen, gemiddelde reële pensioenuitkeringen in een mediaan scenario op basis van een hypothetisch geheel risicomijdend beleggingsbeleid waarbij de verwachte uitkeringsstroom het inflatierisico door middel van reële obligaties afdekt binnen de uniforme scenariosets.

De verwachtingsmaatstaf per leeftijd en per beleggingsprofiel is als volgt vastgesteld:

Cohort	Neutraal	Behoudend	Ambitieuw
21 - 25	65,0%	50,0%	80,0%
26 - 30	57,5%	44,0%	71,0%
31 - 35	50,0%	38,0%	62,0%
36 - 40	42,5%	32,0%	53,0%
41 - 45	35,0%	26,0%	44,0%
46 - 50	27,5%	20,0%	35,0%
51 - 55	20,0%	14,0%	26,0%
56 - 60	12,5%	8,0%	17,0%
61 - 65	5,0%	2,0%	8,0%
66 - 70	0,0%	0,0%	0,0%

Tabel 18B Verwachtingsmaatstaf DC

2.5.3 Organisatie van het bestuur

Het fonds hanteert het omgekeerd gemengde bestuursmodel (met een onafhankelijke voorzitter). Binnen dit model blijft de pariteit behouden en wordt de afstand tussen besturen en toezicht zo kort mogelijk gehouden. De evenwichtige belangenafweging vindt plaats door de belangen af te wegen van de verschillende groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Het bestuur geeft inzicht in de risico's voor de verschillende groepen belanghebbenden op korte en lange termijn.

Advies en verantwoording

Onderdeel van dit bestuursmodel is een verantwoordingsorgaan. Zie hiervoor paragraaf 2.5.9.

Algemeen bestuur

Het algemeen bestuur bestaat uit het niet-uitvoerend bestuur (de onafhankelijke voorzitter en de bestuurders A en B) en het uitvoerende bestuur (het dagelijks bestuur: de bestuurders C). Het algemeen bestuur is collectief en integraal eindverantwoordelijk voor het gehele beleid en de uitvoering van het fonds. In de statuten zijn bepalingen opgenomen over onder andere benoeming, ontslag en schorsing van bestuursleden.

Het algemeen bestuur is met inachtneming van de statuten, bevoegd tot alle daden, zowel van beheer als van beschikking welke verband houden met de doelstelling van het fonds. Het dagelijks bestuur is belast met de dagelijkse gang van zaken en de uitvoering van het beleid. De besluitvorming omtrent het door het fonds te voeren beleid inzake de dagelijkse uitvoering wordt bepaald door het dagelijks bestuur. Het niet-uitvoerend bestuur houdt toezicht op het dagelijks bestuur en op de algemene gang van zaken in het fonds.

Het algemeen bestuur stelt onder meer de volgende zaken vast:

- de taakgebieden van het fonds als geheel en de taakgebieden van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur;
- de beleids- en fondsdocumenten;
- de toeslag en eventuele inhaaltoeslag;
- het jaarlijkse budget.

Het algemeen bestuur voert daarnaast onder andere de volgende specifieke taken uit:

- het aangaan en wijzigen van de uitvoeringsovereenkomst;
- het (her)benoemen en ontslaan van de accountant en actuaaris, de sleutelfunctionarissen, de leden van beleggingsadviescommissie en de compliance officer;
- instellen en buiten werking stellen van de beleggingsadviescommissie, de geschillencommissie en de verkiezingscommissie verantwoordingsorgaan;
- het jaarlijks verantwoording afleggen aan het verantwoordingsorgaan; het minimaal twee keer per jaar formeel overleg voeren met het verantwoordingsorgaan.

Het algemeen bestuur vergadert minimaal vier keer per jaar en vaker als dat nodig is. Rechtsgeldige besluiten worden genomen bij meerderheid van stemmen met inachtneming van het gestelde in de statuten van het fonds.

In onderstaande tabel zijn de samenstelling, benoeming en zittingstermijn van de bestuurders aangegeven.

Categorie	Aantal	Voordracht	Benoeming	Zittingstermijn	Aftreden/ Herbenoeming
Onafhankelijk voorzitter	1	Door Uitvoerend bestuur	Door Niet-uitvoerend bestuur	4 jaren	Eenmaal herbenoeming voor 4 jaar
Bestuurders A	3	Door IBM	Algemeen bestuur	4 jaren	idem
Bestuurders B	3	Een door COR IBM, een door OR Kyndryl, een door pensioengerechtigden (verkiezingen)	Algemeen bestuur	4 jaren	idem
Bestuurders C (Dagelijks bestuur)	2	-	Door Niet-uitvoerend bestuur	Onbepaald	Niet van toepassing

Tabel 19 Samenstelling, benoeming en zittingstermijn van Algemeen bestuur

Voor de personele invulling van het algemeen bestuur wordt verwezen naar paragraaf 1.4. Er is in 2023 één wijziging geweest in de personele invulling van het algemeen bestuur. Vooruitlopend op de benoeming per 1 januari 2024 hebben in de tweede helft van 2023 twee aspirant bestuursleden deelgenomen aan de vergadering van het algemeen bestuur.

Dagelijks bestuur

Het algemeen bestuur heeft het dagelijks bestuur gemandateerd tot het gezamenlijk voeren van het dagelijks beleid van het fonds. Dit betreft onder andere het:

- vaststellen, opzetten, aansturen en uitvoeren van administratieve procedures en processen;
- actualiseren van uitbestedingsovereenkomsten en servicelevel- overeenkomsten met de partijen aan wie werkzaamheden zijn uitbesteed;
- uitvoeren van risicobeleid, premie- en beleggingsbeleid en communicatiebeleid;
- voeren van informeel overleg met het verantwoordingsorgaan;
- vragen van advies aan beleggingsadviescommissie en verantwoordingsorgaan;
- voorbereiden van en de nazorg uit de vergaderingen van het algemeen bestuur.

Het dagelijks bestuur heeft richtlijnen vastgesteld over de wijze waarop zij uitbesteding aan externe partijen monitort.

Het dagelijks bestuur heeft richtlijnen vastgesteld over de wijze waarop zij uitbesteding aan externe partijen monitort.

Het dagelijks bestuur vergadert regulier, maar minimaal zes keer per jaar en zodra omstandigheden dit vereisen. Het dagelijks bestuur heeft taken en bevoegdheden verdeeld in de volgende twee portefeuilles:

- 1 vermogensbeheer, communicatie, juridische zaken en bestuursondersteuning, personeels- en facilitaire zaken en secretariaat; en
- 2 financiële administratie, verslaglegging, risicomanagement, IT, actuaariaat en pensioenbeheer.

Intern toezicht

Het niet-uitvoerend bestuur ziet toe op de adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het algemeen bestuur. Het niet-uitvoerend bestuur houdt toezicht op het dagelijks bestuur. De taken van het niet-uitvoerend bestuur zijn met inachtneming van de statuten de navolgende:

- verantwoording afleggen over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan en de vennootschappen en in het jaarverslag;
- het dagelijks bestuur met raad ter zijde staan.

Het algemeen bestuur heeft een toezichtsmatrix opgesteld met beleidsgebieden waarin is vastgelegd welke A-, B- en C-bestuurders voor elk beleidsgebied verantwoordelijk zijn. Taak van het niet-uitvoerend bestuur is ook de benoeming en het ontslag van de bestuurders C en de risicomanager.

Het niet-uitvoerend bestuur beoordeelt vanuit aan hen toegewezen beleidsonderwerpen en toezichtstaken de voortgang en kwaliteit van de uitvoering en heeft daartoe veelvuldig contact met het dagelijks bestuur. Het dagelijks bestuur legt verantwoording af aan het niet-uitvoerend bestuur op kwartaalbasis over het gevoerde en te voeren beleid. Daarnaast stelt het dagelijks bestuur het niet-uitvoerend bestuur op de hoogte van de gang van zaken binnen de organisatie. Dit gebeurt tijdens bestuursvergaderingen, tussentijds indien nodig en op verzoek.

Het niet-uitvoerend bestuur ontvangt voor het uitvoeren van intern toezicht onder andere de volgende informatie:

- notulen en actie- en besluitenlijsten van het dagelijks bestuur;
- risicorapportages van de risicomanager en maandelijkse performance-/dekkingsgraadrapportage;
- compliancerapportages van de compliance officer;
- kwartaalrapportages van het dagelijks bestuur;
- jaarrapportage van het dagelijks bestuur;
- rapportages van de controlerend accountant en de certifierend actuaaris.

Het niet-uitvoerend bestuur komt op kwartaalbasis bijeen en wanneer omstandigheden dit vereisen. In de vergaderingen van het niet-uitvoerend bestuur worden bevindingen en ontwikkelingen vanuit intern toezichtsperspectief besproken. Daarnaast voeren de niet-uitvoerende bestuursleden op de aan hen toegekende beleidsonderwerpen regelmatig besprekingen met het dagelijks bestuur over beleid, beleidsontwikkeling, monitoring en bijsturing. Periodiek vindt overleg plaats met de controlerend accountant en de certifierend actuaaris. Hierbij worden hun bevindingen doorgenomen en vindt tevens een evaluatie plaats van de door deze partijen uitgevoerde werkzaamheden.

Het niet-uitvoerend bestuur heeft een auditcommissie ingesteld. De auditcommissie ondersteunt het niet-uitvoerend bestuur met het toezicht op het beleggingsbeleid, de risicobeheersing en de financiële informatieverschaffing door het fonds. Voor de personele invulling van de auditcommissie wordt verwezen naar paragraaf 1.4.

Het niet-uitvoerend bestuur brengt jaarlijks een rapportage uit met hun bevindingen van het intern toezicht. Een samenvatting van deze rapportage is opgenomen in paragraaf 3.1.1.1.

2.5.4 Geschiktheid bestuur

Het besturen van een pensioenfonds is een grote verantwoordelijkheid en dient daarom ook uitgevoerd te worden door geschikte bestuurders. Geschiktheid bestaat hierbij uit deskundigheid, competenties en professioneel gedrag.

Naast het volgen van individuele opleidingen worden voor geschiktheidsbevordering themasessies in het bestuur en voor fondsgremia gehouden. In 2023 heeft het bestuur een aantal themasessies gehouden over de Wet Toekomst Pensioenen.

Naast de geschiktheid van de huidige bestuursleden vindt SPIN het ook van belang dat voor de langere termijn gewaakt wordt over de geschiktheid. Voor kandidaat-bestuursleden zijn functieprofielen opgesteld en voor de leden van het verantwoordingsorgaan een competentievisie. In deze functieprofielen en competentievisie zijn criteria opgenomen waaraan nieuwe bestuursleden en leden van het verantwoordingsorgaan behoren te voldoen, zoals de gewenste aanvangsdeskundigheid en werkervaring, de gewenste competenties en andere elementen.

2.5.5 Competenties en zelfevaluatie

Naast de deskundigheid van bestuursleden zijn ook de bestuurlijke competenties en het gedrag en feitelijk handelen van het bestuur van belang. In 2023 heeft de jaarlijkse zelfevaluatie van het bestuur plaatsgevonden middels het invullen van vragenlijst door alle bestuursleden.

De uitkomsten daarvan zijn collectief besproken, waarna ook individuele gesprekken hebben plaatsgevonden. De actiepunten die uit de zelfevaluatie naar voren zijn gekomen zijn ingevuld en voorzien van een eigenaar.

2.5.6 Code Pensioenfondsen

Op SPIN is de Code Pensioenfondsen van toepassing. Het doel van de Code is het bewustzijn van 'goed pensioenfondsbestuur' te stimuleren bij zowel de niet-uitvoerende bestuurders, de uitvoerende bestuurders als het verantwoordingsorgaan. De Code Pensioenfondsen 2024, die op 1 januari 2024 in werking is getreden met een overgangstermijn van één jaar, wordt door SPIN in 2024 geïmplementeerd.

Het bestuur onderschrijft het belang van de Code en is ervan overtuigd dat het bijdraagt aan afgewogen besluitvorming over de in de Code genoemde onderwerpen. De Code laat ruimte voor de eigen verantwoordelijkheid van het bestuur in de (beleids)keuzes die het maakt en weloverwogen afwijkingen zijn derhalve toegestaan. Het bestuur heeft een document opgesteld waarin is vastgelegd hoe SPIN voldoet aan de normen en waarin beargumenteerd afwijkingen worden weergegeven. Het document is beoordeeld door het niet-uitvoerend bestuur en vastgesteld door het algemeen bestuur. Het bestuur publiceert het document op de website van het fonds. Onderstaand overzicht geeft een toelichting bij de in de Code genoemde normen die niet (volledig) worden toegepast:

Norm 33

In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.

Toelichting:

- Het bestuur heeft een diversiteitsbeleid; diversiteit is daarin gericht op alle aspecten van achtergrond, ervaringen en identiteit van een individu. Naast leeftijd en geslacht, zijn dit seksuele oriëntatie, mentale en fysieke gesteldheid, genderidentiteit, etniciteit en nationale afkomst.
- Het bestuur bestaat met ingang van 1 januari 2024 uit twee vrouwen en zeven mannen, allen boven de 40.
- Alle leden van het VO zijn ouder dan 40 jaar. In het VO hebben drie vrouwen zitting namens de werkgevers en twee namens de pensioengerechtigden.
- Het bestuur streeft evenwel naar meer diversiteit en brengt dit actief onder de aandacht bij de geledingen die de voordracht van potentiële bestuurders doen, heeft dit ook tot uiting gebracht in een diversiteitsbeleid en heeft twee ambassadeurs van het beleid binnen het bestuur aangesteld.
- In functieprofielen is expliciet een verwijzing naar het diversiteitsbeleid opgenomen.

Norm 34

De zittingsduur van een lid van het bestuur, het VO, het BO en raad van toezicht is maximaal vier jaar. Een bestuurslid en een lid van het BO kunnen maximaal twee keer worden herbenoemd, een lid van de raad van toezicht maximaal één keer. Leden van een visitatiecommissie zijn maximaal acht jaar betrokken bij hetzelfde fonds.

Toelichting:

De statuten bepalen dat een bestuurder wordt benoemd voor drie jaar en met maximaal drie herbenoemingen. In totaal leidt dit niet tot overschrijding van de norm. Het bestuur handhaaft hiermee de systematiek die reeds voor inwerkingtreding van de Code was vastgelegd. Deze regeling heeft als voordeel dat ieder jaar een herbenoeming kan plaatsvinden van één van de drie A- en B-bestuurders. Dat is niet mogelijk bij een vierjarige zittingsperiode. Met de invoering van de Code Pensioenfondsen 2024 zal de zittingstermijn worden gewijzigd in maximaal tweemaal vier jaar.

De uitvoerende bestuursleden zijn voor onbepaalde tijd benoemd, aangezien zij als werknemer van het fonds ook voor onbepaalde tijd een arbeidsovereenkomst met het fonds zijn aangegaan. De zittingsduur van een lid van het VO is drie jaar, maximaal drie herbenoemingen zijn mogelijk. Dit is vastgelegd in het reglement voor het VO. Ook hier zal de benoemingstermijn worden aangepast aan de Code Pensioenfondsen 2024.

2.5.7 Algemene verordening gegevensbescherming

Pensioenfondsen verwerken in het kader van hun bedrijfsvoering persoonsgegevens en dienen zich daarbij te houden aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). SPIN vindt het belangrijk dat met deze persoonsgegevens zorgvuldig wordt omgegaan en dat deze vertrouwelijk worden behandeld. Daartoe heeft SPIN een privacybeleid opgesteld. Dit beleid is in 2023 geactualiseerd.

De Pensioenfederatie heeft in lijn met het bepaalde in de AVG de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen (Gedragslijn) opgesteld. Het fonds draagt zorg voor de naleving van deze Gedragslijn. De privacy officer heeft gerapporteerd aan het niet uitvoerend

bestuur over naleving van deze gedragslijn. Het fonds verklaart zich te hebben gehouden aan deze Gedragslijn.

In 2023 hebben zich twee situaties voorgedaan die kunnen worden aangemerkt als een datalek. Deze zijn gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens. Eén situatie betrof 98 deelnemers, de andere situatie betrof 1 deelnemer.

2.5.8 Sleutelfunctiehouders

SPIN heeft drie sleutelfunctiehouders op het gebied van Actuarial, Internal audit en Risicobeheer. De personalia van de sleutelfunctiehouders zijn opgenomen in paragraaf 1.4. De sleutelfunctiehouders rapporteren periodiek aan het Algemeen Bestuur.

2.5.9 Overige organen van SPIN

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan bestaat sinds de verkiezingen voor het orgaan sinds 1 juli 2023 uit 2 leden namens de actieve deelnemers, waarvan 1 lid namens IBM en 1 lid namens Kyndryl, 6 leden namens de pensioengerechtigden en 3 leden namens werkgever IBM en 1 namens werkgever Kyndryl. De samenstelling van het VO is opgenomen in paragraaf 1.4.

Het verantwoordingsorgaan werkt op basis van een reglement. Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het beleid is uitgevoerd. Het verantwoordingsorgaan beoordeelt het handelen van het bestuur en het door het algemeen en dagelijks bestuur uitgevoerde beleid en de verantwoording daarover aan de hand van het jaarverslag (bestuursverslag en jaarrekening) en andere informatie, waaronder de bevindingen van het niet-uitvoerend bestuur. Daarnaast vormt het verantwoordingsorgaan zich een oordeel over gemaakte beleidskeuzes voor de toekomst. Het verantwoordingsorgaan heeft wettelijke adviesrechten en kan het bestuur voor bepaalde zaken gevraagd of ongevraagd advies geven. Het verantwoordingsorgaan heeft twee keer per jaar formeel overleg met het algemeen bestuur. In 2023 heeft het verantwoordingsorgaan onder meer geadviseerd over de klachten- en geschillenregeling en is met het verantwoordingsorgaan gesproken over de risicohouding. Het verslag van het verantwoordingsorgaan is opgenomen in paragraaf 3.2.

Beleggingsadviescommissie

De beleggingsadviescommissie bestaat uit vijf leden. Het algemeen bestuur benoemt en ontslaat de leden van de beleggingsadviescommissie. Van de beleggingsadviescommissie worden twee leden door het algemeen bestuur benoemd op voordracht van IBM en wordt één lid benoemd op voordracht van de COR. De zittingstermijn van een lid is vier jaar.

De beleggingsadviescommissie werkt op basis van een reglement. Volgens dit reglement heeft de beleggingsadviescommissie de taak het algemeen bestuur gevraagd en ongevraagd te adviseren over het balansbeheer (voor DB) en het beleggingsbeleid (voor DB en DC) en daaraan gerelateerde onderwerpen. Dit betreft onder meer advies over strategie en implementatie en inrichting van het beleggingsproces.

De beleggingsadviescommissie volgt de resultaten van de totale DB- beleggingsportefeuille en van de DC-lifecycle. Verder adviseert de beleggingsadviescommissie over de wijze waarop het monitoren van de vermogensbeheerders door het fonds plaatsvindt en de resultaten van de monitoring.

De beleggingsadviescommissie heeft in het verslagjaar vijf keer vergaderd. In deze vergaderingen wordt in aanwezigheid van de twee toezichthoudende bestuurders, de risicomanager en een lid van het dagelijks bestuur gesproken over het gevoerde

beleggingsbeleid en de ontwikkelingen op de financiële markten. De discussies en adviezen van de beleggingsadviescommissie worden vastgelegd en gerapporteerd aan het algemeen bestuur.

Gedurende het jaar heeft de beleggingsadviescommissie de volgende adviezen gegeven:

- Opzet en inhoud Country report (intern document monitoren performance asset managers)
- Beleggingsbeleid 2023 en Jaarplan 2023 Beleggingen
- Economische stress scenario set als input voor DRBF
- Economische uitgangspunten t.b.v. ALM analyses
- DRBF en Reële Doel Dekkingsgraad
- Variabele uitkeringsfase DC
- Investment Case en Investment Framework Bedrijfsobligaties
- Op het gebied van MVB:
  - o Implementatie rapportage en ESG service provider
  - o SFDR, CSRD en ESG rapportages
- Standpunt inzake kolen

De personele invulling van de beleggingsadviescommissie is opgenomen in paragraaf 1.4.

Geschillencommissie

De geschillencommissie werkt op basis van een vastgesteld reglement. In dit reglement heeft het algemeen bestuur de procedure voor behandeling van geschillen opgenomen en wordt de werkwijze van de geschillencommissie geregeld. Volgens het reglement heeft de geschillencommissie de taak om op verzoek van een belanghebbende bij het fonds geschillen te behandelen. Uitspraken van de geschillencommissie zijn niet bindend. Met ingang van 1 januari 2024 is ook de Geschilleninstantie Pensioenfondsen als wettelijk verplichte beroepsmogelijkheid in het reglement opgenomen.

De geschillencommissie bestaat uit drie leden. Benoeming vindt plaats door de voordragende organisaties, te weten het verantwoordingsorgaan, de GOR en IBM. De zittingstermijn is voor onbepaalde tijd. Er is in 2023 één geschil binnengekomen en behandeld. De Geschillencommissie heeft begin 2024 uitspraak gedaan en het betreffende bezwaar afgewezen.

2.6 Communicatie

Vanuit het communicatiebeleid hanteert SPIN de kernwaarden “Persoonlijk, relevant en betrokken”. Met onze publieke website en persoonlijke Mijn omgeving bieden we gerichte online informatie aan onze deelnemers. Daarnaast communiceren we ook zo veel mogelijk digitaal en gesegmenteerd met specifieke groepen deelnemers. We willen betrokken, persoonlijk en servicegericht met onze deelnemers communiceren. Ook kijken de deelnemers via het deelnemerspanel mee op onze communicatiemiddelen en -kanalen, zodat we met hun feedback betere communicatiemiddelen kunnen ontwikkelen en bestaande middelen verbeteren.

De reguliere en in het Communicatie Jaarplan vastgestelde communicatie is in 2023 grotendeels volgens plan verlopen.

2.6.1 Beleid en aanpak

Het geactualiseerde communicatiebeleid is de basis voor alle deelnemer communicatie. Vanuit dat beleid zetten we in op het bieden van inzicht, overzicht en actie. Dit draagt bij aan het vasthouden dan wel versterken van het vertrouwen in SPIN. SPIN streeft ernaar om door haar deelnemers gezien te worden als een partij waar je bij vrije keuze zelf voor zou kiezen om je pensioen bij onder te brengen. Door zichtbaar en transparant te zijn wil SPIN de band met de deelnemer versterken.

Communicatiebeleid

In het communicatiebeleid zijn twee overkoepelende doelstellingen voor het communicatiebeleid geformuleerd die we voor deze periode nog voor ons zien:

- Communicatie biedt deelnemers inzicht, overzicht en actie;
- Communicatie draagt bij aan het vasthouden dan wel versterken van het vertrouwen in het fonds.

Verder zijn onder andere de ontwikkeling van de digitalisering en de aandacht voor deelnemers met een verwacht te laag pensioen en het nabestaandenpensioen benoemd als speerpunten.

Om onze doelen te realiseren maakt SPIN onder meer gebruik van de volgende communicatiemiddelen: (1) publieke website en Mijn omgeving (MijnSPIN) met pensioenplanner en beleggingswijzer, (2) servicedesk, pensioengesprekken en informatiesessies, (3) UPO's, (4) relatiemagazine, (5) online nieuwsbrieven en video's en (6) campagnes over specifieke onderwerpen.

Financiële Planning

Door het Algemeen Bestuur is al eerder een standpunt bepaald ten aanzien van het bieden van Financiële Planning voor deelnemers. In 2023 is dit met de Design thinking methode opgepakt in een Design sprint, samen met een aantal deelnemers. Eind van het jaar is vervolgens een RFI uitgestuurd naar mogelijke samenwerkingspartners. Voor 2024 staat gepland dat we de propositie in financieel planningsadvies en budget coaching voor de deelnemers ontwikkelen. We werken in dit traject samen met IBM.

Wettelijke vereisten voor pensioencommunicatie

De Pensioenwet stelt eisen aan de communicatie door SPIN. Ook doet de AFM regelmatig aanbevelingen om de communicatie door pensioenfondsen te verbeteren. SPIN beschouwt de verplichtingen en richtlijnen nog steeds als randvoorwaarden binnen het communicatiebeleid en richt zich erop om aan alle vereisten te voldoen. Met de Wet Toekomst Pensioenen (WTP), is een aanscherping geformuleerd op de Pensioenwet, waarin meer aandacht wordt gevraagd voor het begeleiden van deelnemers in het maken van voor hen passende pensioenkeuzes. Meer hierover in de volgende paragraaf.

Metingen SPIN

We willen de communicatiedoelstellingen met 'Kritische Prestatie Indicatoren' (KPI's) meetbaar maken, waardoor we een onderbouwd inzicht verkrijgen in de effectiviteit van onze inspanningen en weten waar verbeteringen mogelijk zijn. In 2022 is een start gemaakt met een nieuw meetplan met KPI's. Dit is in 2023 beperkt verder ingevuld door het in kaart brengen van de beschikbare metingen en resultaten. We meten het website bezoek via google analytics. Van daaruit zien we na bijvoorbeeld het versturen van nieuwsbrieven en het relatiemagazine, net als in voorgaande jaren, een stijging van het bezoek aan de publieke site, de Mijn omgeving en Pensioenplanner. Het aantal bekende e-mailadressen ligt nog steeds hoog. Het aantal opgegeven communicatievoorkeuren (e-mail of post) ligt wat ons betreft nog niet hoog genoeg. In 2023 zijn verschillende acties geweest om deze aantallen omhoog te krijgen. Daarnaast zijn we in 2023 gestart met het ophalen van feedback bij deelnemers die een klacht hadden. In 2024 gaan we aan de slag met het formuleren van KPI's en verdere invulling van metingen, onder andere met de implementatie van het CRM-systeem (customer relation management).

Engelstalige communicatie

We zien bij IBM en Kyndryl de laatste jaren steeds meer mensen uit andere landen in dienst komen. Daarmee wordt de behoefte aan Engelstalige informatie groter. We bieden de publieke website en de persoonlijke omgeving van de deelnemers zowel in het Nederlands als in het Engels aan.

Doorontwikkeling MijnSpin

Ook in 2023 werkten we aan het steeds verder ontsluiten en doorontwikkelen van de nieuwe persoonlijke Mijn omgeving en Pensioenplanner voor de deelnemers. In deze persoonlijke digitale omgeving helpen we deelnemers op weg door hen te helpen bij belangrijke vragen over hun pensioen: de vraag of hun pensioen genoeg zal zijn en in welke mate risico nemen past bij hun risicobereidheid en – draagkracht. Naast diverse kleine verbeteringen, is in 2023 MijnSPIN beschikbaar gesteld voor (ex) partners van overleden deelnemers. Ook is het beleggingsoverzicht voor deelnemers zichtbaar gemaakt op MijnSPIN. In 2023 is tevens een start gemaakt met een aanvulling op MijnSPIN, de Keuzehulp. Hierin worden deelnemers meegenomen in de te maken keuzes rond pensioneren en meer informatie aangeboden over het waarom en wanneer maken van deze keuzes. De livegang van deze nieuwe tool wordt in 2024 verwacht.

In te kopen pensioen

In 2023 is op SPIN.nl inspanning gedaan om de relatie pensioenkapitaal en in te kopen pensioen verder te verduidelijken middels een filmpje en een tabel. Dit is met name relevant voor deelnemers die de pensioenleeftijd naderen.

Verkort jaarverslag

Net als in de afgelopen jaren hebben ook in 2023 alle deelnemers in de zomer een verkort jaarverslag ontvangen. Hierin staat een toelichting op de belangrijkste kerncijfers en de resultaten van de DB- en DC-regeling.

UPO's en andere overzichten

SPIN stuurt jaarlijks :

- bruto-netto specificatie en jaaropgaven aan pensioengerechtigden;
- UPO's aan alle actieven en arbeidsongeschikten;
- UPO's aan gewezen deelnemers;
- UPO's aan pensioengerechtigden.

2.7 Risicomanagement

2.7.1 Opzet risicomanagement

De strategische doelstellingen van SPIN en de bedrijfsvoering brengen risico's met zich mee. Het fonds besteedt veel aandacht aan de analyse van risico's en de beheersing hiervan. Het fonds heeft hiervoor een risicomanagement raamwerk opgesteld. Het risicomanagement raamwerk:

- geeft in een beknopt en helder overzicht de doelstellingen, uitgangspunten en het integrale proces van risicomanagement binnen SPIN weer;
- legt de taken- en verantwoordelijkheden voor alle betrokkenen vast op het gebied van risicomanagement.

Risicomanagement is primair de verantwoordelijkheid van het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de aan het dagelijks bestuur rapporterende managers. Risicomanagement heeft een onafhankelijke positie binnen het fonds. Die positie is goed geborgd in het risicomanagement raamwerk en in het separate oordeel van risicomanagement bij de besluitvorming binnen het bestuur.

Het fonds hanteert integraal risicomanagement, de focus ligt hierbij op de belangrijkste risico's. Alle financiële- en niet-financiële risico's worden in hun onderlinge samenhang beschouwd.

Het integrale risicomanagement is een continu proces van:

- 1 vaststellen risicohouding;
- 2 risicoanalyse en mitigatie;
- 3 risicoanalyse en toetsen effectiviteit;
- 4 kwartaalbeoordeling;
- 5 rapporteren;
- 6 opvolging en bewaking.

Bij alle bestuursbesluiten wordt, waar dit van toepassing is, een risicoafweging gemaakt. Deze risicoafweging wordt vastgelegd bij het desbetreffende besluit. Voor strategische bestuursbesluiten wordt een Eigen Risico Beoordeling gemaakt.

Risicomanagement zorgt voor het juist, volledig en tijdig identificeren van de risico's van het fonds (inclusief kans en impact) en stelt vast of de gesignaleerde risico's adequaat beheerst worden (opzet en werking) en of de risico's in lijn liggen met de risicohouding van het fonds.

Risicomanagement is binnen SPIN zo opgezet dat het bijdraagt aan de doelstellingen van SPIN en daarmee aan een adequate behartiging van belangen van de deelnemers, sponsors en andere belanghebbenden. De risicomanager geeft op kwartaalbasis terugkoppeling van de bevindingen onder meer door middel van de risicomonitor. De risicomanager bespreekt de risicomonitor met het niet-uitvoerend bestuur. De besproken risicomonitor wordt vervolgens toegevoegd aan de stukken van de bestuursvergadering van het algemeen bestuur. Desgewenst verzorgt de risicomanager een (mondelinge) toelichting. De risicomanager is daarnaast verantwoordelijk voor het toetsen of alle interne procedures en hierin opgenomen beheersmaatregelen worden uitgevoerd. Tevens toetst risicomanagement de effectiviteit van de werking van de beheersmaatregelen.

Risicohouding financieel

- Het vastleggen van de risicohouding begint bij de sociale partners die met elkaar de pensioenovereenkomst sluiten. Dit betreft het vastleggen van de ambitie en welke risico's bij de sponsors dan wel de deelnemers worden neergelegd.
- Vervolgens beoordeelt het algemeen bestuur of deze pensioenregeling uitgevoerd kan worden. Hierbij wordt rekening gehouden met de risicohouding van de sociale partners, evenwichtige belangenafweging, eisen rondom prudentieel beleggen en de pensioenresultaten die behaald kunnen worden.
- Voor de DB-regeling wordt extra nadruk gelegd op afdoende financiering om de regeling inclusief indexatie-ambitie waar te kunnen maken. Verder wordt naast de risicohouding van de sociale partners, ook rekening gehouden met die van de pensioengerechtigden.
- Voor de DC-regeling vindt beoordeling plaats vanuit de 'zorgplicht'. Essentieel in de risicohouding met betrekking tot de DC-regeling is dat de beleggings- en actuariële risico's expliciet bij de deelnemers zijn neergelegd. Dit richt zich met name op de (risico's en mogelijkheden rond) beleggingen en pensioeninkoop en op de communicatie. Zie ook paragraaf 2.5.2 over risicohouding DC.
- Tot slot vertaalt het bestuur de risicohouding naar concrete uitvoering. De opzet hiervan met zowel financiële als niet-financiële risico's, moet binnen de gestelde kaders passen.

Risicohouding niet-financieel

Naast de financiële risico's zijn er ook niet-financiële risico's. Dit zijn (1) integriteitsrisico's, (2) IT-risico's, (3) operationele risico's, (4) omgevingsrisico's, (5) juridische risico's, (6) communicatierisico's, (7) uitbestedingsrisico's, (8) governance risico's en (9) ESG-risico. Zie ook de tabel in paragraaf 2.7.3.

Deze niet-financiële risico's kunnen bijvoorbeeld bij 'fouten' leiden tot financiële implicaties. Dit heeft met name te maken met kosten om deze situaties te herstellen. Dit kunnen directe kosten zijn voor compensatie, maar ook kosten om bijvoorbeeld een vertrouwensbreuk te herstellen. Voor deze niet-financiële risico's is ook een risicobereidheid vastgesteld.

Het bestuur is zich zeer bewust van de risico's. Richting diverse belanghebbenden sluit het Fonds daarom – met behoud van de onafhankelijkheid en de eigen identiteit – nauw aan bij de cultuur van de aangesloten ondernemingen. Die is voor allen herkenbaar met een sterke focus op integriteit, compliance en business controls. Dit komt o.a. naar voren in de uitgebreide procedures binnen het Fonds, de gedragscode en het Internal Control Framework (ICF). Daarnaast hebben de sleutelfunctiehouders, accountant, de actuaire en de compliance officer vanuit hun eigen disciplines een toezichhoudende rol. Dit geeft aan de belanghebbenden, maar ook aan externe partijen extra zekerheid over de risicohouding en het risicobewustzijn binnen het Fonds.

2.7.2 Risicobereidheid

Om te kunnen vaststellen of een risico voor SPIN acceptabel is, wordt het begrip 'risicobereidheid' gehanteerd. Hiermee wordt bedoeld welke kans en impact SPIN bereid is te lopen op het voordoen van negatieve gebeurtenissen. De risicobereidheid wordt door het bestuur vastgesteld voor een gehele risico categorie met de daaronder liggende risico's. Over de door het fonds gelopen bruto- en netto risico's ten opzichte van de vastgestelde risicobereidheid wordt ieder kwartaal gerapporteerd in het dashboard van de risicomonitor. Ligt het netto risico boven de risico bereidheid, dan dient het bestuur over het algemeen aanvullende beheersmaatregelen te nemen.

In het kader van de kwalitatieve risicohouding hanteert SPIN de volgende vier criteria bij de beoordeling van niet financiële risico's:

- Kans op een bepaalde mate van uitvoeringsproblemen
- Kans op een bepaalde mate van schades of verlies van dekingsgraad punten
- Kans op een bepaalde mate van verlies vertrouwen deelnemers of aangesloten onderneming
- Kans op een bepaalde mate van onderzoek of maatregelen van de toezichhouder

De risicobereidheid voor niet-financiële risico's is voor alle risicocategorieën hetzelfde, namelijk laag. SPIN tracht alle risico's zo veel mogelijk te objectiveren, waardoor ze ondanks de verschillende aard toch met elkaar vergelijkbaar zijn. De belangrijkheid van risico's komt naar voren in de inschatting van de kans en de impact.

Deze benadering biedt een helder en gestructureerd kader voor het beheer van niet-financiële risico's en zorgt voor een goede inrichting van het risicomanagementproces. Het vaststellen van de niet-financiële risicobereidheid op "laag" weerspiegelt onze bereidheid om bepaalde niet-financiële risico's te accepteren in lijn met onze strategische doelstellingen, zonder onnodige kosten en inspanningen.

2.7.3 Beschrijving belangrijkste risico's en het risicobeleid DB-regeling

Het belangrijkste risico voor het fonds, de deelnemers en de pensioengerechtigden is het ontbreken van voldoende vermogen om aan de pensioenverplichtingen te voldoen. Dit is het solvabiliteitsrisico. Het balansbeheer en het toeslagbeleid zijn de belangrijkste maatregelen ter beheersing van het solvabiliteitsrisico. Voor de deelnemers is het tevens van belang dat de toekomstige uitkeringen geïndexeerd kunnen worden conform de ambitie voor toeslagverlening van het fonds. Als de uitkeringen niet geïndexeerd worden dan zijn de toekomstige uitkeringen niet waardevast. Dit noemen wij het toeslagverleningsrisico.

Voor de analyse en beheersing van risico's maakt het fonds gebruik van de in tabel 20 opgenomen risicocategorieën. Deze risicocategorieën kunnen alle van invloed zijn op het solvabiliteitsrisico en het toeslagverleningsrisico.

Risicocategorie Financiële risico's	Risicocategorie Niet financiële risico's
1 Renterisico (matchingrisico)	1 Omgevingsrisico
2 Inflatierisico (matchingrisico)	2 Operationeel risico
3 Marktrisico	3 Uitbestedingsrisico
4 Valutarisico	4 IT-risico
5 Kredietrisico	5 Integriteitsrisico
6 Verzekeringstechnisch risico	6 Juridisch risico
7 Liquiditeitsrisico	7 Communicatierisico
	8 Governancerisico
	9 ESG-risico

Tabel 20 Overzicht risicocategorieën

Onderstaand geven wij een verdere beschrijving van de belangrijkste risico's, op hoofdlijnen de belangrijkste beheersmaatregelen en een inschatting van het resterende risico na maatregelen. Deze inschatting is afzonderlijk opgenomen voor de financiële risico's en de niet financiële risico's.

Financiële risico's

De belangrijkste financiële risico's voor SPIN zijn: renterisico, marktrisico, inflatierisico en Verzekeringstechnisch risico

Renterisico

Omschrijving renterisico

Het renterisico is de mogelijke impact op de hoogte van de dekkingsgraad door wijziging van de waarde van de beleggingen en de verplichtingen als gevolg van wijzigingen in de rente.

Het renterisico ontstaat als de looptijd van de beleggingen en de looptijd van de verplichtingen niet in overeenstemming zijn. Een daling of stijging van de rente heeft dan een andere invloed op de waarde van de beleggingen dan op de waarde van de verplichtingen.

Belangrijkste maatregelen

Om dit renterisico te verminderen zorgt het fonds ervoor dat de looptijd van de beleggingen en de looptijd van de verplichtingen niet veel van elkaar afwijken. Zie daarvoor ook de toelichting in paragraaf 2.3.3.

De looptijd van de verplichtingen (de toekomstige pensioenuitkeringen) is zonder maatregelen langer dan de gemiddelde looptijd van de rentedragende beleggingen. Om het renterisico te verminderen maakt het fonds gebruik van rentederivaten. Door het gebruik van deze derivaten wordt de looptijd van de beleggingen meer in lijn gebracht met de looptijd van de verplichtingen. De risico's die samenhangen met derivaten worden beschreven bij het onderdeel kredietrisico.

Impact

Indien de rente sterk stijgt of daalt, heeft dat beperkte invloed op de dekkingsgraad van SPIN. Het renterisico heeft SPIN bijna volledig afgedekt.

Door het feit dat de DB-regeling gesloten is neemt de looptijd van de daaruit voortkomende verplichtingen af, waarmee ook de periode die beschikbaar is voor herstel van eventuele negatieve schokken ontbreekt. In combinatie met de sterke vermogenspositie van het fonds maakt dit het wenselijk om discipline te betrachten in het nemen van (beleggings)risico. Om dit te borgen is een Dynamisch Risicobudget Framework (DRBF) geïmplementeerd, dat voorschrijft hoeveel risico er bij een gegeven vermogenspositie genomen mag worden.

De doelstelling van het fonds is voor de DB-regeling om met een zo groot mogelijke zekerheid de reële ambitie (d.w.z. de nominale opbouw plus toekomstige indexaties) waar te kunnen maken. Het fonds heeft naarmate de reële dekkingsgraad steeg stapsgewijs het risico teruggebracht en daarbij het risico uit hoofde van zakelijke waarden, rente en inflatie zo veel mogelijk gereduceerd.

Inflatierisico

Omschrijving Inflatierisico

Het inflatierisico is het risico dat met de uitbetaalde pensioenen in de toekomst door de deelnemer minder gekocht kan worden, omdat de prijzen gestegen zijn. Om deze daling op te kunnen vangen heeft het fonds de ambitie om de pensioenen jaarlijks te verhogen. Door wijziging in de verwachte inflatie worden de reële verplichtingen (dit zijn de pensioen-uitkeringen waarbij rekening wordt gehouden met toekomstige inflatie) elk jaar meer of minder waard.

Belangrijkste maatregelen

Het fonds dekt het inflatierisico voor 100% af met inflatie gerelateerde staatsobligaties en inflatie swaps. Deze obligaties en swaps vormen een bescherming tegen een stijging van het prijspeil. Ze zijn als het ware gelinkt aan wijzigingen in het prijspeil en zullen veranderingen in het prijspeil volgen.

Impact

Ondanks de hoge inflatie die zichtbaar (en voor deelnemers in de portemonnee voelbaar) was, had deze hoge inflatie een beperkte impact voor SPIN. Zoals aangegeven heeft SPIN het inflatierisico grotendeels afgedekt door derivaten en inflation linked bonds.

Marktrisico

Omschrijving marktrisico

Het marktrisico is het risico van koersmutaties in de beleggingsportefeuille door veranderingen in de markten waarin het fonds belegt.

Belangrijkste maatregelen

Binnen de beleggingsportefeuille spreidt het fonds de risico's over diverse beleggings-categorieën. Daarnaast spreidt het fonds de beleggingen binnen deze categorieën. Het fonds belegt dan ook in verschillende regio's en sectoren en zorgt ervoor dat er geen grote risicovolle concentraties ontstaan in bepaalde tegenpartijen. Door spreiding aan te brengen in de beleggingen is SPIN minder gevoelig voor specifieke koersontwikkelingen van een individuele belegging of specifieke koersontwikkelingen in een bepaalde sector of regio.

Met de externe vermogensbeheerders heeft het fonds duidelijke afspraken vastgelegd in contracten. In deze contracten zijn regels en restricties vastgelegd voor onder andere concentraties, samenstelling van de portefeuille, toegestane afwijkingen van de benchmark, vergoedingen e.d.

Impact

Onderstaande tabel geeft een indicatie van de gevolgen van veranderingen in rente en in zakelijke waarden op de dekkingsgraad. De beginsituatie is gebaseerd op de hoogte van de actuele dekkingsgraad ultimo 2023 van 134,8%. Deze dekkingsgraad is in onderstaande tabel omkaderd.

Procentuele verandering in zakelijke waarden	40	140	140	139	139	139	138	138
	30	139	139	138	138	137	137	136
	20	138	138	137	137	136	136	135
	10	137	137	136	135	135	134	134
	0	136	136	135	134	134	133	132
	-10	135	134	134	133	132	132	131
	-20	134	133	133	132	131	130	130
	-30	133	132	131	131	130	129	128
	-40	132	131	130	130	129	128	127
	0	-1	-0,5	0	0,5	1	1,5	2

Verandering in rente niveau

Tabel 21 Gevoeligheid nominale dekkingsgraad t.a.v. veranderingen in zowel zakelijke waarden als het renteniveau

- Rood: de pensioenen moeten worden verlaagd
- Oranje: de pensioenen kunnen niet worden verhoogd
- Geel: de pensioenen kunnen gedeeltelijk worden verhoogd
- Groen: de pensioenen kunnen volledig worden verhoogd en inhaalindexatie is mogelijk

Verzekeringstechnisch risico*Omschrijving verzekeringstechnisch risico*

Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en/of beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen.

Belangrijkste maatregelen

Voor de opgebouwde DB-pensioenen wordt een voorziening aangehouden. Bij de berekening van deze voorziening moeten aannames worden gedaan. Een belangrijke aanname hierbij is bijvoorbeeld hoe lang de deelnemers leven. De voorziening is een zo goed mogelijke inschatting op de balansdatum, omdat bij de berekening van de voorziening rekening wordt gehouden met de meest actuele inzichten. In de dekkingsgraad is derhalve al rekening gehouden met de meest recente overlevingscijfers en een toekomstig verwachte trend in de ontwikkeling van deze cijfers.

Naast het langlevenrisico zijn de belangrijkste verzekeringstechnische risico's het risico op overlijden van actieve deelnemers en arbeidsongeschiktheidsrisico's. Het fonds heeft het kortleven- en arbeidsongeschiktheidsrisico op individuele basis herverzekerd bij een herverzekeringsmaatschappij.

Impact

Wanneer de levensverwachting van deelnemers door bijvoorbeeld een medicijn voor kanker sterk naar boven bijgesteld worden, dan heeft dat een grote impact op de dekkingsgraad van SPIN. Bij het vaststellen van het balansrisico binnen het DRBF raamwerk wordt daarom ook een buffer aangehouden voor het lang leven risico om schokken in de levensverwachting op te vangen.

Belangrijkste Niet-financiële risico's

De belangrijkste niet-financiële risico's zijn het omgevingsrisico, operationeel risico, uitbestedingsrisico, IT-risico en integriteitsrisico.

Omgevingsrisico

Omschrijving omgevingsrisico

Een omgevingsrisico is de kans op een negatieve impact voor het fonds, veroorzaakt door activiteiten en ontwikkelingen door overheden en economische partijen die zich buiten de directe invloedssfeer van het fonds bevinden. Voorbeelden: Wet Toekomst Pensioenen, oorlogen, sponsorontwikkelingen, economische risico's van niet-financiële aard (sancties, niet-financiële regelgeving). SPIN heeft een specifieke risicocategorie toegewezen aan ESG-risico's.

Belangrijkste beheersmaatregelen

Het fonds volgt de ontwikkelingen op de financiële markten, ontwikkelingen in het maatschappelijk debat en ontwikkelingen in wetgeving op de voet. Zo nodig neemt het fonds tijdig passende maatregelen.

Impact

De Wet Toekomst Pensioenen kan in potentie voor SPIN een grote (operationele) impact hebben. Het risico dat SPIN geconfronteerd wordt met aanvullende werkzaamheden, complexiteit en risico's vanuit het nieuwe pensioenakkoord. Om de impact te zo veel mogelijk te beheersen heeft SPIN een risicoanalyse uitgevoerd en een projectplan gemaakt.

Operationeel risico

Omschrijving operationeel risico

Het operationeel risico betreft risico's welke samenhangen met ondoelmatige of onvoldoende doeltreffende procesinrichting dan wel procesuitvoering.

Belangrijkste beheersmaatregelen

SPIN hecht groot belang aan de kwaliteit van de interne beheersing. Het proces van interne beheersing heeft tot doel de risico's van het niet realiseren van de doelstellingen van SPIN optimaal te beheersen en om als organisatie "in control te zijn". Het belang van interne beheersing komt onder meer naar voren in de wijze waarop de organisatie is ingericht en hoe de procedures zijn opgezet en in de praktijk worden opgevolgd. SPIN heeft een intern beheersingssysteem dat is gebaseerd op risico's, identificeerbare beheersingsdoelstellingen en daarop gebaseerde meetbare beheersingsmaatregelen. De beheersingsdoelstellingen en key-beheersmaatregelen zijn opgenomen in het ICF.

Impact

Indien er onverhoopt toch incidenten of fouten worden gemaakt, dan zorgt SPIN voor een uitgebreide analyse van deze incidenten. Er wordt daarbij getracht om de kans op herhaling van een dergelijk incident zoveel mogelijk te voorkomen.

Het Algemeen bestuur van SPIN is verantwoordelijk voor een beheerste en integere pensioenuitvoering. Door het uitbrengen en laten controleren van de in het ICF opgenomen key controls geven de uitvoeringsorganisatie en het Dagelijks bestuur van SPIN inzicht in de beheersing van de dienstverlening en processen en leggen daarover verantwoording af aan belanghebbenden binnen SPIN.

Uitbestedingsrisico

Omschrijving uitbestedingsrisico

Het uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden dan wel door deze derden ter beschikking gestelde apparatuur en personeel wordt geschaad.

Belangrijkste beheersmaatregelen

Het fonds heeft een deel van de uitvoerende activiteiten uitbesteed aan externe partijen. Belangrijke externe partijen voor SPIN zijn: Lumera (software pensioenadministratie), Visma Idella (website en Mijn Omgeving), Northern Trust (custodian), Cardano (overlaymanager) en diverse externe vermogensbeheerders voor het beheer van de beleggingsportefeuille.

Het fonds heeft het uitbestedingsbeleid vastgelegd in het Beleidsplan Uitbesteding. In dit plan zijn de uitgangspunten vastgelegd om het uitbestedingsrisico adequaat te beheersen. Het fonds selecteert aan de hand van uitgebreide selectiecriteria (o.a. kwaliteit, prijs, en beheersbaarheid). De aard, omvang en beschrijving van de uitbestede werkzaamheden worden opgenomen in een overeenkomst (deze bevat alle relevante rechten en verplichtingen van zowel het fonds als de uitvoerder) en een service level agreement.

Impact

Het fonds controleert de kwaliteit van de uitvoering intensief om vast te stellen of alle afspraken ook daadwerkelijk worden nagekomen. Indien er een incident is, dan wordt samen met de uitbestedingspartij het incident geanalyseerd. De beheersmaatregelen zijn erop gericht om de dienstverlening juist, tijdig en volledig te laten verlopen. Dit wordt gedaan onder andere aan de hand van gesprekken, eigen beheersmaatregelen binnen het fonds en op basis van rapportages van deze partijen. De belangrijkste rapportages zijn de servicelevelrapportages en de ISAE 3402 type II rapportage. Een ISAE 3402 type II rapportage is een rapportage waarin de serviceorganisatie alle doelstellingen en hiermee samenhangende controlemaatregelen beschrijft. Een onafhankelijke accountant geeft in dit rapport een oordeel of deze controles gedurende het jaar adequaat zijn uitgevoerd.

IT-risico's

Het IT-risico is het risico dat bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continue of onvoldoende beveiligd worden ondersteund door IT. Een belangrijk deel van de kritische systemen ligt bij uitbestedingspartijen, waardoor het mitigeren van het IT-risico in belangrijke mate een uitbestedingsrisico is. Het cyberrisico is bij het fonds onderdeel van het IT-risico.

Beheersmaatregelen

Voor IT onderkent SPIN de volgende vier hoofddoelstellingen:

Doelstelling	Uitleg
Betrouwbaarheid	De IT-governance waarborgt het opleveren van juiste, tijdige en volledige informatie;
Toegankelijkheid	De IT-governance waarborgt dat informatie en/of systemen alleen toegankelijk zijn voor bevoegden;
Beschikbaarheid	De IT-governance waarborgt de beschikbaarheid van de informatie en/of systemen (functies) en het herstellen van verstoringen, waarbij de negatieve gevolgen van incidenten zoals uitval en beveiligingslekken worden geminimaliseerd;
Aanpasbaarheid	De IT-governance waarborgt dat ontwikkelingen van het pensioenfonds niet worden belemmerd door onvoldoende aanpasbaarheid van informatiesystemen.

Tabel 22 Hoofddoelstellingen IT beleid

Impact

Cybercrime is één van de snelst groeiende vormen van criminaliteit en staat prominent op het vizier in de financiële wereld. Zowel de kans van optreden alsmede de impact van (cyber) security incidenten zijn dusdanig dat SPIN en haar uitbestedingsrelaties informatiebeveiliging op orde moet hebben.

Bij cybercriminaliteit is IT een middel of een doelwit van criminelen. De risico's in de digitale wereld zijn niet wezenlijk anders dan die in de analoge wereld: diefstal, misbruik, niet beschikbare dienstverlening en reputatieschade.

De IT-risico's worden beheerst door een proces van risicoanalyses en hieruit voortkomende IT-procedures. Met de partijen waaraan activiteiten worden uitbesteed worden contractuele afspraken gemaakt over de relevante onderwerpen met betrekking tot de hoofddoelstellingen (betrouwbaarheid, toegankelijkheid, beschikbaarheid en aanpasbaarheid), over de tussentijds monitoring van de uitvoering en over de achteraf te verkrijgen bevestiging (assurance). Hiermee wordt jaarlijks aantoonbaar inzicht verkregen over de mate waarin organisaties inderdaad voldoen aan de gestelde eisen.

De IT-risico's bij de partijen waaraan het fonds uitbesteedt, worden ook periodiek in kaart gebracht, omdat het fonds een belangrijk deel van haar activiteiten heeft uitbesteed. Het fonds analyseert o.a. aan de hand van de ISAE3402 type II rapportages en andere verantwoordingsrapportages of de IT-risico's bij deze partijen voldoende beheerst worden.

Voor de beheersing van IT-risico's zijn diverse erkende normenkaders beschikbaar, ook uitbestedingsrelaties en toezichthouders werken met normenkaders voor IT-/ informatiebeveiliging. SPIN kiest ervoor om te werken met het Cobit raamwerk. Hierdoor is er ook een directe aansluiting met het DNB Toetsingskader Informatiebeveiliging (58 Cobit controls). Dit Toetsingskader wordt breed toegepast in de financiële sector en dus ook bij onze uitbestedingsrelaties die werken voor meerdere financiële instellingen.

Uitbestedingspartners moeten minimaal voldoen aan een bepaald volwassenheidsniveau waaruit blijkt dat de procedures voor de beheersmaatregelen bij de uitbestedingspartners gedocumenteerd zijn en gestructureerd en geformaliseerd uitgevoerd worden.

Integriteitsrisico

Omschrijving integriteitsrisico

Het integriteitsrisico is het risico dat de integriteit van het fonds wordt beïnvloed als gevolg van niet-integere, onethische gedragingen van het fonds, medewerkers dan wel van het algemeen bestuur in het kader van wet- en regelgeving en maatschappelijke en door het fonds opgestelde normen. Het frauderisico is onderdeel van het integriteitsrisico. Eventuele twijfel aan de integriteit van het fonds kan de reputatie van het fonds schaden. Voorbeelden van integriteitsrisico zijn het handelen met voorwetenschap, witwassen, benadeling van derde partijen of ander onoorbaar handelen.

Belangrijkste beheersmaatregelen

Het fonds kent een compliance raamwerk en diverse complianceregelingen, zoals een gedragscode, een regeling misstanden (waaronder de klokkenluidersregeling) en een regeling ongewenst gedrag op het werk. Voor alle bestuurders kent het fonds bij aanvang een betrouwbaarheidstoetsing en alle nieuwe aan het fonds verbonden personen ondertekenen een aanvangsverklaring compliance. Alle verbonden personen leggen jaarlijks een verklaring af over naleving van de gedragscode. De externe compliance officer van het fonds stelt jaarlijks vast of SPIN de eigen procedures naleeft en compliance staat halfjaarlijks op de agenda van de vergadering van het algemeen bestuur.

Inschatting niet financiële risico's na getroffen beheersmaatregelen (netto risico)

Ultimo 2023 heeft het bestuur één risico's als "midden" geclassificeerd. Dit betreft het risico dat SPIN mogelijk geconfronteerd wordt aanvullende werkzaamheden, complexiteit en risico's vanuit de Wet Toekomst Pensioenen.

ESG-risico

De "E" van Environment

De laatste tijd krijgt met name de "E" van Environment (Klimaat) veel de aandacht. Klimaatverandering en de overgang naar een duurzame economie gaan gepaard met risico's voor pensioenfondsen. Ook deze risico's dient SPIN vanuit het oogpunt van een integere en beheerste bedrijfsvoering adequaat te beheersen. SPIN ziet klimaatverandering als een belangrijk risico.

Klimaatverandering en aantasting van het milieu leiden tot structurele verandering in de economische bedrijvigheid en daarmee ook in het financiële stelsel. In verband met klimaat- en milieurisico's wordt doorgaans onderscheid gemaakt tussen fysieke risico's en transitierisico's:

1 Fysieke risico's

De (financiële) gevolgen van klimaatverandering, zoals frequentere extreme weersomstandigheden en geleidelijke veranderingen in het klimaat, en van milieuaantasting, zoals lucht-, water- en bodemvervuiling, watertekorten, biodiversiteitsverlies en ontbossing. Fysieke risico's worden aangemerkt als 'acuut' wanneer ze voortvloeiën uit extreme gebeurtenissen, zoals droogteperiodes, overstromingen en stormen, en als 'chronisch' wanneer ze voortvloeiën uit voortschrijdende verschuivingen, zoals stijgende temperaturen, stijgende zeespiegels, watertekorten, verlies aan biodiversiteit, veranderingen in landgebruik, vernietiging van habitats en schaarste van hulpbronnen. Dit kan direct leiden tot bijvoorbeeld schade aan eigendommen of een lagere productiviteit, of indirect tot vervolgebeurtenissen, zoals een verstoring van toeleveringsketens.

2 Transitierisico's

Het financiële verlies dat een instelling, direct of indirect, kan lijden in het overgangsproces naar een koolstofarmere en milieuvriendelijkere economie. Dat kan bijvoorbeeld in de hand worden gewerkt door een relatief abrupte invoering van klimaat- en milieubeleidsmaatregelen, door technologische vooruitgang of door veranderingen in het marktsentiment en marktvoorkeuren.

De “S” van Social

Sociale risico's worden gedefinieerd als sociale aangelegenheden die een positieve of negatieve impact kunnen hebben op de financiële prestaties of solvabiliteit/stabiliteit van het pensioenfonds, uitbestedingspartners, overheid en/of de deelnemer.

Sociale risico's kunnen worden gedreven door milieurisico's, veranderingen in sociaal beleid en veranderingen in het marktsentiment ten aanzien van sociale factoren. Klimaatverandering en milieuproblemen, digitalisering, globalisering en demografische trends veranderen het dagelijks leven snel. COVID-19 heeft iedereen blootgesteld aan verdere drastische veranderingen in de wijze waarop wij werken, in het onderwijs, de economie, de socialezekerheidsstelsels en het sociale leven. Het is in tijden van ingrijpende transformaties als deze dat de “S” op de proef wordt gesteld.

Sociale factoren zijn gerelateerd aan de rechten, het welzijn en de belangen van mensen en gemeenschappen, en omvatten factoren als (on)gelijkheid, gezondheid, inclusiviteit, arbeidsverhoudingen, gezondheid en veiligheid op de werkplek, menselijk kapitaal en gemeenschappen. Deze factoren worden door SPIN meegenomen in de strategieën en werkkaders van het fonds en onze uitbestedingspartijen.

De “G” van Governance

Bij het analyseren van milieu-, sociale en governancefactoren wordt het “G”-element vaak vergeten. De “G” sneeuwt onder bij alle overwegingen over klimaatrisico's, maatschappelijke implicaties en andere “E” en “S” risico's en kansen. Het is echter van cruciaal belang om de risico's en kansen op het gebied van governance bij de besluitvorming te begrijpen, aangezien slechte praktijken op het gebied van corporate governance aan de basis hebben gestaan van enkele van de grootste bedrijfsschandalen. Volkswagens schandaal rond emissietests, misbruik van gegevens door Facebook en andere incidenten hebben deze bedrijven aanzienlijke financiële schade toegebracht. De financiële schade bij die bedrijven kan weer van invloed zijn op de waarde van de beleggingen van SPIN. In het licht van de mistappen van bedrijven en het groeiende bewustzijn van wereldwijde diversiteit en inkomensongelijkheid, is corporate governance een kerncomponent van ESG.

2.7.4 Beschrijving risico's en het risicobeleid DC-regeling

Een DC-regeling kent andere karakteristieken dan een DB-regeling. Een DC-regeling is een premieovereenkomst. Dit houdt in dat er met de ingelegde premie en de hiermee behaalde beleggingsopbrengsten een pensioenkapitaal voor elke individuele deelnemer wordt opgebouwd. Met het opgebouwde pensioenkapitaal wordt bij pensionering een levenslang pensioen ingekocht bij een verzekeraar. Bij een DC-regeling wordt geen toezegging gedaan over de hoogte van het toekomstig pensioen. De deelnemer draagt hierdoor de risico's in de opbouwfase tot pensionering en de risico's bij het omzetten van het pensioenkapitaal in een pensioenuitkering. De dekkingsgraad van het fonds is voor deelnemers aan de DC-regeling dan ook niet relevant.

In deze paragraaf wordt specifiek ingegaan op de risico's voor de deelnemers aan de DC-regeling, voor zover de risico's en het beleid bij deze regeling afwijken van de risico's voor de DB-regeling.

Risico's in de opbouwfase

Marktrisico

Omschrijving marktrisico

De stijging of daling van beleggingen komt direct tot uitdrukking in een stijging of daling van het pensioenkapitaal van de individuele deelnemer. Alle stijgingen of dalingen komen hiermee direct ten gunste of ten laste van de deelnemer.

Belangrijkste beheersmaatregelen

In de DC-regeling wordt voor de deelnemers belegd in een mix van aandelen en obligaties. In het algemeen kennen aandelen een hoger risicoprofiel dan obligaties, hier tegenover staat een theoretisch hoger verwacht rendement voor aandelen. Afhankelijk van het door de deelnemer gekozen beleggingsprofiel (Behoudend, Neutraal of Ambitieuus) en afhankelijk van het aantal jaren tot aan de AOW-leeftijd wordt de verdeling tussen aandelen en obligaties bepaald. Uitgangspunt hierbij is dat richting de pensioenleeftijd het belang in obligaties toeneemt en het belang in aandelen afneemt. Hiermee wordt het risico beperkt dat de uiteindelijke omvang van het pensioenkapitaal negatief wordt beïnvloed door eventuele negatieve koersontwikkelingen van aandelen in de laatste jaren van de opbouw. Tegelijkertijd wordt ook de impact van renteschommelingen op het uiteindelijk te verkrijgen pensioen beperkt. Zie ook paragraaf 2.3.5.

Binnen de aandelenbeleggingen van de deelnemers zorgt het fonds voor spreiding. Hierdoor wordt het risico verlaagd dat een individuele daling van een bepaald aandeel een grote impact heeft op het pensioenkapitaal. De aandelen worden daarnaast wereldwijd belegd om zo ook spreiding in regio's te krijgen.

Valutarisico

Omschrijving valutarisico

Door de spreiding in de beleggingsportefeuille belegt het fonds in diverse landen en diverse valuta. Het valutarisico is het risico van koersmutaties in de beleggingsportefeuille door veranderingen in de koersen van deze valuta.

Belangrijkste beheersmaatregelen

Het valutarisico binnen de obligatiefondsen wordt gehedged naar Euro. Het valutarisico van de wereldwijde aandelen wordt gehedged, valutarisico's van Emerging Market landen wordt niet afgedekt.

Kredietrisico

Het kredietrisico voor de DC-regeling is vergelijkbaar met die voor de DB-regeling. Er vindt geen securities lending plaats. Het beleid van SPIN is om niet mee te doen aan securities lending. Het kredietrisico op de aangesloten ondernemingen wordt door SPIN frequent gemonitord.

Liquiditeitsrisico

Omschrijving risico

Liquiditeitsrisico is het risico dat het fonds over onvoldoende middelen beschikt om aan de directe verplichtingen te voldoen.

Belangrijkste beheersmaatregelen

Directe verplichtingen voor de DC-regeling betreft met name de expiratie van het pensioenkapitaal. De beleggingen voor de DC-regeling vinden met name plaats in beursgenoteerde, direct verkoopbare, beleggingen. Het liquiditeitsrisico is hierdoor beperkt.

Kostenrisico

Omschrijving kostenrisico

De gemaakte kosten hebben een negatieve invloed op het te bereiken pensioenkapitaal. Hoge kosten leiden daardoor tot een lager pensioenkapitaal voor de deelnemer

Belangrijkste beheersmaatregelen

Uitgangspunt voor de kosten van vermogensbeheer is dat deelnemers van ieder cohort de kosten voor vermogensbeheer betalen er is daardoor geen sprake van kruissubsidie. De kosten bij de externe vermogensbeheerders worden zo laag mogelijk gehouden, de kosten worden regelmatig vergeleken met andere marktpartijen.

Switchkosten door wijziging van het beleggingsprofiel worden niet bij de deelnemer in rekening gebracht. Dit is gunstig voor de deelnemer, doordat het DC-kapitaal daardoor niet lager wordt.

De kosten voor de pensioenuitvoering die samenhangen met de DC-regeling worden door aangesloten ondernemingen betaald.

Risico's bij omzetting pensioenkapitaal in een pensioenuitkering

Matching-, rente- en inflatierisico

Omschrijving matching-, rente- en inflatierisico

Het matching- en renterisico voor de DC-regeling bestaat voor een belangrijk deel uit de inkooprente welke verzekeraars hanteren bij de bepaling welk pensioenbedrag kan worden verkregen met het opgebouwde pensioenkapitaal. De ontwikkeling in deze inkooprente kan afwijken van de ontwikkeling in het pensioenkapitaal.

Belangrijkste beheersmaatregelen

Sinds 2017 is het door de Wet verbeterde premieregeling mogelijk om voor een variabel, risicodragend pensioen te kiezen. Als de deelnemer hiervoor kiest, varieert zijn pensioen na de pensioendatum mee met het beleggingsrisico, de ontwikkeling van de levensverwachting en het gerealiseerde resultaat op sterfte. De deelnemer zou hiermee over het opgebouwde vermogen een hoger beleggingsrendement kunnen behalen en daarmee naar verwachting een hoger pensioenresultaat te realiseren.

Indien een deelnemer gekozen heeft voor een behoudend of neutraal profiel, dan zal op het moment van inkoop de verzekeraar op basis van de actuele rentestand een tarief voor inkoop bepalen. Als de rentestand laag is dan zal het in te kopen pensioenbedrag ook lager zijn. Het fonds houdt met dit risico rekening bij de samenstelling van de beleggingen. Richting de pensioenleeftijd wordt in de samenstelling van de beleggingsportefeuille per deelnemer steeds een groter deel in langlopende obligaties belegd. Als de rente daalt dan stijgt de waarde van deze portefeuille en neemt het pensioenkapitaal dus toe. Dit hogere pensioenkapitaal leidt tot

een hoger pensioenbedrag. Het inkooprisico bij een lage rentestand wordt hiermee voor een belangrijk deel gecompenseerd. In het laatste leeftijdscohort wordt voornamelijk belegd in langlopende obligaties.

Door de hoge mate van afdekking van het renterisico in de lifecycle in met name de laatste leeftijdscohorten wordt de daling van de rente gecompenseerd door een hoger pensioenkapitaal. Wij monitoren de effectiviteit van deze beheersmaatregel op maandelijks basis.

Verzekeringstechnisch risico

Omschrijving verzekeringstechnisch risico

Bij het inkopen van pensioenrechten bij een verzekeraar zal de verzekeraar inschatten hoe lang de uitkering uitbetaald gaat worden. Als de algehele levensverwachting stijgt dan zal met het pensioenkapitaal een lager pensioen ingekocht kunnen worden.

Belangrijkste beheersmaatregelen

Dit risico is door SPIN niet af te dekken er zijn dus geen beheersmaatregelen die het fonds kan nemen. SPIN probeert het kapitaal van de deelnemers zo optimaal mogelijk te beleggen. Het behalen van rendement moet ervoor zorgen dat het kapitaal aangroeit, zodat het mede tegen een stootje kan indien de levensverwachting meer dan verwacht stijgt.

Impact risico's na getroffen beheersmaatregelen (netto risico) DC-regeling

In een DC-regeling liggen de financiële risico's bij de deelnemers, SPIN zelf loopt daardoor geen financiële risico's. Uiteraard zorgt SPIN voor een zo optimale risico-/rendementverhouding voor de deelnemers en geeft de deelnemer ook een keuzemogelijkheid om via het beleggingsprofiel zelf meer of minder risico te nemen.

Ultimo 2023 heeft het bestuur voor de DC-regeling één risico's als "midden" geclassificeerd. Dit betreft het risico dat SPIN mogelijk geconfronteerd wordt aanvullende werkzaamheden, complexiteit en risico's vanuit de Wet Toekomst Pensioenen. Dit risico is gelijk aan dat voor de DB-regeling.

2.7.5 Risico's die aanvullende aandacht hadden in 2023

In 2023 is er opnieuw veel aandacht besteed aan IT-risico's. De methoden die worden gebruikt voor cyberaanvallen en het versturen van phishingmails worden steeds geavanceerder. Dit heeft SPIN ertoe aangezet om eind 2023 op zoek te gaan naar een externe gespecialiseerde partij die kan helpen bij het aanscherpen van de huidige beheersmaatregelen. Ook zal deze partij het pensioenfonds ondersteunen in het geval van een cyberaanval. Daarnaast besteedt SPIN de nodige aandacht aan awareness voor alle betrokkenen van SPIN.

Zoals reeds is aangegeven bij het Omgevingsrisico is er in 2023 ook de nodige aandacht gegaan naar de beheersing van risico's rondom de Wet Toekomst Pensioenen.

2.7.6 Veranderingen doorgevoerd binnen Risicomanagement

Ieder jaar evalueert het Algemeen bestuur het risicomanagementraamwerk. In 2023 zijn meerdere aanpassingen gemaakt om het risicomanagementraamwerk verder aan te scherpen en aan te passen aan de veranderende omstandigheden. De belangrijkste aanpassingen zijn:

- Enkele wijzigingen in de risicotaxonomie (subcategorieën) zijn aangebracht.
- Risicoheatmap nader toegelicht en legenda toegevoegd
- De vaststelling van de niet-financiële risicobereidheid is verduidelijkt in het risicomangement proces.

2.7.7 Compliance officer

Doel van compliance bij het fonds is het bevorderen van de integriteit c.q. van een integere cultuur van zowel het bestuur, management, medewerkers als de overige verbonden personen. Daarnaast heeft compliance als doel om de naleving van interne regels, geldende maatschappelijke normen en externe wet- en regelgeving te waarborgen en bij te dragen aan een goede reputatie en betrouwbaarheid.

Het algemeen bestuur heeft het Nederlands Compliance Instituut (NCI) als onafhankelijke compliance officer benoemd. Deze rapporteert direct aan het algemeen bestuur. De compliance officer handelt overeenkomstig het compliance raamwerk.

De belangrijkste taken en verantwoordelijkheden van de Compliance officer zijn:

- het rapporteren aan het algemeen bestuur over integriteit en compliance-aangelegenheden;
- het creëren van compliance bewustwording en het ondersteunen bij educatie m.b.t. compliance;
- incidentmanagement compliance;
- periodieke uitvraag van naleving gedragscode aan verbonden personen en insiders;
- op verzoek van SPIN begeleiden bij en/of beoordelen van de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA).

De compliance officer legt halfjaarlijks via een rapportage verantwoording af aan het algemeen bestuur. Via deze rapportage wordt het algemeen bestuur geïnformeerd over de ontwikkeling van het integriteitsrisico, het gevoerde compliancebeleid en de effectiviteit van de ingevoerde beheersmaatregelen om de risico's te beperken. In de rapportage over het voorgaande jaar wordt tevens aandacht besteed aan de door de verbonden personen getekende verklaringen van naleving inzake de gedragscode.

Het algemeen bestuur bespreekt deze compliance rapportages met de compliance officer. Zo nodig benoemt het algemeen bestuur acties ter opvolging. NCI heeft voor 2023 vastgesteld dat de gedragscode door alle betrokkenen op correcte wijze is nageleefd.

2.7.8 Extern toezicht

Het fonds heeft meegewerkt aan diverse uitvragen van toezichthouders. Aan het fonds zijn in het afgelopen jaar geen dwangsommen en/of boetes opgelegd.

2.8 Pensioenkosten

Om de pensioenregeling uit te voeren maakt het pensioenfonds kosten. SPIN moet bijvoorbeeld de premie innen, de administratie bijhouden, het vermogen beleggen, communiceren met deelnemers en de pensioenen uitkeren.

In de overeenkomsten met IBM en Kyndryl is opgenomen dat de werkgevers, met uitzondering van de beleggingskosten en de vrijval uit de excassovoorziening, de gebudgetteerde kosten voor hun rekening nemen. De door SPIN gemaakte uitvoeringskosten komen derhalve ten laste van de werkgevers. De kosten die SPIN maakt voor de beleggingen komen ten laste van het beleggingsresultaat van het fonds en worden niet door de werkgevers vergoed.

Voor de toerekening van kosten aan pensioenuitvoeringskosten en kosten vermogensbeheer hanteert SPIN een vaste methodiek. Direct toerekenbare kosten worden toegerekend aan de betreffende kostensoort. De kosten voor bestuur en toezichthouders worden gelijk verdeeld over beide categorieën. Overige niet direct toerekenbare kosten worden toegerekend naar verhouding van de omvang van de direct toerekenbare kosten.

Totale kostenratio

In lijn met de aanbeveling van de Pensioenfederatie is onderstaand het totale kostenratio van SPIN opgenomen. Dit ratio geeft een totaalinzicht in alle kosten van het beheer van het fonds, exclusief transactiekosten, als percentage van het gemiddeld belegd vermogen. De kosten zijn uitgesplitst naar pensioenuitvoeringskosten en kosten voor vermogensbeheer.

	2023	2022
Kosten pensioenuitvoering in % gemiddeld belegd vermogen	0,05%	0,04%
Kosten vermogensbeheer (exclusief transactiekosten) in % gemiddeld belegd vermogen	0,36%	0,06%
Totale kostenratio in % gemiddeld belegd vermogen	0,41%	0,10%

Tabel 23 Totale kostenratio

De kosten van SPIN worden hieronder verder toegelicht.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn alle kosten die geen verband houden met het beleggen van het vermogen van het fonds.

	2023	2022
Totaal pensioenuitvoeringskosten (*1.000 euro)	2.305	2.135
Gemiddeld aantal actieve en gepensioneerde deelnemers	7.460	7.586
Kosten per deelnemer (in euro's) totaal	309	281

Tabel 24 Kosten pensioenuitvoering DB- en DC-regeling

In bovenstaand overzicht zijn de kosten per deelnemer berekend conform de berekenings-systematiek van de Pensioenfederatie. In deze berekeningssystematiek worden gewezen deelnemers buiten beschouwing gelaten. Ook wordt geen rekening gehouden met het feit dat

binnen SPIN een groot aantal deelnemers zowel deelneemt aan de DB-regeling als aan de DC-regeling en de regeling ook complexer is dan een gemiddelde pensioenregeling. Dit laatste punt leidt tot moeilijk vergelijkbare kosten in verhouding tot andere pensioenfondsen.

Vergelijking met kosten 2022

De kosten per deelnemer zijn toegenomen met EUR 28 per deelnemer (circa 10%).

De kostenstijging wordt met name veroorzaakt door de extreem hoge inflatie in Nederland die ook doorwerkt in het kostenniveau van SPIN.

Kosten vermogensbeheer

Kosten vermogensbeheer zijn de kosten die samenhangen met het beleggen van het vermogen van het fonds. De kosten voor vermogensbeheer kunnen worden uitgesplitst in de volgende onderdelen:

Beheerskosten Dit zijn de kosten die direct samenhangen met het beheer van de beleggingsportefeuille. Bij SPIN zijn dit de kosten van de externe vermogensbeheerders. Bij de beheerskosten kan er sprake zijn van directe beheerskosten en indirecte beheerskosten.

Directe beheerskosten De externe vermogensbeheerder brengt de kosten voor haar werkzaamheden direct in rekening bij SPIN en SPIN betaalt vervolgens deze kosten. De directe beheerskosten zijn in de jaarrekening opgenomen onder de post “Kosten vermogensbeheer”.

Indirecte beheerskosten Indirecte beheerskosten komen voor bij beleggingen in beleggingsfondsen. De externe vermogensbeheerder stuurt dan geen facturen naar SPIN, maar onttrekt de kosten uit het beleggingsfonds. SPIN betaalt hier dus niet rechtstreeks aan de vermogensbeheerder, maar de waarde van de beleggingen wordt verlaagd met de kostenonttrekking. Deze kosten komen in de jaarrekening naar voren als onderdeel van de post “Ongerealiseerde herwaardering”.

Performance gerelateerde kosten Dit zijn kosten die worden betaald als een vermogensbeheerder in een periode een bepaalde performance heeft behaald.

Transactiekosten Transactiekosten zijn kosten die gemaakt moeten worden om een (beleggings)transactie tot stand te brengen en uit te voeren. Dit zijn geen kosten die aan een vermogensbeheerder betaald worden, maar kosten die bijvoorbeeld aan een beurs of aan een broker betaald moeten worden. Deze kosten zijn veelal onderdeel van het bedrag waarvoor beleggingen worden gekocht of verkocht. Om deze reden zijn deze kosten in de jaarrekening niet opgenomen onder de post “Kosten vermogensbeheer”, maar komen deze tot uitdrukking in de indirecte beleggingsopbrengsten.

Overige kosten Dit zijn alle overige kosten die verband houden met het beleggingsproces. Dit zijn bijvoorbeeld kosten voor de custodian en de personeelskosten van SPIN die verband houden met beleggingen.

In onderstaande tabel zijn de kosten voor vermogensbeheer over 2023 en 2022 opgenomen:

Beleggingscategorie	Beheer- kosten	Performance gerelateerde kosten	Kosten vermogens- beheer exclusief transactiekosten	Transactie- kosten	Totaal 2023	Totaal 2022
Aandelen	259	-	259	105	364	522
Private equity	3.972	4.129	8.101	0	8.101	-5.546
Vastrentende waarden	3.760	76	3.836	825	4.661	7.550
Totaal kosten exclusief afdekking	7.991	4.205	12.196	930	13.126	2.526
Kosten afdekking	801	-	801	34	835	1.459
Subtotaal inclusief afdekking	8.792	4.205	12.997	964	13.961	3.985
Personeelskosten vermogensbeheer SPIN	2.243		2.243	-	2.243	2.291
Bewaarkosten	435		435	-	435	577
Advieskosten	276		276	-	276	266
Overige kosten	432		432	-	432	351
Totale kosten	12.178	4.205	16.383	964	17.347	7.470
Waarvan opgenomen als "kosten vermogensbeheer"					7.773	10.454

Tabel 25 Kosten vermogensbeheer (x 1.000 Euro)

Toelichtingen op het overzicht

- Het verschil tussen de totale kosten in bovenstaand overzicht en de kosten vermogensbeheer zoals opgenomen in de jaarrekening zijn in de jaarrekening opgenomen als onderdeel van de post "ongerealiseerde herwaarderingen".
- De totale kosten voor vermogensbeheer exclusief transactiekosten van € 16,4 miljoen bedragen circa 0,36% van het gemiddeld belegd vermogen van circa € 4,5 miljard. De transactiekosten van circa € 1,0 miljoen bedragen circa 0,02% van het gemiddeld belegd vermogen van circa € 4,5 miljard. De totale kosten voor vermogensbeheer inclusief transactiekosten van € 17,3 miljoen bedragen circa 0,38% van het gemiddeld belegd vermogen van circa € 4,5 miljard. Dit percentage is als volgt samengesteld:

	2023	2022
Beheerkosten exclusief performance fees	0,27%	0,24%
Performance fees	0,09%	-0,18%
Totaal beheerskosten	0,36%	0,05%
Transactiekosten	0,02%	0,09%
Totaal	0,38%	0,14%

- Voor een aantal kostensoorten heeft SPIN moeten werken met schattingen. In totaal is circa 2% van de totale kosten voor vermogensbeheer gebaseerd op schattingen.
- Indien de kosten worden ingehouden op de waarde van het beleggingsfonds zijn de kosten bepaald aan de hand van de jaarverslagen van deze fondsen en het SPIN pro rata aandeel in het betreffende fonds.
- De vermogensbeheerkosten zijn ten opzichte van 2023 gestegen. Belangrijke oorzaak hiervan is de stijging van de performance fees voor de private equity portefeuille. Door het hogere

rendement in deze portefeuille stijgen ook de performance fees, in 2022 was door de slechtere rendementen sprake van een negatieve performance fee.

Bij de performance fees merken wij op dat alleen performance fees betaald worden als er extra rendement wordt gemaakt. De fees worden alleen betaald over daadwerkelijk gerealiseerde rendementen bij verkoop. Bij hoge ongerealiseerde rendementen wordt in de cijfers al wel rekening gehouden met een mogelijk te betalen fee, als het gerealiseerde resultaat uiteindelijk lager is dan wordt dit gecorrigeerd op de fee en wordt de werkelijk te betalen fee verlaagd.

De transactiekosten zijn ten opzichte van 2022 fors gedaald. De hogere kosten in 2022 werden veroorzaakt door enkele grotere transitie's in de portefeuille.

Aanvullende toelichting DC-regeling

Voor de DC-regeling geldt dat het pensioenkapitaal wordt belegd volgens beleggingcohorten. Een beleggingscohort is een door het algemeen bestuur vastgestelde leeftijdsafhankelijke beleggingsmix.

Aanvullende toelichting DC-regeling

Voor de DC-regeling geldt dat het pensioenkapitaal wordt belegd volgens beleggingscohorten. Een beleggingscohort is een door het algemeen bestuur vastgestelde leeftijdsafhankelijke beleggingsmix.

Hieronder zijn de vermogensbeheerkosten voor elk cohort weergegeven.

Cohort	Kosten exclusief transactiekosten	Transactie kosten	Kosten inclusief transactiekosten
A	0,14%	0,03%	0,17%
B	0,16%	0,04%	0,20%
C	0,19%	0,06%	0,25%
D	0,23%	0,08%	0,30%
E	0,26%	0,09%	0,36%
F	0,26%	0,09%	0,35%
G	0,23%	0,08%	0,31%
H	0,23%	0,08%	0,31%
I	0,22%	0,07%	0,29%
J	0,18%	0,04%	0,22%
K	0,19%	0,06%	0,25%
L	0,18%	0,06%	0,24%
M	0,17%	0,05%	0,22%
N	0,16%	0,04%	0,20%
O	0,15%	0,03%	0,18%

Tabel 26 Vermogensbeheerkosten per cohort

Kostenvergelijking

Kosten pensioenuitvoering

Voor de kosten voor pensioenuitvoering is het aantal deelnemers van belang en de aard en complexiteit van de pensioenregeling. Bij SPIN komt dit laatste bijvoorbeeld tot uiting in het voeren van meerdere regelingen binnen één fonds (zowel DB als DC). Dit laatste heeft een

verhogend effect op de kosten in vergelijking met fondsen met eenvoudigere reglementen of minder regelingen en overgangsbepalingen.

SPIN vergelijkt de uitvoeringskosten jaarlijks met het gemiddelde kostenniveau van vergelijkbare pensioenfondsen. Hiervoor vergelijken wij onze kosten met de kosten per deelnemer van de 24 pensioenfondsen die het dichtst bij het aantal deelnemers van SPIN in de buurt ligt. Rekening houdend met het beoogde serviceniveau en de complexe omgeving en regeling van SPIN is de benchmark voor SPIN vastgesteld op dit gemiddelde kostenniveau plus een opslag van € 30.

Het gemiddelde kostenniveau bij ander pensioenfondsen bedraagt € 324 per deelnemer. De kosten per deelnemer bij SPIN van € 309 liggen dus onder de interne benchmark. Als wordt gekeken naar de kosten voor pensioenuitvoering als percentage van het belegd vermogen dan ligt dit percentage ver onder het gemiddelde. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de pensioenaanspraken per deelnemer bij SPIN veel hoger zijn dan gemiddeld.

De uitvoeringskosten worden in rekening gebracht bij de werkgevers en worden gedekt uit vrijval van de daarvoor gevormde voorziening. Er is geen sprake van directe betaling van kosten van het pensioenfonds door de werkgevers.

Kosten vermogensbeheer

De kosten dienen niet alleen op hun omvang of percentage beoordeeld te worden. De kosten hangen bijvoorbeeld af van in wat voor soort producten belegd wordt en welke opdracht aan de vermogensbeheerder wordt gegeven (bijvoorbeeld actief of passief vermogensbeheer). Voor SPIN is met name relevant dat belegd wordt in private equity. De kosten voor private equity zijn hoog waarbij performance fees een belangrijk onderdeel zijn. Deze performance fees worden alleen in rekening gebracht als het rendement voldoet aan bepaalde criteria.

Hoge performance fees moeten daarom in lijn worden gezien met hoge rendementen waarbij er per saldo meerwaarde voor onze deelnemers ontstaat. Gezien de specifieke karakteristieken van private equity is een benchmark op deze kosten niet zinvol. SPIN accepteert de hogere kosten voor deze beleggingscategorie zolang hier hoge rendementen mee gerealiseerd worden. Voor overige beleggingscategorieën geldt dat het huidige kostenniveau wordt gereviewd als onderdeel van de evaluaties van de beleggingscategorieën, elk jaar worden er enkele beleggingscategorieën gereviewd. Op basis van extern onderzoek wordt dan vastgesteld welk kostenniveau passend is voor de beleggingscategorie en of de fees van SPIN aanpassing behoeven.

De kosten worden periodiek besproken in het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur vindt het huidige kostenniveau passend bij het fonds.

2.9 Verwachtingen 2024

Wet Toekomst Pensioenen

In 2024 zullen sociale partners nog een aantal belangrijke keuzes moeten maken als gevolg van de invoering van de Wet Toekomst Pensioenen. Zo zal er naast de contractskeuze ook over de inhoud van de nieuwe regeling en het al dan niet invaren besluitvorming plaats dienen te vinden. De keuzes moeten zijn vastgelegd in een transitieplan dat de werkgevers uiterlijk 31 december 2024 aan SPIN moeten verstrekken. Gedurende dit traject moet ook het hoorrecht van de GBC zijn afgerond.

Onzekerheid financiële markten

Mede door de oorlog in Oekraïne en in Gaza is de onzekerheid op de financiële markten nog steeds groot. SPIN volgt de ontwikkelingen en blijft beoordelen of de ontwikkelingen gevolgen moeten hebben voor de beleggingsportefeuille of andere beleidsbeslissingen.

2.10 Vaststelling verslag van het Algemeen bestuur

Amstelveen, 6 juni 2024

Het Algemeen bestuur

E.W. Galesloot-Vaal, voorzitter

R. Griffioen, vice voorzitter

R.J.H. Nijhuis, secretaris

T. Leijen

K. Verloop

R.F.T. Klein

N. Fischer

W.A.P. van Eechoud, directeur

L.A.N. Gielissen, adjunct-directeur

3 Verantwoording en toezicht

3.1 Verslag intern toezicht

3.1.1 Samenvatting verslag van het Intern toezicht

SPIN is ingericht volgens het omgekeerd gemengd bestuursmodel met een onafhankelijk voorzitter. In dit bestuursmodel maakt het intern toezicht deel uit van het bestuur van het fonds.

De niet-uitvoerende bestuurders (NUB-ers) besturen (als lid van het algemeen bestuur) en houden toezicht. Het NUB bestaat, naast de onafhankelijk voorzitter, uit drie leden namens IBM, twee leden namens de OR IBM/Kyndryl en een lid namens de pensioengerechtigden.

Sinds 1 juli 2023 heeft het bestuurslid namens de OR van Kyndryl zitting in het bestuur.

Het NUB laat zich adviseren door de auditcommissie (AC) op de terreinen beleggingsbeleid, risicobeheersing, AO/IC en financiële informatieverschaffing door het fonds. De AC bestaat uit een externe voorzitter, een extern lid en een lid van het NUB. Het externe lid is per 1 juli 2023 gewisseld. Bij iedere vergadering worden de bestuursleden uitgenodigd met het toezichtsgebied dat op de agenda staat.

NUB-ers zijn actief en in een vroegtijdig stadium betrokken bij besluitvormingsprocessen en daardoor zijn NUB-ers tijdig en goed op de hoogte van wat er bij het fonds speelt.

Invulling intern toezicht en werkwijze

Op grond van artikel 104 van de Pensioenwet is het intern toezicht ten minste belast met het toezien op, respectievelijk verantwoordelijk voor:

- een adequate risicobeheersing;
- een evenwichtige belangenafweging door het bestuur;
- het afleggen van verantwoording aan het verantwoordingsorgaan (VO), de werkgever en in het jaarverslag.

Het NUB beoordeelt procedures, processen en checks and balances in het licht van genoemde toezichtstaken. Het NUB vervult zijn toezichtstaken zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het pensioenfonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering. In een toezichtsmatrix is vastgelegd welke NUB-ers de focus hebben op welk beleidsterrein.

Ten behoeve van de scheiding van de toezichthoudende en bestuurlijke rol van het NUB en voor het effectief en efficiënt uitvoeren van taken is het volgende ingericht:

- de NUB-vergaderingen hebben een eigen agendavoering;
- het NUB hanteert een vast template per toezichtsgebied aan de hand waarvan het intern toezicht op gestructureerde wijze wordt ingevuld en verantwoording wordt afgelegd.
- het NUB werkt met een (eigen) jaarplanning;
- het NUB maakt primair gebruik van stukken die door het UB, de risicomanager en/of het bestuursbureau zijn opgesteld.
- er is periodiek overleg tussen de portefeuillehouders van een toezichtsgebied met de verantwoordelijke uitvoerend bestuurder;
- het NUB bundelt alle aanbevelingen en monitort de opvolging daarvan op kwartaalbasis. Het uitvoerend bestuur wordt uitgenodigd in de NUB-vergadering om de opvolging te bespreken.

Verrichte activiteiten

Het NUB beziet bij het toezicht het totale bestuurspectrum. Aan de hand van normen worden de bevindingen weergegeven en aanbevelingen geformuleerd op de thema's: vermogensbeheer en beleggingsbeleid, risicomangement en compliance, pension fund governance, communicatie,

uitbesteding en IT, DC, uitvoeringsovereenkomst/ABTN/ statuten en juridische zaken, pensioenreglementen, organisatie, jaarverslag en (sinds 2022) het thema Wet Toekomst Pensioenen. Eind 2023 heeft het NUB de normen voor het toezicht op deze thema's herzien. Het NUB constateert op basis van de gevoerde gesprekken, de bijgewoonde vergaderingen, de verslaglegging c.q. verantwoording dat het algemeen bestuur de aanbevelingen ter harte neemt. Het NUB constateert verder dat het algemeen bestuur zich bewust is van het belang van evenwichtige belangenafweging bij de besluitvorming en in de (voorbereiding op de) besluitvorming expliciteert hoe het hier invulling aan geeft. Het besluitvormingsdocument (de voorlegger) stimuleert betrokkenen om bij de voorbereiding van de vergadering goed na te denken over evenwichtige belangenafweging, maar ook onderwerpen als belangenverstrengeling, kosten etc. komen aan bod. Het NUB stelt vast dat in de besluitvorming over beleidsdossiers het algemeen bestuur het (onafhankelijke) oordeel van risicomangement betreft.

Het NUB ziet er verder op toe dat het fonds de Code Pensioenfondsen (Code) juist toepast en hier verantwoording over aflegt met het 'Verslag toepassing Code Pensioenfondsen' volgens het principe van "pas toe of leg uit". In 2024 zal de impact van de gewijzigde Code Pensioenfondsen voor SPIN in beeld worden gebracht.

Oordeel over het uitvoerend bestuur

Het NUB komt op grond van het bovenstaande tot het oordeel dat het uitvoerend bestuur zijn taken in 2023 goed heeft uitgevoerd en voldoende voortgang heeft bereikt op de belangrijkste dossiers. Het zijn van een zelf administrerend fonds was in hoge mate bepalend voor de dynamiek waar binnen het uitvoerend bestuur moest functioneren. Daarnaast zorgde een aantal projecten en de inwerkingtreding van de WTP voor een drukke agenda. Het uitvoerend bestuur heeft hierbij goed prioriteiten gesteld en bewaakt en zo nodig aanvullende maatregelen genomen.

Dankwoord

Het NUB spreekt zijn waardering uit voor de prettige samenwerking en de inzet, openheid, betrokkenheid van het uitvoerend bestuur, de medewerkers van SPIN, het verantwoordingsorgaan, de audit commissie, beleggingsadviescommissie en alle andere betrokkenen.

Het integrale verslag intern toezicht 2023 is beschikbaar op de website van het fonds (www.spin.nl).

Amstelveen, 6 juni 2024

Het Intern toezicht

E.W. Galesloot-Vaal, voorzitter

R. Griffioen, vice-voorzitter

R.J.H. Nijhuis, secretaris

T. Leijen

K. Verloop

R.F.T. Klein

N. Fischer

3.1.2 Reactie van het Dagelijks bestuur

Het Dagelijks Bestuur bedankt het NUB voor het positieve oordeel over de wijze waarop het Dagelijks Bestuur in 2023 heeft gefunctioneerd. De hiervoor benodigde randvoorwaarden zoals de fijne samenwerking, het onderlinge respect en ieders betrokkenheid, maakten dit mede mogelijk.

3.2 Verslag Verantwoordingsorgaan

Inleiding

Het Verantwoordingsorgaan (VO) met nieuw gekozen leden per 1 juli 2023 bestaat uit 12 leden. Namens de werknemers van IBM één lid, namens de werknemers van Kyndryl één lid, namens de pensioengerechtigden 6 leden, namens werkgever IBM 3 leden en namens werkgever Kyndryl één lid. De nieuwe leden zijn in het najaar gestart met de vereiste geschiktheidsbevordering teneinde opgeleid te worden tot Geschiktheidsniveau A.

Het bestuur legt verantwoording af aan het VO over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. Het VO is bevoegd jaarlijks een oordeel te geven over:

- het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie waaronder de bevindingen van het intern toezicht en notulen van bestuursvergaderingen;
- het door het bestuur uitgevoerde beleid over het betreffende kalenderjaar;
- de beleidskeuzes voor de toekomst, waaronder de keuzes die van invloed zijn op de uitvoeringskosten.

Vergaderingen in 2023

In 2023 hebben er 12 reguliere vergaderingen van het VO plaatsgevonden, 2 keer een formeel overleg met het Algemeen Bestuur en 4 keer een informeel overleg met een delegatie van het Algemeen Bestuur. Daarnaast zijn er diverse overleggen geweest van de verschillende commissies van het VO en zijn er diverse educatie-sessies gehouden over specifieke onderwerpen zoals het vaststellen van de risicohouding en het beleggingsbeleid.

Verslag van het Verantwoordingsorgaan

Het VO en zijn commissies heeft op grond van de gehouden gesprekken, de gegeven presentaties, de verslagen van het Uitvoerend Bestuur, het Niet-Uitvoerend bestuur, het Algemeen Bestuur, de Auditcommissie, de Beleggingsadvies Commissie, de jaarrekening, het actuarieel rapport, het rapport van de waarmede actuaire, de toelichting van de accountant en verdere documentatie, de volgende bevindingen over het verslagjaar 2023.

Adviesaanvragen

De adviesaanvraag “Wijziging van het SPIN Klachten- en Geschillenreglement” is in juni en in november 2023 voorgelegd aan het VO. Een belangrijk punt is dat pensioenfondsen aangesloten moeten zijn bij de externe Geschilleninstantie Pensioenfondsen. Gebaseerd op alle versochte informatie, de toelichting door het SPIN bestuur en gehouden discussies, heeft het VO in principe positief geadviseerd over de voorgenomen wijzigingen.

Uitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten bij SPIN worden geanalyseerd aan de hand van de benchmark van het gemiddelde van 24 meest dichtbij zijnde fondsen qua deelnemersaantallen. Hierbij wordt rekening gehouden met een complexiteitstoeslag omdat SPIN een zeer complex pensioenreglement moet uitvoeren.

Volgens de wettelijke definitie zijn de kosten marktconform waarbij de kosten per deelnemer de afgelopen jaren dalen, hetgeen het VO een positieve ontwikkeling vindt. In 2023 zijn de kosten overigens licht gestegen (zie paragraaf 2.8 Pensioenkosten).

Pension Fund Governance

De commissie Governance van het VO heeft als primaire verantwoordelijkheid een oordeel te geven over het gevoerde beleid op het vlak het Bestuur van het pensioenfonds; OTB-structuur, zelfevaluatie, geschiktheid, reglement VO en verkiezingen VO.

Diversiteit: in 2023 is er in de samenstelling van het bestuur enige vooruitgang geboekt wat betreft diversiteit. Van de 9 posities was er slechts 1 bezet door een vrouw, de bestuursvoorzitter mevrouw Liesbeth Galesloot. In de loop van 2023 is mevrouw Nadine Fischer als aspirant-bestuurder toegetreden en in 2024 als bestuurder. Ten aanzien van leeftijdsdiversificatie is weinig beweging te constateren om jongeren te introduceren binnen het bestuur. De hoge gemiddelde leeftijd bij de werkgevers maakt dat ook wel lastig maar toch niet onmogelijk. In het VO is de samenstelling, na de verkiezingen nu 5 vrouwen en 7 mannen.

Verkiezingen VO: door het enkele keren herinneren aan het meedoen bij de verkiezingen is de opkomst aantoonbaar verbeterd. De opkomst bij de gepensioneerden was 40%, bij IBM medewerkers 35% en bij Kyndryl medewerkers 31%. Helemaal vlekkeloos zijn de verkiezingen niet verlopen want een eerste groep gepensioneerden moest opnieuw hun stem uitbrengen door een menselijk fout in het gebruik van de namenlijst met kiezers. Dit kon gelukkig op tijd worden gecorrigeerd.

Missie, visie, strategie: in 2023 is een geactualiseerd document opgesteld. Het VO had al enige jaren aangedrongen op herziening. Op de conceptversie van het document heeft het VO opmerkingen bij het bestuur ingediend zoals het weinig richtinggevend karakter van de inhoud. Het VO zou daarnaast graag zien dat het SPIN bestuur een ruimere en meer proactieve uitleg geeft aan de onderdelen van het missiestatement “deelnemers helpen bij het realiseren van een voor hen adequaat pensioen” en “de twee werkgevers ondersteunen in het realiseren van een passende arbeidsvoorwaarde ‘pensioen’ ” en beveelt het bestuur aan dat het gesprek hierover met het VO wordt voortgezet.

Wat betreft de staforganisatie is het beperkt aantal medewerkers soms een uitdaging gezien de werkdruk, vooral als grote projecten, bijvoorbeeld Zelf Administrerend Fonds (ZAF) en Wet Toekomst Pensioenen (WTP), uitgevoerd moeten worden. Van belang is de prioriteitsstelling van activiteiten en waakzaamheid bij functiescheiding.

Gezien de impact die de WTP zal hebben op de werkdruk beveelt het VO aan, pro-actieve maatregelen te nemen om werkdruk problemen, zoals die zich bij de ZAF implementatie hebben voorgedaan, te voorkomen.

Onzeker is of Kyndryl wel of niet bij SPIN blijft en de eventuele ontvlechting van zaken die daarmee gepaard kan gaan.

Op basis van de bevindingen is het VO van oordeel dat SPIN op adequate wijze is georganiseerd, de taakstelling duidelijk is belegd in de organisatie. Het VO spreekt haar waardering hiervoor uit.

Risicomanagement

Risicomanagement zorgt voor het juist, volledig en tijdig identificeren van de risico's van het fonds (inclusief kans en impact) en stelt vast dat de gesignaleerde risico's adequaat worden beheerst (opzet en werking) en dat de risico's in lijn liggen met de risicohouding van SPIN.

Voor de belangrijkste risico's in 2023 is nagegaan wat het gedefinieerde risico inhield, welke specifieke beheersmaatregelen er zijn genomen en op welke wijze de voortgang en status gedurende het jaar werden bewaakt. De financiële risico's, zoals het rente- of inflatierisico, worden voor een belangrijk gedeelte gemitigeerd middels het Dynamisch Risico Budget Framework (DRBF). Het belangrijkste niet-financiële risico is als volgt gedefinieerd: het risico dat SPIN wordt geconfronteerd met aanvullende werkzaamheden, complexiteit en risico's vanuit het nieuwe pensioenakkoord en het IT-risico met name het afronden van acties vanuit de IT-risicoanalyse.

Gebaseerd op de Risico Monitor, een kwartaalrapportage dat voor ieder (sub)risico een inschatting weergeeft van de gradatie van het risico (van een zeer hoog risico d.w.z. acuut actie benodigd tot een zeer laag risico d.w.z. geen actie benodigd), de notulen van de SPIN-bestuursvergaderingen, het verslag van de Auditcommissie is er gedegen overleg geweest met de Risico Manager van SPIN en de verantwoordelijke Uitvoerende Bestuurder.

De positie van Risicomanagement heeft een duidelijke rol en autoriteit binnen SPIN, zowel in het besluitvormingsproces als bij de beoordeling van concept-(beleid)stukken. Diverse risico-opinies met aanbevelingen en/of aandachtspunten worden meegenomen bij de uitwerking. Vanuit de toezichthoudende rol van de Niet-Uitvoerende Bestuurders is vastgesteld dat Risicomanagement gedurende de verslagperiode aan de normen heeft voldaan.

Op basis van de bevindingen is het VO van oordeel dat de rol van Risicomanagement op adequate wijze is uitgevoerd en dat de juiste beheersmaatregelen zijn bepaald teneinde de gedefinieerde risico's te mitigeren. Het VO spreekt haar waardering hiervoor uit en kijkt met name uit naar toekomstige risico-opinies.

Vermogensbeheer en beleggingsbeleid

Na de tegenvallende resultaten in 2022 was 2023 in het algemeen een goed beleggingsjaar. SPIN brengt een behouden en gebalanceerd beleggingsbeleid tot uitvoering. Daarom zijn algemene beursrendementen niet rechtstreeks te vertalen naar het persoonlijke pensioenrendement van de deelnemers. In dit pensioenrendement wordt onderscheid gemaakt tussen DC en DB.

DC-resultaat

Binnen DC wordt door SPIN belegd in zes beleggingsfondsen. Per cohort (dat bepaald wordt door het gekozen beleggingsprofiel en de leeftijd van een deelnemer) wordt uit deze zes beleggingsfondsen een selectie en weging gemaakt door SPIN. Daardoor kent ieder cohort een eigen rendement. De verschillende beleggingsfondsen hebben voor DC een rendement opgeleverd zoals vermeld in tabel 7 "Marktwaaarde en beleggingsrendementen van de DC-fondsen" van hoofdstuk 2.3.6. In 2023 heeft dat zich voor de verschillende cohorten vertaald naar een rendement zoals in tabel 8 "Beleggingsrendementen van de DC-cohorten" van hoofdstuk 2.3.6. SPIN zet dit behaalde rendement af tegen een benchmark per beleggingsfonds. Middels een actief beleggingsbeleid wordt voor de meeste beleggingsfondsen geprobeerd deze benchmark te verslaan. Het SPIN bestuur toont zich tevreden over het behaalde resultaat en het VO sluit zich daar bij aan.

In april 2023 heeft het SPIN bestuur een wijziging doorgevoerd binnen de DC-fondsen vanwege de doelen van SPIN in het kader van duurzaamheid. Het VO zal monitoren dat dit niet ten koste zal gaan van rendement.

DB-resultaat

Voor DB is vooral de dekkingsgraad van belang. De dekkingsgraad geeft de verhouding aan tussen de verplichtingen van het pensioenfonds en het beschikbare vermogen om deze verplichtingen invulling te geven. Er bestaan een aantal dekkingsgraden. De zogenaamde “actuele dekkingsgraad” is voor DB in 2023 gedaald.

De belangrijkste reden achter deze gedaalde dekkingsgraad is dat de pensioenen fors geïndexeerd zijn in 2023. Hierdoor wordt zoveel mogelijk koopkrachtbehoud gerealiseerd voor de gepensioneerde deelnemers. Echter, deze actuele dekkingsgraad (en de hiervan afgeleide beleidsdekkingsgraad) zit nog steeds ruim boven de grens waarboven pensioenen volledig volgens afspraak geïndexeerd kunnen worden.

Een belangrijke norm is verder de “reële dekkingsgraad” (RDG). De reële dekkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij rekening wordt gehouden met toekomstige indexering op basis van 75% CPI of 100% CPI-afgeleid. Deze reële dekkingsgraad op basis van deze van toepassing zijnde indexatieambitie is per ultimo 2023 116,1%. Hiermee is er nog steeds sprake van een zeer goede dekking. Het beleid van SPIN is erop gericht deze reële dekkingsgraad omhoog te brengen naar het niveau van de “reële doel dekkingsgraad” (RDDG), die in 2023 is vastgesteld op 118%.

In de eerste helft van 2024 zal een nieuwe RDDG worden bepaald, waartegen de RDG van 116,1% wordt afgezet. Als de RDDG hoger blijft dan de RDG, vindt geen terugstorting naar de werkgevers plaats. Tegenover deze afspraken over terugstorten staat ook een bijstortverplichting voor de beide werkgevers, indien dat nodig is. Met de huidige dekkingsgraad en het gevoerde beleggingsbeleid is het risico voor de werkgevers dat een bijstorting moet plaatsvinden zeer klein.

Het rendement op de DB-portefeuille was in 2023 3.6%. De benchmark voor DB was 4.2%, dus de benchmark is niet gehaald. Deze beleggingen zijn aanzienlijk minder risicovol dan de DC-beleggingen, dit verklaart het verschil in rendement t.o.v. DC.

Adviezen aan het bestuur

Het VO adviseert het SPIN bestuur om de commissie Vermogensbeheer en Beleggingsbeleid van het VO maandelijks te voorzien van de DB/DC rapportages en het instellen van een kwartaal overleg aan de hand van deze rapportages.

Het VO waardeert het dat SPIN maandelijks informatie geeft over de marktontwikkelingen. Wij stellen voor dat in deze communicatie ook een vertaalslag wordt gemaakt naar wat dit betekent voor deelnemers in DB en DC.

Uit het in 2023 onder de deelnemers gehouden risicopreferentieonderzoek is gekomen dat in de huidige “neutraal” en “ambitieuw” beleggingsprofielen minder risico wordt genomen dan de uitkomst van het risicopreferentieonderzoek aangeeft als gewenst. Het VO adviseert het SPIN bestuur om rekening te houden in haar beleggingsbeleid met deze uitkomst bijvoorbeeld door aanpassingen te maken in het aantal en/of de samenstelling van de beleggingsprofielen.

Defined Contribution

Kapitaalmarkten ontwikkelingen waren in 2023 relatief kalm. Vooral vanuit DC-perspectief zorgden de ontwikkelingen voor enig herstel van de bijzonder slechte resultaten over 2022.

Los daarvan blijft het totaal opgebouwde pensioen van de DC-propositie karig door de beperkte inleg. Bij beperkte inleg heeft de deelnemer de optie om bij te sparen. Uitdaging daarbij is, dat de categorie deelnemers die het bijsparen het meest nodig heeft, daar het minst gebruik van maakt. Daar is aandacht voor, maar dat mag altijd meer door middel van gerichte communicatie naar deze groep.

SPIN heeft samen met IBM een voorstel voor de uitkeringsfase ontwikkeld. IBM corporation heeft dit voorstel helaas gekoppeld aan de WTP. Daarmee is er nog geen zicht op, of en wanneer dit komt. Dat is voor de DC-ers ongunstig omdat dit een mogelijkheid is om de propositie te verbeteren.

Het VO hoopt dat er in de WTP-onderhandelingen door de sociale partners gezocht wordt naar verbeteringen voor de DC-deelnemers. SPIN geeft daarvoor voldoende input aan de sociale partners.

Communicatie

In 2022 is het communicatiebeleid geactualiseerd wat in 2023 meer gestalte heeft gekregen. Kernpunt van het beleid is 'doelgroep gerichte communicatie'. Dit heeft in 2023 geleid tot verschillende communicaties naar 3 doelgroepen: de gepensioneerden, de actieve DB-ers en de actieve DC-ers (en de hybride regeling die zowel DB als DC betreft): website updates, mails, whats-on en educatie DC.

We kunnen constateren dat er in 2023 een flinke stap voorwaarts is gemaakt met de website, die nu een schil met algemene informatie bevat en de persoonlijke 'mijn omgeving' waar specifieke communicatie staat die verschilt per regeling.

Echter, we merken wel dat er nog geen generieke regels zijn voor de informatievoorziening op de generieke schil van de website. Hierdoor worden sommige berichten niet genoemd (bv. wetswijziging vervroegd pensioen) en andere wel genoemd maar zonder opvolging (bv. aankondiging van survey). Het VO beveelt aan om in 2024 op bestuursniveau te kijken naar generieke regels voor informatie op de website en daarmee de kwaliteit verder te verhogen. Enkele communicatie incidenten (verkort jaarverslag, verkiezingen VO) in 2023 zijn het gevolg geweest van menselijke fouten, maar die zijn tijdig opgemerkt en adequaat herstelt.

Onze conclusie is dat er in 2023 een duidelijke vooruitgang is geweest in de communicatie, maar dat dit in 2024, met het oog op de invoering van WTP, verder uitgebouwd moet worden.

Wet Toekomst Pensioenen

Op 1 juli 2023 is de Wet Toekomst Pensioenen (WTP) na een uitgebreide parlementaire behandeling in werking getreden. Belangrijke doelen uit het hoofdlijnenakkoord zijn: eerder perspectief op een koopkrachtig pensioen, dat transparanter en persoonlijker is en dat beter aansluit bij de ontwikkelingen in de samenleving en op de arbeidsmarkt.

In het transitieplan, dat uiterlijk 1 januari 2025 gereed dient te zijn, dienen de sociale partners diverse afspraken vast te leggen over onder meer het pensioencontract, het verzoek tot wel of niet invaren, compensatie en financiering en de beoogde implementatiedatum.

Het implementatieplan dient daarna gemaakt te worden waarbij het VO een verzwaard adviesrecht heeft op een eventueel voorgenomen besluit tot invaren, de beleidsmatige keuzes in dat kader en de inzet van het fondsvermogen. Het is belangrijk om te realiseren dat gezien de goede financiële situatie bij SPIN, het feit dat er geen indexatieachterstand is en dat er goede afspraken zijn over de financiering van de pensioenen, SPIN niet direct vergelijkbaar is met de grote bedrijfstakpensioenfondsen.

De sociale partners zijn in 2023 nog niet tot een besluit gekomen over de wijze waarop de WTP gestalte gaat krijgen voor IBM en Kyndryl. SPIN heeft zich echter pro-actief opgesteld, overleggen met stakeholders geïnitieerd en een technische werkgroep ondersteund waar scenario's worden doorgesproken. Tevens zijn er diverse voorlichtingssessies gehouden voor de Grey Blue Circle (GBC) en is ook het VO goed geïnformeerd.

In het kader van de WTP is in 2023 een nieuwe risicohouding vastgesteld. Het VO is daarover in drie stappen geïnformeerd t.w.: 1) het delen van de uitkomsten van het Risico Preferentie Onderzoek; 2) het startdocument SPIN Risicohouding 2023 en inzichten over de risicohouding DC en 3) het delen van de analyse van de deelnemerskenmerken en de wetenschappelijke inzichten inclusief de overwegingen van het algemeen bestuur. Alle vragen van het VO zijn op afdoende wijze door SPIN beantwoord en gebaseerd op alle verschaft informatie is het VO van oordeel dat het proces om te komen tot een mening over de voorgenomen risicohouding adequaat is verlopen. Tevens heeft het VO enige aandachtspunten aan SPIN meegegeven die meegenomen worden in het verdere traject.

In de WTP is er meer nadruk op financiële planning en keuzebegeleiding en SPIN heeft een intern project gestart om dit onderwerp alvast uit te diepen en op papier uit te werken.

Tevens zijn er pro-actief normen voor evenwichtigheid opgesteld als onderdeel van toetsingscriteria van de WTP-opzet voor het Niet Uitvoerend Bestuur.

Al met al heeft SPIN in 2023 veel werk verricht, kennis overgedragen, regie gehouden op het proces, maar loopt men door omstandigheden achter op de initiële planning. Het VO beveelt het SPIN aan om hier de vinger aan de pols te houden.

Ter afsluiting

Het VO is van oordeel dat ze goed is meegenomen in de verantwoording van het voorgenomen beleid en de wijze waarop dit beleid is uitgevoerd. Het VO is positief over de wijze van samenwerking met het (dagelijks) bestuur en de openheid waarmee de diverse zaken zijn besproken. Zij bedankt alle betrokkenen voor de prettige samenwerking in 2023.

3.2.1 Reactie van het Algemeen bestuur

Het bestuur is verheugd dat ook met het VO in de nieuwe samenstelling in korte tijd een goede werkrelatie is opgebouwd. Het bestuur ervaart de constructieve houding van het VO als zeer positief en zet de goede samenwerking in 2024 graag voort.

4 Jaarrekening 2023

4.1 Balans per 31 december 2023

(bedragen in € x 1.000)

Ref.	ACTIVA	31-12-2023	31-12-2022
1	Beleggingen voor risico pensioenfonds		
	- Aandelen	4.373	360
	- Vastrentende waarden	3.506.540	3.443.971
	- Derivaten	227.087	285.851
	- Overige beleggingen	381.831	443.410
		4.119.831	4.173.592
2	Beleggingen voor risico deelnemers	554.172	499.438
3	Materiële vaste activa	55	81
4	Vorderingen en overlopende activa	11.542	11.408
5	Overige activa	3.903	3.375
	TOTAAL	4.689.503	4.687.894
Ref.	PASSIVA		
6	Stichtingskapitaal en reserves	1.183.226	1.539.703
7	Technische voorzieningen	2.841.615	2.524.015
8	Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers	554.172	499.438
9	Overige schulden en overlopende passiva	110.490	124.738
	TOTAAL	4.689.503	4.687.894

De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans vanaf paragraaf 4.4.6.

4.2 Staat van baten en lasten

(bedragen in € x 1.000)

Referentie	BATEN	2023	2022
10	Premiebijdragen voor risico pensioenfonds	457	631
11	Premiebijdragen risico deelnemers	14.721	15.760
12	Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	141.676	-1.025.101
13	Beleggingsresultaten risico deelnemers	67.641	-131.479
14	Overige baten	2.180	569
	TOTAAL BATEN	226.675	-1.139.620
	LASTEN		
15	Pensioenuitkeringen	177.535	157.441
16	Pensioenuitvoeringskosten	2.305	2.135
	Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds		
	Pensioenopbouw	10.779	16.033
	Toeslagverlening	296.840	71.435
	Rentetoevoeging	87.429	-16.146
	Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten	-179.387	-159.387
	Wijziging marktrente	107.557	-778.400
	Wijziging actuariële uitgangspunten	0	17.858
	Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-1.605	-1.957
	Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	-4.707	-6.730
		316.906	-857.294
	Mutatie overige technische voorzieningen	695	-4.416
	Mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	54.734	-135.925
17	Saldo overdrachten van rechten	29.877	22.682
18	Overige lasten	1.100	10.775
	TOTAAL LASTEN	583.152	-804.602
	Saldo van baten en lasten	-356.477	-335.018
	Bestemming van het saldo van baten en lasten		
	Reserves Actuariële- en Beleggingsrisico's	27.975	-51.711
	Overige reserves	-384.452	-283.307
		-356.477	-335.018

De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de staat van baten vanaf paragraaf 4.4.10.

4.3 Kasstroomoverzicht

(bedragen in € x 1.000)

	2023	2022
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Ontvangen premies	15.629	12.739
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	1.144	1.462
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars	2.145	2.119
	18.918	16.320
Uitgaven		
Betaalde pensioenuitkeringen	-177.005	-157.374
Betaald in verband met overdracht van rechten	-28.543	-20.990
Betaalde vermogensterugstorting werkgevers	0	-6.896
Betaalde premies herverzekering	-2.956	-2.815
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-2.630	-2.432
	-211.134	-190.507
	-192.216	-174.187
Totale kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	63.884	68.861
Verkopen en aflossingen van beleggingen	1.166.528	2.091.463
Verkopen beleggingen deelnemers DC kapitaal	64.034	68.177
	1.294.446	2.228.501
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-1.040.987	-1.980.225
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-7.685	-8.611
Aankopen beleggingen deelnemers DC kapitaal	-53.030	-64.330
	-1.101.702	-2.053.166
Totale kasstroom uit beleggingsactiviteiten	192.744	175.335
Netto kasstroom	528	1.148
Samenstelling geldmiddelen	2023	2022
Liquide middelen primo boekjaar	3.375	2.227
Liquide middelen ultimo boekjaar (5)	3.903	3.375
Mutatie liquide middelen	528	1.148

4.4 Toelichting op de Jaarrekening

4.4.1 Algemeen

Activiteiten

Stichting Pensioenfonds IBM Nederland (hierna 'het pensioenfonds' of 'SPIN'), is statutair gevestigd te Amsterdam en feitelijk te Amstelveen. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41215424. Het pensioenfonds is een ondernemingspensioenfonds.

Doel van het fonds is het verstrekken van pensioenuitkeringen op basis van statuten, pensioenreglementen en individuele pensioenovereenkomsten die zijn bestemd voor ouderdom, overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610 Pensioenfonds. Het bestuur heeft op 6 juni 2024 de jaarrekening vastgesteld.

Referenties

In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

4.4.2 Grondslagen

Algemene grondslagen

Alle bedragen in de jaarrekening zijn vermeld in euro's x 1.000, tenzij anders is aangegeven.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de continuïteitsveronderstelling.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handels datum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Vreemde valuta

Functionele valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's, zijnde de functionele en presentatievaluta van het pensioenfonds.

Transacties, vorderingen en schulden

Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Door het bestuur gevormde oordelen bij toepassing van de grondslagen die belangrijke gevolgen hebben voor de jaarrekening, hebben met name betrekking op de beleggingen en de technische voorzieningen.

Dekkingsgraden

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de dekkingsgraden over de afgelopen 12 maanden. Hierbij wordt steeds gebruik gemaakt van de meest actuele inschatting van de betreffende dekkingsgraden.

De (nominale) dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de langlopende- en kortlopende schulden te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

4.4.3 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Beleggingen

Algemeen

Beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde. Slechts indien de marktwaarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Participaties in beleggingsinstellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Aandelen

De marktwaarde van beursgenoteerde aandelen en participaties in aandelenfondsen is de beursnotering per balansdatum

Vastrentende waarden

De marktwaarde van beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen is de beursnotering per balansdatum. De marktwaarde van niet-beursgenoteerde beleggingen betreffen beleggingen in fondsen. Voor waardering wordt de Net Asset Value gehanteerd.

Derivaten

De derivaten worden gewaardeerd op marktwaarde. De marktwaarde van derivaten wordt bepaald op basis van een model waarbij de variabelen uit actieve markten worden afgeleid. Voor rentederivaten betreft dit de overnight indexed swap curve.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde. Voor Private Equity wordt hiervoor de methodiek van een General Partner gehanteerd. Deze kan per investering anders zijn, en staat ook in het verkoopcontract (de AFS Available for Sale) per investering omschreven. De liquide middelen worden gewaardeerd op nominale waarde

Beleggingen voor risico deelnemers

De grondslagen voor de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan die voor de beleggingen voor risico van het pensioenfonds worden aangehouden.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit een verbouwing aan het huurpand. De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte economische levensduur. Met op balansdatum verwachte bijzondere waardeverminderingen wordt rekening gehouden.

De afschrijvingstermijn voor de verbouwing is tien jaar.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid. Vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan een jaar.

Overige activa

Liquide middelen worden tegen nominale waarde gewaardeerd. Onder de liquide middelen zijn opgenomen die kas- en banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn dan wel een looptijd korter dan twaalf maanden hebben. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actieposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

Reserve Actuariële en Beleggingsrisico's

Deze reserve is gelijk aan het vereist eigen vermogen, zoals gedefinieerd in het FTK en berekend volgens de in de Regeling Pensioenwet voorgeschreven methode. Daarmee is het niveau van deze reserve mede afhankelijk van het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille van SPIN.

Overige reserves

De overige reserves worden jaarlijks gemuteerd door bestemming van het saldo van baten en lasten. De bestemming betreft het saldo van baten en lasten na aftrek van het bedrag dat bestemd is om te worden gemuteerd in de Reserve Actuariële risico's.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds wordt gewaardeerd op marktwaarde. De marktwaarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente, waarvoor de actuele rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB wordt gebruikt.

Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag)toezeggingen voortkomend uit de op de balansdatum geldende pensioenreglementen. De belangrijkste kenmerken van de regeling zijn opgenomen in paragraaf 2.4 van het bestuursverslag.

Jaarlijks besluit het bestuur in het begin van het nieuwe boekjaar of toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken worden verleend. Alle per balansdatum genomen toeslagbesluiten zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen wordt ten aanzien van de DB-regeling bij de berekening rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Als een DC-deelnemer arbeidsongeschikt wordt, dan krijgt hij vrijstelling van premiebetaling. Omdat er nog wel inleg is in de toekomst, maar geen premie meer wordt ontvangen, wordt hiervoor een voorziening getroffen ter grootte van de toekomstig in het DC-kapitaal te storten premie tijdens arbeidsongeschiktheid. De toekomstig te storten premies worden gewaardeerd op basis van de contante waarde en rekening houdend met de markttrente. Deze voorziening van vrijgestelde DC-inleg, is onderdeel van de DB-voorziening.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De voorziening pensioenverplichtingen is gebaseerd op de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- Markttrente: De gehanteerde markttrente is de rentetermijnstructuur zoals ultimo 2023 gepubliceerd door DNB. Ultimo 2023 was de gemiddelde rente 2,4% (2022: 2,8%);
- Levensverwachting: De levensverwachting is gebaseerd op de AG prognosetafel 2022, met gebruikmaking van fondsspecifieke correctiefactoren, De correctiefactoren zijn gebaseerd op WTW 2022 ervaringssterfte;
- Leeftijdsbepaling: Leeftijden worden in jaren en maanden bepaald. Bij deelnemers met een aanspraak op uitgesteld ouderdomspensioen na de reglementaire pensioendatum wordt de leeftijd op de reglementaire pensioendatum gehanteerd en wordt de toekomstige duur op maanden naar beneden afgerond;
- Partnerfrequentie en leeftijdsverschil partners: Voor opbouw van weduwen-, weduwnaars- en partnerpensioen wordt gerekend op basis van partnerfrequenties en leeftijdsverschil van de partners. (Gewezen) deelnemers die de pensioendatum nog niet hebben bereikt, worden per de berekeningsdatum als (100%) gehuwd of duurzaam samenlevend beschouwd (onbepaalde partnersysteem). Op of na de pensioendatum wordt de partnerfrequentie gebaseerd op de feitelijke burgerlijke staat (bepaalde partnersysteem). Mannelijke deelnemers worden geacht een drie jaar jongere vrouw te hebben, de vrouwelijke deelnemers een drie jaar oudere man;
- Kostenopslagen: Er wordt een kostenopslag van 1% van de voorziening pensioenverplichtingen gehanteerd als reservering voor toekomstige administratie- en excassokosten. Aanvullend is een voorziening uitvoeringskosten getroffen die is opgenomen onder "overige technische voorzieningen";
- Mate van arbeidsongeschiktheid: Bij de bepaling van de pensioenopbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers wordt uitgegaan van de feitelijke mate van arbeidsongeschiktheid.

Overige technische voorzieningen

Onder 'Overige technische voorzieningen' worden voorzieningen opgenomen voor risico's die samenhangen met de pensioenverplichtingen voor zover deze niet zijn opgenomen in de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen.

Waardering van de 'Overige technische voorzieningen' vindt plaats op basis van dezelfde actuariële grondslagen als de technische voorzieningen risico pensioenfonds. In deze post zijn de volgende voorzieningen opgenomen:

Voorziening bijzondere toeslagverplichtingen

In de 'Voorziening bijzondere toeslagverplichtingen' is de verplichting tot onvoorwaardelijke toeslagverlening verwerkt met betrekking tot polissen waarvan de nominale verplichtingen in 1996 zijn ondergebracht bij ASR. De onvoorwaardelijke toeslagverlening komt voor rekening van SPIN en betreft cumulatief maximaal 1,75% per jaar.

Voorziening uitlooprisico arbeidsongeschiktheid

De 'Voorziening uitlooprisico arbeidsongeschiktheid' anticipeert op toekomstige verplichtingen die voortvloeien uit de arbeidsongeschiktheidsregeling. Deze verplichtingen ontstaan tot uiterlijk twee jaar na afsluiting van het boekjaar. De voorziening wordt jaarlijks vastgesteld op de afgelopen 2 jaar vastgestelde risicopremie voor arbeidsongeschiktheid.

Voorziening uitvoeringskosten

In de 'Voorziening pensioenverplichtingen' is een kostenopslag van 1% verwerkt als reservering voor toekomstige administratie- en excassokosten. In aanvulling op deze post is onder de post 'overige technische voorzieningen' een 'Voorziening uitvoeringskosten' gevormd voor operationele kosten indien de relatie met de sponsors zou worden beëindigd. Deze voorziening is gelijk aan de ingeschatte kosten van het fonds als er geen bijdragen meer worden ontvangen van de sponsors. Deze voorziening is eind 2023 bepaald op 1% van de technische voorziening (2022: 1%) en wordt jaarlijks door het pensioenfonds getoetst.

Voorzieningen voor risico van deelnemers

De waardering van de voorzieningen voor risico van deelnemers wordt bepaald door de waardering van de tegenover deze voorzieningen aangehouden beleggingen.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Overige schulden en overlopende passiva hebben een looptijd korter dan een jaar.

4.4.4 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en technische voorzieningen.

Premiebijdragen voor risico pensioenfonds (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra stortingen en opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Premiebijdragen risico deelnemers

Dit betreft ontvangen (vrijwillige spaar) bijdragen van deelnemers in het kader van de beschikbare-premieregeling. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardenwijzigingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten.

Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden zowel de externe als de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

De indirecte vermogensbeheerkosten, zoals transactiekosten, provisies en valutaverschillen zijn verrekend met de beleggingsopbrengsten en daarom niet afzonderlijk zichtbaar. De directe vermogensbeheerkosten zijn afzonderlijk onder de beleggingsopbrengsten gepresenteerd.

Beleggingsresultaten risico deelnemers

De grondslagen voor bepaling van het resultaat betreffende beleggingsresultaten risico deelnemers zijn gelijk aan de grondslagen voor bepaling van het resultaat betreffende beleggingsresultaten risico pensioenfonds.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Het deel van de vergoeding en de kosten dat betrekking heeft op het beheer van de beleggingen is in mindering gebracht op de post beleggingsresultaten.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

De mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds betreft de wijzigingen in de waarde van de technische voorzieningen voor risico van het pensioenfonds.

Mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

De mutatie pensioenverplichtingen voor risico deelnemers betreft de wijzigingen in de waarde van de technische voorziening voor risico deelnemers.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenaanspraken.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

4.4.5 Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

4.4.6 Toelichting op de balans per 31 december 2023

Activa

1 Beleggingen voor risico pensioenfonds

	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2023	360	3.443.968	171.751	443.410	4.059.489
Aankopen	3.103	940.737	114.171	10.706	1.068.717
Verkopen	0	-960.832	-107.837	-71.954	-1.140.623
Herwaardering	940	108.804	-25.494	-1.364	82.886
Overige mutaties	-30	-26.137	-26.360	1.033	-51.494
Stand per 31 december 2023	4.373	3.506.540	126.231	381.831	4.018.975
Schuldpositie derivaten (cr)					100.856
Schuldpositie vast. waarden (cr)					0
					4.119.831

	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2022	157	4.419.938	313.269	523.029	5.256.393
Aankopen	420	2.033.121	74.497	22.037	2.130.075
Verkopen	-227	-2.175.761	-55.090	-94.456	-2.325.534
Herwaardering	14	-874.108	-210.723	1.882	-1.082.935
Overige mutaties	-4	40.778	49.798	-9.082	81.490
Stand per 31 december 2022	360	3.443.968	171.751	443.410	4.059.489
Schuldpositie derivaten (cr)					114.100
Schuldpositie vast. waarden (cr)					3
					4.173.592

De overige mutaties in het verloopoverzicht van de beleggingen bestaat volledig uit de mutaties van kortlopende beleggingsvorderingen- en schulden en liquiditeiten.

Aandelen	31-12-2023	31-12-2022
Beleggingen	4.253	211
Vorderingen	119	149
Liquide middelen	1	-
	4.373	360

Ultimo 2023 wordt niet belegd in aandelen van de sponsors (2022: idem).

Ultimo boekjaar zijn er geen posities binnen de betreffende beleggingscategorie met een belang groter dan 5% (2022: idem).

Vastrentende waarden	31-12-2023	31-12-2022
Obligaties of beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggingen in vastrentende waarden	3.431.325	3.376.380
Vorderingen	25	18.561
Schulden	-3.263	-865
Liquide middelen	78.453	49.892
	3.506.540	3.443.968

De in deze post opgenomen liquide middelen zijn liquide middelen die direct samenhangen met het beleggingsproces.

Ultimo 2023 heeft het pensioenfonds geen beleggingen in vastrentende waarden van de sponsors (2022: idem).

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

	2023	%	2022	%
Duitse staatsobligaties	1.059.624	26,3	1.088.278	36,6
Nederlandse staatsobligaties	359.867	8,9	750.472	10,2
Nederlandse hypotheke	406.186	10,1	-	-
	1.825.677	45,3	1.838.750	46,8

Derivaten	31-12-2023	31-12-2022
Valutaderivaten	10.800	25.971
Rentederivaten	-100.856	-114.100
Inflatieswaps	216.287	259.880
	126.231	171.751

De toelichting op de derivatenposities, inclusief een toelichting over ontvangen en verstrekt collateral is in de risicoparagraaf opgenomen.

Overige beleggingen	31-12-2023	31-12-2022
Private Equity	378.369	440.992
Liquide middelen	3.462	2.418
	381.831	443.410

De private equity portefeuille is een gediversifieerde portefeuille verdeeld over verschillende managers.

Ultimo boekjaar zijn er geen posities binnen de betreffende beleggingscategorie met een belang groter dan 5,0% (2022: idem).

Securities lending

Het pensioenfonds is van mening dat risico's met betrekking tot securities lending op dit moment niet opweegt tegen de opbrengst die hiertegenover zou kunnen staan.

Het pensioenfonds sluit derhalve in de contracten de mogelijkheden tot uitlenen van effecten uit.

Schattingen en aannames

De beleggingen van het pensioenfonds zijn gewaardeerd tegen marktwaarde. Voor de meerderheid van de beleggingen is sprake van objectief vast te stellen frequente marktnoteringen. Voor de beleggingen waar geen directe marktnotering beschikbaar is wordt gebruik gemaakt van waarderingmodellen.

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de markt-omstandigheden en de beschikbare informatie over de belegging. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen) en kunnen derhalve niet met precisie worden vastgesteld.

In onderstaand overzicht is de marktwaarde van de beleggingen opgenomen, ingedeeld naar de volgende vier waarderingniveaus:

Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen van identieke beleggingen in een actieve markt.

Niveau 2: De marktwaarde wordt vastgesteld aan de hand van onafhankelijke taxaties.

Niveau 3: De marktwaarde wordt vastgesteld aan de hand van netto contante waardeberekeningen waarbij gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Niveau 4: Een andere geschikte methode.

Op basis van deze indeling kan de beleggingsportefeuille per 31 december 2023 als volgt worden samengevat:

Per 31 december 2023	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	Waarderingsmodellen	Overig	Totaal
Aandelen	4.373	-	-	-	4.373
Vastrentende waarden	2.562.429	-	541.827	402.284	3.506.540
Derivaten	-	-	126.231	-	126.231
Overige beleggingen	-	-	-	381.831	381.831
	2.566.802	-	668.058	784.115	4.018.975

De beleggingen voor 2023 en 2022 die zijn opgenomen in niveau 4 ("Overig") betreffen Private Equity (onder overige beleggingen) en Nederlandse Hypotheekfondsen (onder Vastrentende waarden). WSW leningen zijn opgenomen in niveau 3 onder Vastrentende waarden. Voor een nadere toelichting op de samenstelling van de beleggingsportefeuille verwijzen wij naar de paragraaf 'Risicobeheer'.

Per 31 december 2022	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	Waarderings- modellen	Overig	Totaal
Aandelen	360	-	-	-	360
Vastrentende waarden	2.676.982	-	370.300	396.686	3.443.968
Derivaten	-	-	171.751	-	171.751
Overige beleggingen	-	-	-	443.410	443.410
	2.677.342	-	542.051	840.096	4.059.489

2 Beleggingen voor risico deelnemers

	Aandelen	Vastrentende waarden	Totaal
Stand per 1 januari 2022	339.391	295.971	635.362
Aankopen	15.825	51.697	67.522
Verkopen	-36.140	-36.402	-72.542
Herwaardering	-58.403	-72.501	-130.904
Stand per 31 december 2022	260.673	238.765	499.438
Aankopen	248.761	42.700	291.461
Verkopen	-274.754	-30.193	-304.947
Herwaardering	50.467	17.753	68.220
Stand per 31 december 2023	285.147	269.025	554.172

De waarde van een deel van de beleggingen voor risico deelnemers zijn gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen van identieke beleggingen in een actieve markt, ofwel niveau 1. Daarnaast kan een deel geclassificeerd worden als waardering op basis van waarderingsmodellen en overig, dit betreft ongeveer 47% van de marktwaardering van het totaal aan beleggingen per jaareinde 2023.

Aandelen	31-12-2023	31-12-2022
Beursgenoteerde en niet beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in aandelen	285.147	260.673
Overige vorderingen	1.315	2.213
Overige schulden	-1.315	-2.213
	285.147	260.673

Ultimo boekjaar zijn er geen posities binnen de betreffende beleggingscategorie met een belang groter dan 5% (2022: idem).

Vastrentende waarden	31-12-2023	31-12-2022
Beursgenoteerde en niet beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in vastrentende waarden	269.025	238.765
Overige vorderingen	4.837	3.125
Overige schulden	-4.837	-3.125
	269.025	238.765

Ultimo boekjaar zijn er geen posities binnen de betreffende beleggingscategorie met een belang groter dan 5% (2022: idem).

3 Materiële vaste activa

Materiële vaste activa	2023	2022
Boekwaarde per 1 januari	81	100
Investerings	1	7
Afschrijvingen	-27	-26
Overige schulden	55	81
Aanschafwaarde	257	257
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-202	-176
Boekwaarde per 31 december	55	81

Het afschrijvingspercentage per jaar van de verbouwing van het gebouw is 10%.

4 Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2023	31-12-2022
Vordering op IBM uit hoofde van premies	0	427
Vorderingen uit herverzekering	11.120	10.891
Overige vorderingen en overlopende activa	422	90
	11.542	11.408

Alle vorderingen, met uitzondering van een deel van de vordering uit herverzekering, hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

5 Overige activa

	31-12-2023	31-12-2022
Liquide middelen	3.903	3.375

De overige activa betreft uitsluitend liquide middelen en staan alle ter vrije beschikking van het pensioenfonds.

Passiva

6 Stichtingskapitaal en reserves

	31-12-2023	31-12-2022
Reserve Actuariële en Beleggingsrisico's	203.053	175.078
Overige reserves	980.173	1.364.625
	1.183.226	1.539.703

	Reserve actuariële en beleggingsrisico's	Overige reserves	Totaal
Stand per 1 januari 2022	226.789	1.647.932	1.874.721
Bestemming van saldo baten en lasten	-51.711	-283.307	-335.018
Stand per 1 januari 2023	175.078	1.364.625	1.539.703
Bestemming van saldo baten en lasten	27.975	-384.452	-356.477
Stand per 31 december 2023	203.053	980.173	1.183.226

Dekkingsgraad, vermogenspositie en herstelplan	2023	2022
De dekkingsgraad is ultimo jaar als volgt:		
Nominale dekkingsgraad	134,8%	150,9%
Beleidsdekkingsgraad	137,6%	150,2%

De (nominale) dekkingsgraad van SPIN wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden te delen op de technische voorzieningen en de voorzieningen voor risico deelnemers zoals opgenomen in de balans.

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de dekkingsgraden over de periode januari 2023 tot en met december 2023. Hierbij wordt steeds gebruik gemaakt van de meest actuele inschatting van de betreffende dekkingsgraden.

	2023	2022
De vermogenspositie kan als volgt worden gespecificeerd:		
Stichtingskapitaal en reserves	1.183.226	1.539.703
Minimaal vereist eigen vermogen	114.805	102.381
Vereist eigen vermogen	203.053	175.078

Herstelplan

De vermogenspositie van SPIN kan worden gekarakteriseerd als goed. Een herstelplan is bij SPIN dan ook niet van toepassing.

Voorstel tot resultaatbestemming

De Reserve Actuariële en Beleggingsrisico's wordt jaarlijks via de bestemming van het saldo van baten en lasten gelijkgesteld aan het vereist eigen vermogen. Het vereist eigen vermogen wordt berekend met gebruikmaking van het standaardmodel. Hierbij wordt het vereist vermogen bepaald op basis van de strategische beleggingsmix.

7 Technische voorzieningen

	31-12-2023	31-12-2022
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	2.800.487	2.483.582
Overige technische voorzieningen	41.128	40.433
	2.841.615	2.524.015

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	2023	2022
Stand per begin boekjaar	2.483.582	3.340.876
Pensioenopbouw	10.779	16.033
Toeslagverlening	296.840	71.435
Rentetoevoeging	87.429	-16.146
Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten	-179.387	-159.387
Wijziging marktrente	107.557	-778.400
Wijziging actuariële uitgangspunten	0	17.858
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-1.605	-1.957
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	-4.708	-6.730
	2.800.487	2.483.582

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten op pensioen.

Toeslagverlening

Het Bestuur heeft begin januari 2023 besloten de pensioenaanspraken per 1 januari 2023 als volgt te verhogen:

- Algemene toeslagregeling: 10,90%
- ASR toeslagregeling: 9,91%
- GBC-toeslagregeling: 17,16%

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerend met 3,264% (2022: -0,486%), op basis van de éénjaarsrente van de DNB-curve aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode en de hiervoor gereserveerde kosten.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Rentepercentage per 31 december	
2021	0,47
2022	2,84
2023	2,44

Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

In 2023 heeft er geen wijziging plaatsgevonden van de actuariële uitgangspunten.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

	2023	2022
Toevoeging aan de technische voorzieningen	37	122
Onttrekking aan de technische voorzieningen	-1.642	-2.079
	-1.605	-1.957

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

	31-12-2023	31-12-2022
Resultaat op kanssystemen:	-4.646	-8.442
Sterfte	-634	-1.068
Arbeidsongeschiktheid	857	74
Mutaties	-285	2.707
Overige technische grondslagen	-4.708	-6.729

Onder de overige technische grondslagen zijn onder andere de verlaging van de schadevoorziening door toename van de franchise opgenomen en de afboeking van niet-opgevraagde pensioenen.

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën als volgt samengesteld:

	Aantal 2023		Aantal 2022	
Actieven	280.039	802	368.008	1.111
Gepensioneerden	2.053.049	5.582	1.766.609	5.510
Slapers	467.399	4.066	348.965	3.792
Voorziening voor pensioenverplichtingen	2.800.487	10.450	2.483.582	10.413

Korte beschrijving pensioenregeling

SPIN voerde per 31 december 2023 een DB-en DC-pensioenregelingen uit. Voor deze regelingen wordt verwezen naar het bestuursverslag.

Toeslagverlening

De ambitie van het bestuur is pensioenaanspraken van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden van DB-pensioenregelingen jaarlijks te verhogen met de per regeling relevante consumentenprijsindex (periode september-september). De toeslagverlening bij het pensioenfonds is, behoudens de ASR-toeslagregeling, voorwaardelijk. Het is derhalve niet zeker dat in de toekomst toeslagen worden verleend.

Het pensioenfonds kent 3 toeslagregelingen die onderstaand worden toegelicht:

Voorwaardelijke toeslagregelingen

1 Algemene toeslag

Deze toeslagregeling is voorwaardelijk. Voor deze regeling is de ambitie om de pensioenaanspraken en -rechten jaarlijks te verhogen op basis van 75% van de consumentenprijsindex - alle huishoudens (periode september - september).

2 Toeslagregeling 2

Deze toeslagregeling is voorwaardelijk en geldt voor pensioenen die in de periode 1 januari 1982 tot en met 31 december 1995 zijn opgebouwd en per 1 januari 1996 als premievrij of ingegaan pensioen zijn overgegaan naar het pensioenfonds. Voor deze regeling is de ambitie om de pensioenaanspraken en -rechten jaarlijks te verhogen op basis van 100% van de consumentenprijsindex-alle huishoudens (periode september - september) afgeleid.

Onvoorwaardelijke toeslagregeling

3 ASR-toeslagregeling

De ASR-toeslagregeling geldt voor premievrije en ingegane pensioenen waarvan de per 31 december 1995 opgebouwde pensioenen niet per 1 januari 1996 zijn overgedragen aan SPIN. Deze toeslagregeling is onvoorwaardelijk. Hiervoor is een 'voorziening bijzondere toeslagverlening' opgenomen in de balans.

Voor de ASR-toeslagregeling geldt dat verhoging van pensioenaanspraken jaarlijks plaatsvindt op basis van de consumentenprijsindex afgeleid - alle huishoudens (periode september - september). Randvoorwaarde bij de ASR-toeslagregeling is dat cumulatief maximaal 1,75% toeslag per jaar wordt toegekend.

Voor de ASR-toeslagregeling geldt dat verhoging van pensioenaanspraken jaarlijks plaatsvindt op basis van de consumentenprijsindex afgeleid - alle huishoudens (periode september - september). Randvoorwaarde bij de ASR-toeslagregeling is dat cumulatief maximaal 1,75% toeslag per jaar wordt toegekend.

Overige technische voorzieningen	31-12-2023	31-12-2022
Voorziening bijzondere toeslagverlening	5.399	8.713
Voorziening uitvoeringskosten	28.005	24.836
Overige technische voorzieningen	7.724	6.884
	41.128	40.433

De overige technische voorzieningen bestaan uit de voorziening uitlooprisico arbeidsongeschiktheid en de premievrijstelling van DC-premies voor arbeidsongeschikten.

Voorziening bijzondere toeslagverlening	2023	2022
Stand per begin boekjaar	8.713	11.524
Rentetoevoeging	284	-56
Onttrekking	-3.598	-2.755
	5.399	8.713

In de 'Voorziening bijzondere toeslagverlening' is de verplichting tot onvoorwaardelijke toeslagverlening verwerkt met betrekking tot polissen waarvan de nominale verplichtingen in 1996 zijn ondergebracht bij ASR. De onvoorwaardelijke toeslagverlening komt voor rekening van SPIN en betreft cumulatief maximaal 1,75% per jaar.

Voorziening uitvoeringskosten	2023	2022
Stand per begin boekjaar	24.836	26.871
Rentetoevoeging	811	-131
Toevoeging	2.358	-1.904
	28.005	24.836

In de 'Voorziening pensioenverplichtingen' is een kostenopslag van 1% verwerkt als reservering voor toekomstige administratie- en excassokosten. In aanvulling op deze post is onder de post 'overige technische voorzieningen' een 'Voorziening uitvoeringskosten' gevormd voor operationele kosten indien de relatie met de sponsor zou worden beëindigd. Deze voorziening wordt vastgesteld als 1,0% (2022: 1,0%) van de voorziening voor DB. Deze voorziening wordt jaarlijks getoetst.

Overige technische voorzieningen	2023	2022
Stand per begin boekjaar	6.884	6.454
Rentetoevoeging	-	-
Toevoeging	840	430
	7.724	6.884

De belangrijkste componenten van de overige technische voorzieningen zijn:

Voorziening uitloopriscio arbeidsongeschiktheid

De 'Voorziening uitloopriscio arbeidsongeschiktheid' anticipeert op toekomstige verplichtingen die voortvloeien uit de arbeidsongeschiktheidsregeling. Deze verplichtingen ontstaan tot uiterlijk twee jaar na afsluiting van het boekjaar. De voorziening wordt jaarlijks vastgesteld op de in de laatste twee jaar bij IBM in rekening gebrachte risicopremie voor arbeidsongeschiktheid. Ultimo jaar bedraagt de voorziening € 3.399 (2022: € 3.584).

PVI DC

Premievrijstelling van toekomstige premie (DC) in verband met arbeidsongeschiktheid is vastgesteld op € 3.865. Deze voorziening wordt gevormd voor deelnemers met premievrijstelling waarvoor wel pensioenopbouw plaatsvindt. (2022: € 3.300).

8 Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers

	31-12-2023	31-12-2022
Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers	554.172	499.438

Verloop voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers	2023	2022
Stand per begin boekjaar	499.438	635.362
Inleg en stortingen	14.721	15.760
Uitkeringen en onttrekkingen	-27.628	-20.205
Beleggingsresultaten risico deelnemers	67.641	-131.479
	554.172	499.438

Toevoegingen en onttrekkingen zijn nader gespecificeerd in de toelichting op de posten in de staat van baten en lasten.

De voorziening voor pensioenverplichtingen risico deelnemers is naar categorieën als volgt samengesteld:

	31-12-2023	31-12-2022
Actieven	234.693	248.713
Gepensioneerden	731	567
Slapers	318.748	250.158
Voorziening voor pensioenverplichtingen	554.172	499.438

9 Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2023	31-12-2022
Schulden uit hoofde van beleggingen - derivaten	100.856	114.100
Schulden uit hoofde van beleggingen – vastrentende waarden	-	3
Belastingen en premies sociale verzekeringen	4.348	3.811
Te betalen kosten	232	212
Overige schulden	3.267	4.660
Overlopende passiva	1.787	1.952
	110.490	124.738

De negatieve derivaten bestaan uit rentederivaten van € 100.856 (2022: € 114.100 uit rentederivaten). De toelichting op de derivatenposities zijn in de risicoparagraaf opgenomen.

De overige schulden bestaan o.a. voor € 2,4 miljoen nog af te wikkelen DC-kapitaal (2022: € 3,8 miljoen), geblokkeerde uitkeringen € 0,6 miljoen (2022: € 0,6 miljoen) en reservering vakantiedagen € 0,2 miljoen (2022: € 0,2 miljoen).

4.4.7 Risicobeheer

Doel van SPIN is het verstrekken van pensioenuitkeringen op basis van statuten, pensioenreglementen en individuele pensioenovereenkomsten. Het kunnen realiseren van deze doelstelling is grotendeels afhankelijk van de solvabiliteit van het pensioenfonds. Het beleggingsbeleid, het toeslagbeleid en het premiebeleid zijn de belangrijkste maatregelen ter beheersing van het solvabiliteitsrisico.

Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het pensioenfonds de premies moet verhogen en bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor eventuele toeslagverlening op opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds de pensioenaanspraken vermindert.

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen dient het pensioenfonds buffers aan te houden. De omvang van deze buffers wordt vastgesteld met de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets (S-toets). In deze toets wordt het vereist eigen vermogen van het pensioenfonds bepaald.

Solvabiliteitsrisico's

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten op basis van zowel algemeen geldende normen als specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd.

Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het pensioenfonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening op opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

De aanwezige dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

	2023	2022
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	150,9	146,6
Premie	-0,8	-0,8
Uitkering	3,2	1,9
Toeslagverlening	-13,5	-2,6
Overrendementen	-0,7	-24,3
Renteafdekking	-	-
Wijziging rentetermijnstructuur voorziening pensioenverplichtingen	-5,2	35,2
Aanpassing levensverwachting	-	-0,6
Overige oorzaken	0,9	-4,5
Dekkingsgraad per 31 december	134,8	150,9

Zoals uit dit overzicht blijkt is de dekkingsgraad in 2023 afgenomen. De daling werd vooral veroorzaakt door de forse indexatie als gevolg van de hoge inflatie.

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen dient het pensioenfonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers (buffers plus de pensioenverplichtingen heten samen het vereist vermogen) wordt vastgesteld met de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets (S-toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de pensioenfondsspecifieke restrisico's (na afdekking).

De berekening van het vereist eigen vermogen en het hieruit voortvloeiende surplus/tekort aan het einde van het boekjaar is als volgt:

	2023	2022
S1 Renterisico	13.878	4.328
S2 Risico zakelijke waarden	121.787	107.964
S3 Valutarisico	18.558	16.506
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	88.559	77.754
S6 Verzekeringstechnisch risico	69.986	60.180
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief risico	-	-
Diversificatie-effect	-109.715	-91.654
Totaal	203.053	175.078
Vereist pensioenvermogen	3.598.841	3.198.529
Voorziening pensioenverplichting	3.395.788	3.023.453
Vereist eigen vermogen	203.053	175.078
Aanwezig pensioenvermogen (Totaal activa +/- schulden)	1.183.226	1.539.703
Surplus	980.173	1.364.625

Het vereist eigen vermogen is berekend op basis van de standaardmethode van DNB waarbij voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie. Het vereist eigen vermogen is licht toegenomen van 105,8% in 2022 naar 106,0% in 2023.

Beleggingsrisico

De belangrijkste beleggingsrisico's betreffen het markt-, krediet- en liquiditeitsrisico. Het marktrisico is uit te splitsen in renterisico, valutarisico en prijs(koers)risico. Marktrisico wordt gelopen op de verschillende beleggingsmarkten waarin het pensioenfonds op basis van het vastgestelde beleggingsbeleid actief is. De beheersing van het risico is geïntegreerd in het beleggingsproces. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid kunnen zich voorts risico's manifesteren uit hoofde van de geselecteerde managers en bewaarbedrijven (zogenoeten manager- en custody risico), en de juridische bepalingen omtrent gebruikte instrumenten en de uitvoeringsovereenkomst (juridisch risico). Het marktrisico wordt beheerst doordat met de vermogensbeheerder specifieke mandaten zijn afgesproken, welke in overeenstemming zijn met de beleidskaders en richtlijnen zoals deze zijn vastgesteld door het bestuur. Het bestuur monitort de mate van naleving van deze mandaten. De marktposities worden periodiek gerapporteerd.

Renterisico (S1)

Het renterisico is de mogelijke impact op de hoogte van de dekkingsgraad door waarde wijziging van de beleggingen en de verplichtingen als gevolg van wijzigingen in de rente. Het renterisico ontstaat als de looptijd van de beleggingen en de looptijd van de verplichtingen niet in overeenstemming zijn. Een daling of stijging van de rente heeft dan een andere invloed op de waarde van de beleggingen en de waarde van de verplichtingen.

Om dit renterisico te verminderen zorgt SPIN ervoor dat de looptijd van de beleggingen en de looptijd van de verplichtingen niet veel van elkaar afwijken. Het beleid van SPIN is om de geïndexeerde verplichtingen af te dekken voor 100% (strategisch, 103,0% actueel). Voor de rentegevoeligheid van de geïndexeerde verplichtingen baseert SPIN zich op de marktrentecurve.

De presentatie van de vastrentende waarden in onderstaande looptijden hangt samen met het lange termijn karakter van de investeringen van het pensioenfonds en het hiermee samenhangende beleid en ter vergelijking met de looptijden van de verplichtingen zoals in onderstaand overzicht weergegeven.

Looptijdoverzicht van de vastrentende waarden, rentederivaten en technische voorzieningen

2023	Markt- waarde	Nominale kas- stromen	<2 jaar	>2 en <5 jaar	>5 en <10 jaar	>10 en <20 jaar	>20 en <30 jaar	>30 en <40 jaar	>40 en <50 jaar	<50 jaar
Vastrentende waarden	3.462.689	3.875.704	99.538	440.260	518.426	444.508	1.502.075	814.312	56.585	0
Rente- en inflatiederivaten	115.375	828.851	-33.644	-42.205	153.305	298.546	33.378	205.743	199.349	14.379
Technische voorzieningen	2.841.616	3.763.179	355.591	517.303	793.696	1.201.875	635.974	218.059	38.136	2.544

Het overzicht op pagina 105 toont links de marktwaarde van de vastrentende waarden. Deze wijkt af van de totale marktwaarde van de vastrentende waarden van SPIN omdat in het bovenstaande overzicht alleen de kasstromen van de vastrentende waarden zijn gepresenteerd die gebruikt worden voor de afdekking van het renterisico. De tabel toont tevens de rentegevoeligheid van de beleggingen (vastrentende waarden en Derivaten) en de technische voorzieningen (op basis van UFR-rentecurve). Dit is uitgedrukt in "BPV", Basis Point Value. BPV geeft de waardeverandering van de beleggingen en de verplichtingen bij een rentebeweging van 1 basispunt (0,01%). Onderstaand treft u dezelfde tabel over 2022.

2022	Marktwaarde	Nominale kasstromen	<2 jaar	>2 en <5 jaar	>5 en <10 jaar	>10 en <20 jaar	>20 en <30 jaar	>30 en <40 jaar	>40 en <50 jaar	<50 jaar
Vastrentende waarden	3.353.539	4.436.714	236.904	507.122	1.101.075	890.944	1.653.158	47.512	0	0
Rentederivaten	145.780	650.981	28.585	-218.046	49.869	486.397	51.340	236.538	16.297	0
Technische voorzieningen	2.524.015	3.524.520	312.943	462.597	724.946	1.131.670	621.831	224.578	42.734	3.221

De samenstelling van de portefeuille van vastrentende waarden is onderstaand weergegeven.

	2023	2022
Euro staatsleningen	402.934	578.166
Corporate bonds	416.484	391.652
Inflation linked bonds	1.046.903	1.021.397
WSW leningen	541.827	370.300
Covered bonds	174.889	204.359
Nederlandsche Hypotheken	406.186	396.686
SSA bonds	517.317	481.411
	3.506.540	3.443.9713

Risico zakelijke waarden (S2)

Zakelijke waarden risico is het risico dat de waarde van de zakelijke waarden (voornamelijk aandelen, beursgenoteerd indirect vastgoed en converteerbare obligaties) verandert door veranderingen in de marktprijzen voor deze waarden. Het structurele marktrisico wordt beheerst binnen het ALM-proces. Daarin wordt een zodanige beleggingsmix vastgesteld dat het marktrisico acceptabel is. De feitelijke beleggingsmix mag binnen vastgestelde bandbreedtes afwijken van de ALM-beleggingsmix. Voor de beheersing van het marktrisico in samenhang met het renterisico wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Valutarisico (S3)

Door de spreiding in de beleggingsportefeuille belegt SPIN in diverse landen en diverse valuta. Het valutarisico is het risico van koersmutaties in de beleggingsportefeuille door veranderingen in de koersen van deze valuta. SPIN dekt valutapositionen grotendeels af. Voor de afdekking van dit risico maakt SPIN gebruik van valutaderivaten.

De valutapositie per 31 december 2023 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

Valuta	2023		
	Totaal voor afdekking	Valuta-derivaten afdekking	Netto positie na afdekking
EUR	3.442.002	429.075	3.871.077
GBP	17.590	-13.184	4.406
JPY	3.571	-2.352	1.219
USD	531.391	-402.739	128.652
Overige valuta	17.523	-	17.523
Totaal	4.012.077	10.800	4.022.877

De valutapositie per 31 december 2022 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

Valuta	2022		
	Totaal voor afdekking	Valuta-derivaten afdekking	Netto positie na afdekking
EUR	3.577.282	466.891	4.044.173
GBP	32.545	-11.708	20.837
JPY	87	-2.325	-2.238
USD	554.655	-426.887	127.768
Overige valuta	9.023	-	9.023
Totaal	4.173.592	25.971	4.199.563

Marktrisico

Het marktrisico is het risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Het wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Het marktrisico wordt gemitigeerd door diversificatie die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het pensioenfonds. In aanvulling hierop maakt het pensioenfonds voor afdekking van het marktrisico gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures.

Naast de strategische mix heeft het pensioenfonds in het mandaat aan de vermogensbeheerders richtlijnen gesteld aan het maximaal percentage dat namens het pensioenfonds in een sector, land of tegenpartij mag worden belegd. Naleving van deze richtlijnen vindt plaats door de beleggingscommissie op basis van onafhankelijke rapportages van de custodian.

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar sectoren is als volgt:

In %	Pensioenregelingen			
	DB		DC	
	2023	2022	2023	2022
Consumentenmarkt	-	-	22,0	15,7
Energie	-	-	2,6	5,5
Financiële instellingen	-	-	16,4	15,2
Gezondheidszorg	-	-	11,4	12,7
Industrie	-	-	10,9	10,2
IT	-	-	24,9	21,2
Bouw- en grondstoffen	-	-	-	4,3
Telecommunicatie	-	-	6,9	6,4
Utiliteiten	-	-	2,4	2,8
Vastgoed	-	-	1,9	2,4
Niet geclassificeerd	-	-	0,6	3,6
Totaal	-	-	100,0	100,0

Ultimo 2023 bestond de DB aandelenportefeuille uit distributies vanuit de P.E. portefeuille die in 2024 weer verkocht zijn. Deze kolommen zijn voor 2023 en 2022 derhalve leeg.

Kredietrisico (S5)

Het kredietrisico is risico dat een tegenpartij van SPIN haar verplichtingen niet kan nakomen. Dit risico ontstaat bij beleggingen in vastrentende waarden, derivatencontracten, de positie met de herverzekeraar en de premiebetaling vanuit de sponsors.

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings zoals eind 2023 gepubliceerd door S&P en Moody's is als volgt:

In %	Pensioenregelingen			
	DB		DC	
	2023	2022	2023	2022
AAA	67,8	66,8	34,6	32,4
AA	15,9	15,3	26,6	28,6
A	6,3	6,0	10,5	8,0
BBB	6,8	6,7	7,6	5,9
<BBB	0,2	0,4	20,6	23,7
Geen rating, met name kasmiddelen	3,0	4,8	0,1	1,4
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's, S6)

De belangrijkste verzekeringstechnische of actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid.

SPIN gebruikt voor de waardering van de technische voorzieningen de meest recente AG-prognosetafel.

SPIN heeft voor schade op het kortleven- en arbeidsongeschiktheidsrisico een verzekering afgesloten op individuele basis bij een herverzekeringsmaatschappij.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat het pensioenfonds over onvoldoende middelen beschikt om aan de directe verplichtingen te voldoen. Directe verplichtingen zijn bijvoorbeeld de maandelijkse pensioenuitbetalingen, de betaling van kosten of de verplichting om onderpand te verstrekken aan tegenpartijen bij een derivatentransactie. In de samenstelling van de beleggingsportefeuille houdt SPIN rekening met de beschikbaarheid van beleggingen om te verkopen. Dit houdt in dat een groot deel van de portefeuille direct op een gereguleerde beurs te verkopen is. Voor potentiële onderpandsverplichtingen uit derivatentransacties houdt SPIN een portefeuille met staatsleningen aan die kunnen dienen als onderpand.

SPIN maakt periodiek een analyse van de liquiditeit van alle beleggingscategorieën onder normale marktomstandigheden en bij marktomstandigheden in stresssituaties. Uit de laatste analyse blijkt dat onder normale marktomstandigheden circa 65,9% van de beleggingen een goede liquiditeit hebben en onder stress scenario's is dit circa 41,9%. De niet direct liquide te maken beleggingen in de beleggingsportefeuille betreffen met name de private equity portefeuille, de hypotheekfondsen en de WSW leningen.

Momenteel zijn er geen liquiditeitsrisico's voor het pensioenfonds. In de solvabiliteitstoets van het fonds wordt er derhalve dan ook geen buffer aangehouden voor het liquiditeitsrisico.

Concentratierisico (S8)

De spreiding in de beleggingsportefeuille is weergegeven bij het marktrisico en het kredietrisico. Ultimo jaar zijn in de beleggingsportefeuille voor de DB-regeling de volgende posten met een omvang van groter dan 2% van het totaal van de beleggingsportefeuille voor risico van het pensioenfonds aanwezig:

	31-12-2023	31-12-2022
Duitse staatsobligaties	1.059.624	1.088.278
Nederlandse staatsobligaties	359.867	750.472
Nederlandse hypotheekleningen	406.186	0
Totaal	1.825.677	1.838.750

Aangezien deze posten betrekking hebben op staatsobligaties van landen met een goede kredietwaardigheid wordt er geen buffer aangehouden voor het concentratierisico.

Wat betreft vastrentende waarden voor de DC-regeling is sprake van concentratierisico bij de Euro staatsobligatie portefeuille, t.w. Duitsland, Nederland, Finland en Oostenrijk in de verhouding 50%, 27%, 13% en 10% (2022: idem). Vanaf 2022 zijn er in de DC-vastrentende waarden ook Nederlandse hypotheekleningen opgenomen.

Ultimo jaar zijn in de beleggingsportefeuille voor de DC-regeling de volgende posten met een omvang van groter dan 2% van het totaal van de beleggingsportefeuille voor risico van de deelnemers aanwezig:

	31-12-2023	31-12-2022
Nederlandse staatsobligaties	29.984	-
Nederlandse hypotheek	40.014	-
Totaal	69.998	-

Operationeel risico (S9)

Het operationeel risico betreft risico's welke samenhangen met ondoelmatige of onvoldoende doeltreffende procesinrichting dan wel procesuitvoering.

De operationele risico's worden beheerst door een intern beheersingssysteem. In dit beheersingssysteem worden allereerst de operationele risico's in kaart gebracht. Vervolgens worden beheersmaatregelen ingevoerd om de risico's te beperken. Periodiek wordt de uitvoering van deze beheersmaatregelen getoetst door de risicomanager.

Alle operationele procedures en controlemaatregelen worden beoordeeld door de risicomanager en geparafeerd door de verantwoordelijke afdelingsmanager. Uitgangspunt bij de procedures en controlemaatregelen zijn een goede scheiding van functies en bevoegdheden en voldoende zichtbare controles. Binnen het pensioenfonds zijn alle individuele bevoegdheden en limieten voor het aangaan van financiële verplichtingen met externe partijen vastgelegd.

Het uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden dan wel door deze derden ter beschikking gestelde apparatuur en personeel wordt geschaad.

Het pensioenfonds heeft het uitbestedingsbeleid vastgelegd in het Beleidsplan Uitbesteding. In dit plan zijn de uitgangspunten vastgelegd om het uitbestedingsrisico adequaat te beheersen. Het pensioenfonds selecteert aan de hand van uitgebreide selectiecriteria (o.a. kwaliteit, prijs, en beheersbaarheid). De aard, omvang en beschrijving van de uitbestede werkzaamheden worden opgenomen in een overeenkomst (deze bevat alle relevante rechten en verplichtingen van zowel het pensioenfonds als de uitvoerder) en een service level agreement.

Het fonds controleert de kwaliteit van de uitvoering intensief om vast te stellen of alle afspraken ook daadwerkelijk worden nagekomen. Dit wordt gedaan onder andere aan de hand van gesprekken, eigen controlemaatregelen binnen het fonds en op basis van rapportages van deze partijen. De belangrijkste rapportages zijn de servicelevelrapportages en de ISAE3402 type II rapportage. Een ISAE3402 type II rapportage is een rapportage waarin de serviceorganisatie alle doelstellingen en hiermee samenhangende controlemaatregelen beschrijft. Een onafhankelijke accountant geeft in dit rapport een oordeel of deze controles gedurende het jaar adequaat zijn uitgevoerd.

Systemrisico

Systemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het pensioenfonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor

andere marktpartijen, is dit risico voor het pensioenfonds niet beheersbaar. Het systeemrisico maakt geen onderdeel uit van de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets.

Derivaten

Uitgangspunten derivaten

Bij uitvoering van het beleggingsbeleid gebruikt SPIN derivaten voor verbetering van risicobeheersing. Beleid en gebruik van derivaten is de afgelopen jaren ongewijzigd.

Uitgangspunten voor toepassing:

- toestemming voor het gebruik van derivaten ligt bij het algemeen bestuur. In de richtlijnen voor de externe vermogensbeheerders geldt dat geen toestemming wordt gegeven voor het aangaan van derivatentransacties, tenzij in specifieke situaties het algemeen bestuur wel toestemming geeft;
- uitsluitend gebruik derivaten voor zover passend binnen het algemene beleggingsbeleid;
- de portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden;
- geen gebruik van hefboomwerking (leverage);
- beschikbaar zijn van een specifieke rapportage die inzicht geeft in de effecten van het gebruik.

Het fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om risico's af te dekken. Het fonds gebruikt met name de volgende instrumenten: valutatermijncontracten, renteswaps, forwards, futures (vastrentend) en swaptions. Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2023:

2023 Type contract	Contract Omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
Valutaderivaten	440.494	10.800	10.800	-
Rentederivaten	848.500	-100.856	-	100.856
Inflatiederivaten	1.564.900	216.287	216.287	-
	2.853.894	126.231	227.087	100.856

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2022:

2022 Type contract	Contract Omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
Valutaderivaten	525.870	25.967	25.967	-
Rentederivaten	848.500	-114.100	-	114.100
Inflatiederivaten	1.734.900	259.884	259.884	-
	3.109.270	171.751	285.851	114.100

De bovenstaande derivatenposities hebben volledig betrekking op de DB-regeling. De rentederivaten worden gebruikt voor de afdekking van het renterisico en hebben hierdoor een lange looptijd. De forwardcontracten (valutaderivaten) worden gebruikt voor de afdekking van het valutarisico en hebben gemiddeld een looptijd van circa 6 maanden. De inflatiederivaten worden gebruikt voor de afdekking van het inflatierisico en hebben hierdoor een lange looptijd.

Voor de posities in derivaten is ultimo 2023 € 192 miljoen aan onderpand ontvangen en voor € 64 miljoen aan onderpand verstrekt. Het onderpand bestaat volledig uit staatsleningen van de Nederlandse, Franse en Duitse staat. Het ontvangen onderpand is niet in de balans opgenomen, het verstrekte onderpand is wel in de balans opgenomen.

4.4.8 Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Investeringsverplichtingen

Voor private equity bestaan op balansdatum de volgende investerings- en stortingsverplichtingen. Deze verplichtingen zullen naar verwachting in de komende jaren worden afgewikkeld.

	31-12-2023	31-12-2022
Investeringsverplichtingen (committed capital)	644.145	659.573
Gestort kapitaal (called capital)	-586.613	-591.573
	57.532	68.000

Voorwaardelijke verplichtingen

SPIN heeft bij de ING Bank een ongebruikte kredietfaciliteit voor een bedrag van € 10 miljoen. Er zijn geen overige voorwaardelijke verplichtingen

4.4.9 Verbonden partijen

Transacties met (voormalige) bestuurders

Voor de beloning van de bestuurders van het dagelijks bestuur wordt verwezen naar het onderdeel pensioenuitvoeringskosten in de toelichting op de staat van baten en lasten. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders. De bestuurders nemen deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van het reguliere pensioenreglement.

Overige transacties met verbonden partijen

Tussen het fonds en de werkgevers is een uitvoeringsovereenkomst afgesloten met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de pensioenregeling.

Er zijn ultimo 2023 geen beleggingen in de sponsors.

4.4.10 Toelichting op de Staat van baten en lasten over 2023

10 Premiebijdragen voor risico pensioenfonds

De premiebijdragen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2023	2022
Bijdrage werkgevers en werknemers	457	631
Overige	-	-
	457	631

Op basis van de dekkingsgraad is, evenals in 2022, een premiekorting verleend aan de werkgevers. De verschuldigde premie over 2023 is derhalve substantieel lager dan de gedempte kostendekkende premie.

De premie wordt actuariael bepaald op basis van de pensioengrondslag, leeftijd en geslacht. Voor deelnemers die deels in de DB en deels in de DC-regeling opbouwen is de verhouding van belang.

Pensioenfondsen zijn verplicht om een kostendekkende premie te berekenen. De kostendekkende premie fungeert als (wettelijk) ijkpunt bij de beoordeling van de feitelijke premie die het fonds in rekening brengt. De feitelijke premie is de premie die als bate in de staat van baten en lasten geboekt wordt.

De (gedempte) kostendekkende premie en feitelijke premie zijn als volgt:

	2023	2022
Kostendekkende premie	14.547	23.851
Feitelijke premie	457	631
Gedempte premie	18.264	19.919

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

<i>Gedempte kostendekkende premie</i>	2023	2022
Actuarieel benodigd voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	13.034	14.073
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen	821	936
Opslag voor uitvoeringskosten	457	631
Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	3.952	4.279
Gedempte kostendekkende premie	18.264	19.919

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate in de staat van baten en lasten verantwoord. De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

<i>Feitelijke premie</i>	2023	2022
Actuarieel benodigd voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	16.986	18.352
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen	821	936
Opslag voor uitvoeringskosten	457	631
Premiekorting	-17.807	-19.288
Totaal feitelijke premie	457	631

Voor 2023 is de feitelijke premie lager dan de gedempte kostendeekkende premie. Op basis van de dekkingsgraad ultimo 2022 kon conform het premiebeleid een premiekorting worden verleend. Deze premiekorting bestaat uit een korting op de solvabiliteitsopslag van € 821 en een aanvullende premiekorting. De aanvullende premiekorting is vastgesteld op 100% van de gedempte kostendeekkende premie exclusief uitvoeringskosten. De betaalde premie bestaat alleen nog uit uitvoeringskosten. De verschuldigde premie over 2023 is derhalve lager dan de gedempte kostendeekkende premie.

De kostendeekkende premie zonder rentedemping bedraagt over 2023 € 14,5 miljoen (2022: € 23,9 miljoen). De samenstelling is als volgt:

<i>Kostendeekkende premie</i>	2023	2022
Actuarieel benodigd voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	10.331	16.622
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen	651	1.106
Opslag voor uitvoeringskosten	457	631
Bijdrage aan onvoorwaardelijke onderdelen	3.108	5.492
Totaal kostendeekkende premie	14.547	23.851

11 Premiebijdragen risico deelnemers

	2023	2022
Premiebijdragen risico deelnemers	14.721	15.760

De premiebijdragen zijn voor werknemers 5% van de DC pensioengrondslag en zijn voor de werkgevers gebaseerd op een leeftijdsafhankelijke premiestaffel. De kostendeekkende premie van € 14.721 is gelijk aan de feitelijke premie.

12 Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

2023	Directe beleggings-opbrengst	Indirecte beleggings-opbrengst	Kosten vermogens-beheer	Totaal
Aandelen	118	940	-4	1.054
Vastrentende waarden	50.861	108.804	-5.134	154.531
Derivaten	11.802	-25.494	-1.093	-14.785
Overige beleggingen	3.203	-1.364	-963	876
	65.984	82.886	-7.194	141.676

Hierboven staat een overzicht van de beleggingsresultaten voor risico van het fonds. Hierbij wordt per soort beleggingsopbrengsten een uitsplitsing gegeven per beleggingscategorie. Na aftrek van de aan de beleggingscategorieën toegerekende kosten vermogensbeheer resulteren de netto beleggingsresultaten.

De kosten vermogensbeheer bestaan uit de volgende onderdelen:

- Kosten portefeuillebeheer ad € 2.904;
- Kosten bewaarloon ad € 403;
- Belastingdienst (omzetbelasting) ad € 112;
- Overige kosten ad € 913;
- Door SPIN aan vermogensbeheer toegerekende Pensioenuitvoeringskosten ad € 2.862.

De transactie kosten in 2023: € 963 (Aandelen € 104, private equity € 0, vastrentende waarden € 825, risk parity € 0 en derivaten € 34). Deze transactiekosten zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten.

2022	Directe beleggingsopbrengst	Indirecte beleggingsopbrengst	Kosten vermogensbeheer	Totaal
Aandelen	-29	14	-	-15
Vastrentende waarden	48.150	-874.108	-5.213	-831.171
Derivaten	13.630	-210.723	-861	-197.954
Overige beleggingen	4.746	1.882	-2.589	4.039
	66.497	-1.082.935	-8.663	-1.025.101

Hierboven staat een overzicht van de beleggingsresultaten voor risico van het fonds. Hierbij wordt per soort beleggingsopbrengsten een uitsplitsing gegeven per beleggingscategorie. Na aftrek van de aan de beleggingscategorieën toegerekende kosten vermogensbeheer resulteren de netto beleggingsresultaten.

De kosten vermogensbeheer bestaan uit de volgende onderdelen:

- Kosten portefeuillebeheer ad € 3.198;
- Kosten bewaarloon ad € 387;
- Belastingdienst (omzetbelasting) ad € 135;
- Overige kosten ad € 2.134;
- Door SPIN aan vermogensbeheer toegerekende Pensioenuitvoeringskosten ad € 2.809.

De transactiekosten in 2022: € 5.291 (aandelen: € 107, private equity: € 382 vastrentende waarden: € 4.094, risk parity: € 0 en derivaten € 708). Deze transactiekosten zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten

13 Beleggingsresultaten risico deelnemers

2023	Directe beleggingsopbrengst	Indirecte beleggingsopbrengst	Kosten vermogensbeheer	Transactiekosten	Totaal
Aandelen	-	50.466	-294	-	50.172
Vastrentende waarden	-	17.754	-285	-	17.469
	-	68.220	-579	-	67.641

Hierboven is een overzicht van de beleggingsresultaten voor risico van de deelnemers opgenomen. Hierbij wordt per soort beleggingsopbrengsten een uitsplitsing gegeven per

beleggingscategorie. Na aftrek van de aan de beleggingscategorieën toegerekende kosten vermogensbeheer resulteren de netto beleggingsresultaten.

De kosten vermogensbeheer bestaan uit de volgende onderdelen:

- Kosten portefeuillebeheer ad € 358;
- Kosten fiduciair beheer ad € 32;
- Door SPIN aan vermogensbeheer toegerekende Pensioenuitvoeringskosten ad € 189.

De transactiekosten in 2023 bedragen € 75 (aandelen: € 25, vastrentende waarden: € 50).

Deze transactiekosten zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten.

2022	Directe beleggingsopbrengst	Indirecte beleggingsopbrengst	Kosten vermogensbeheer	Transactiekosten	Totaal
Aandelen	-	-58.402	-180	-	-58.582
Vastrentende waarden	-	-72.502	-395	-	-72.897
	-	-130.904	-575	-	-131.479

Hierboven is een overzicht van de beleggingsresultaten voor risico van de deelnemers opgenomen. Hierbij wordt per soort beleggingsopbrengsten een uitsplitsing gegeven per beleggingscategorie. Na aftrek van de aan de beleggingscategorieën toegerekende kosten vermogensbeheer resulteren de netto beleggingsresultaten.

De kosten vermogensbeheer bestaan uit de volgende onderdelen:

- Kosten portefeuillebeheer ad € 191;
- Kosten fiduciair beheer ad € 31;
- Door SPIN aan vermogensbeheer toegerekende Pensioenuitvoeringskosten ad € 195.

De transactiekosten in 2022 bedragen € 158 (aandelen: € 43, vastrentende waarden: € 115).

Deze transactiekosten zijn onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten.

14 Overige baten

	2023	2022
Overige baten	2.180	569

De overige baten bestaan voor een groot deel uit vrije gevallen DC-kapitaal € 1.607 (2022: € 407).

15 Pensioenuitkeringen

	2023	2022
Ouderdomspensioen	144.594	129.007
Nabestaandenpensioen	31.966	27.461
Arbeidsongeschiktheidspensioen	863	923
Afkoop pensioenen en premierestitutie	112	50
	177.535	157.441

16 Pensioenuitvoeringskosten

	2023	2022
Bestuurskosten	175	168
Kosten verantwoordingsorgaan	25	22
Administratiekostenvergoeding	265	310
Advies- en accountantskosten	385	435
Beleggingskosten	680	587
Contributies en bijdragen	265	230
Dwangsommen en boetes	-	-
Communicatiekosten	360	360
Automatiseringskosten	104	112
Personeelskosten	2.682	2.503
Huisvestingskosten	360	350
Kosten beleggingscommissie	55	61
Toerekening aan beleggingskosten	-3.051	-3.004
	2.305	2.135

Bezoldiging bestuurders

De bezoldiging voor de (voormalige) bestuurders die niet in loondienst waren bedraagt € 83 (2022: € 73).

Aan betrokkenen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Verantwoordingsorgaan

Aan de leden van het Verantwoordingsorgaan werd door het pensioenfonds in 2023 een vergoeding verstrekt van € 25 (2022 € 22).

Accountantshonoraria

De honoraria van het netwerk van de externe onafhankelijke accountant zijn in onderstaande tabel opgenomen:

	2023	2022
Controle van de jaarrekening	130	130
Andere niet-controlediensten	41	2

In de 'Adviezen en professional fee' zijn de kosten van EY begrepen. Hierin zijn opgenomen de kosten voor het onderzoek van de jaarrekening en de verslagstaten € 130 (2022: € 130). De totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening is gebaseerd op de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft. De andere niet controlediensten waren € 41 (2022 € 2).

Personeelskosten

	2023	2022
Salarissen medewerkers	2.011	1.793
Pensioenlasten	135	112
Sociale lasten	265	199
Overige personeelskosten	271	399
	2.682	2.503

SPIN heeft 26 werknemers en 23,6 fte (2022: 20 werknemers en 19,3 fte), waarvan ultimo 2023 2 bestuurders C, 1,9 fte (2022: idem).

De totale bezoldiging van de uitvoerende bestuursleden bedraagt € 392 (2022: € 383).

Deze kosten maken onderdeel uit van de personeelskosten.

17 Saldo overdracht van rechten

	2023	2022
Inkomende waardeoverdrachten	-35	-116
Inkomende waardeoverdrachten risico deelnemers	-1.106	-1.358
Uitgaande waardeoverdrachten	1.705	2.176
Uitgaande waardeoverdrachten risico deelnemers	29.313	21.980
	29.877	22.682

De waardeoverdrachten betreffen de ontvangst van of overdracht aan een pensioenuitvoerder van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra pensioenkapitaal.

18 Overige lasten

	2023	2022
Overige FlexPensioenlasten	509	155
Premies herverzekering	582	835
Overige lasten	9	9.785
	1.100	10.775

Toelichting op de overige lasten in 2022

Door de positieve ontwikkeling van de dekkingsgraad in 2021 was de reële dekkingsgraad ultimo 2021 hoger dan de RDDG (Reële Doeldekkingsgraad). In die situatie kan er op basis van de UVO sprake zijn van een terugstorting. Op grond van artikel 8 lid 3 van de UVO wordt een terugstorting gemaximeerd op een niveau waarbij de reële dekkingsgraad niet lager wordt dan de RDDG. Conform de procedure is in 2022 een nieuwe berekening gemaakt van deze RDDG. De nieuwe berekening leidt uiteindelijk tot een verhoging van de RDDG van 2%punt (van 118% naar 120%). Omdat op het moment waarop de terugstorting is bepaald, de reële dekkingsgraad

nog steeds hoger was dan de RDDG heeft een terugstorting aan IBM (€ 6,671 miljoen) en Kyndryl (0,225 miljoen) plaatsgevonden van tezamen € 6,896 miljoen. In de overige lasten staan twee bedragen voor betalingen aan IBM en Kyndryl. De eerste uitbetaling van € 6,896 miljoen is de vermogens terugstorting. De andere uitbetaling van € 2,739 miljoen is een overdracht van de voorziening van de Incentive regeling, deze regeling wordt vanaf 2022 door de werkgevers uitgevoerd. € 6,896 miljoen is de vermogens terugstorting. De andere uitbetaling van € 2,739 miljoen is een overdracht van de voorziening van de Incentive regeling, deze regeling wordt vanaf 2022 door de werkgevers uitgevoerd.

Reële doeldekkingsgraad

De reële dekkingsgraad is de weergave van de financiële positie op een bepaald tijdstip. Deze dekkingsgraad is onderhevig aan een reeks van risicofactoren. Om ervoor te zorgen dat het Fonds aan de Reële pensioenambitie ten behoeve van de deelnemers kan (blijven) voldoen worden deze risico's periodiek geïdentificeerd en wordt inzichtelijk gemaakt wat de mogelijke invloed is van het manifesteren van deze risico's. Uitgangspunt is dat in de benodigde risicobuffer rekening wordt gehouden met alle relevante risicofactoren, waarbij risicofactoren gedurende de tijd in aard en omvang kunnen wijzigen. De Reële dekkingsgraad dient een dusdanige hoogte te hebben dat ook nadat alle mogelijke risico's zich zouden hebben voorgedaan voldoende vermogen aanwezig is om de Reële pensioenambitie na te kunnen komen.

De reële doeldekkingsgraad (RDDG) bestaat uit de som van de Reële dekkingsgraad van 100 en een risicobuffer.

De onderdelen die worden meegenomen in de bepaling van de hoogte van de risicobuffer zijn:

Buffer voor financiële risico's

Financiële risico's zijn aanwezig bij alle activa en passiva waarvan de waarde gevoelig is voor schommelingen door wijziging in marktomstandigheden. De hoogte van de buffer is dusdanig dat de effecten van extreme wijzigingen in marktomstandigheden kunnen worden opgevangen.

Buffer voor verplichtingen risico's

Deze buffer heeft betrekking op alle verzekeringstechnische grondslagen die voor het fonds een materieel risico vormen. In beginsel worden voor de vaststelling van het verzekeringstechnisch risico alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte, tenzij ook andere verzekeringstechnische risico's een materieel effect kunnen hebben op de waardeontwikkeling van de verplichtingen van het fonds.

Buffer voor niet-financiële risico

Operationeel risico betreft het risico dat ontstaat o.a. als gevolg van het falen of tekortschieten van interne processen, menselijke en technische tekortkomingen, en onverwachte externe gebeurtenissen.

Buffer voor overige risico's

Dit betreft een buffer voor risico's welke bovenstaand niet zijn beschreven maar waarvan de feiten en omstandigheden op het berekeningsmoment naar het oordeel van het Fonds wel een bedreiging vormen om aan de Reële pensioenambitie naar deelnemers te voldoen.

DRBF

Doel van het fonds is om te groeien naar een reële dekkingsgraad (inclusief risicobuffer) die hoog genoeg is om met een hoge mate van zekerheid alle geïndexeerde pensioenverplichtingen

aan haar deelnemers te kunnen uitkeren. Het Dynamic Risk Budget Framework (DRBF) dient hiervoor als risicokader.

De omvang van het risicobudget zoals gedefinieerd binnen het kader wordt gemeten aan de hand van de impact van extreme scenario's op de dekkinggraad van het fonds. De extreme scenario's worden onder meer gebruikt om de pijngrens zoals gedefinieerd binnen DRBF te testen en hebben als zodanig een directe link met het Strategische Asset Allocatie en risico afbouwpad. Het doel van de (deterministische) extreme scenario's is om inzicht te krijgen in de extremen die de dekkinggraad binnen afzienbare tijd kan bereiken. De financiële risico's van het fonds worden in kaart gebracht door middel van een beperkt aantal vooraf gespecificeerde extreme economische scenario's voor de belangrijkste risicodrijvers van de dekkinggraad. Het proces van vaststelling is als volgt:

- 1 De externe adviseur stelt jaarlijks de macro-economische studie die ten grondslag ligt aan de extreme scenario's (1 tot 3 jaar horizon) op.
- 2 De externe adviseur stelt voor welke (significante) risicofactoren in de scenario'set moeten worden opgenomen.
- 3 SPIN Investments vertaalt het voorstel van de externe adviseur naar een voorstel voor extreme economische scenario's aan de Beleggingsadviescommissie.
- 4 Beleggingsadviescommissie adviseert het algemeen bestuur omtrent definitieve extreme economische scenario's.
- 5 Bestuur stelt extreme scenario's formeel vast.
- 6 Bij een extreme gebeurtenis gedurende het jaar: tussentijds overleg.

ALM

De ALM economische scenario set wordt jaarlijks vastgesteld. De vastgestelde set kan in het betreffende jaar worden gebruikt voor (mogelijke) ALM analyses, daarnaast wordt de set ook gebruikt in het Dynamic Risk Budget Model (DRBF).

Het proces van vaststelling is als volgt: de externe ALM adviseur stelt een ALM economische scenario set op voor het betreffende jaar. Deze set wordt besproken in de Beleggingsadviescommissie waarna een advies van de commissie volgt. Het DB (Dagelijks Bestuur) neemt een besluit omtrent de set.

4.4.11 Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

4.5 Gebeurtenissen na balansdatum

Toeslagverlening na balansdatum

SPIN heeft begin januari 2024 besloten de pensioenaanspraken per 1 januari 2024 als volgt te verhogen:

- Algemene toeslagregeling: 0,16%
- ASR toeslagregeling: 0%
- Toeslagregeling 2: 0%

De toeslagen zijn gebaseerd op de indexatie-ambitie per regeling en de werkelijke inflatie-ontwikkeling. De inflatie was voor de algemene toeslagregeling zeer beperkt en voor de ASR toeslagregeling en voor Toeslagregeling 2 was de inflatie gebaseerd op CPI afgeleid negatief. Deze toeslag heeft per 1 januari 2024 een negatief effect van 0,1% op de actuele dekkingsgraad. Deze toeslag is niet in de cijfers van 2023 verwerkt.

Wet toekomst Pensioenen

2024 is een belangrijk jaar voor SPIN met betrekking tot de Wet toekomst pensioenen. De sociale partners zullen keuzes maken over een nieuwe pensioenregeling en over de uitvoering daarvan. SPIN heeft ter voorbereiding daarvan de uitgangspunten voor de invaarmethode vastgesteld, en een uitgangspunt voor de evenwichtigheidsbeoordeling van invaren van DB vastgesteld. Daarnaast wordt gewerkt aan de assurance van datakwaliteit wat noodzakelijk is indien besloten wordt tot invaren.

4.6 Vaststelling jaarrekening

Het bestuur van SPIN stelt de jaarrekening 2023 vast.

Amstelveen, 6 juni 2024

Het Algemeen bestuur,

E.W. Galesloot-Vaal, voorzitter

R. Griffioen, vice voorzitter

R.J.H. Nijhuis, secretaris

N. Fischer

T. Leijen

K. Verloop

R.F.T. Klein

W.A.P. van Eechoud, directeur

L.A.N. Gielissen, adjunct-directeur

5 Overige gegevens

5.1 Statutaire regelingen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

De Wettelijke reserves worden jaarlijks via de bestemming van het saldo van baten en lasten gelijkgesteld aan het vereist eigen vermogen. Het vereist eigen vermogen wordt berekend met gebruikmaking van het standaardmodel. Hierbij wordt het vereist vermogen bepaald op basis van de uitkomst van de berekening van de strategische beleggingsmix.

5.2 Actuariële verklaring

Stichting Pensioenfonds IBM Nederland

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds IBM Nederland te Amsterdam is aan Mercer (Nederland) B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een Actuariële Verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds IBM Nederland, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Omdat Mercer (Nederland) B.V. beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Mercer (Nederland) B.V. wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 6,8 miljoen. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 2,2 miljoen te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruikgemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materieële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luidden. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudentpersonregel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangevane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luidden.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds IBM Nederland is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangevane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening goed. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen toereikend zijn.

Amstelveen, 6 juni 2024

Mevrouw drs. J.C.M. Hofmans AAG

Mercer (Nederland) B.V.

5.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds IBM Nederland

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening voor het boekjaar geëindigd op 31 december 2023 van Stichting Pensioenfonds IBM Nederland te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds IBM Nederland per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2023;
- de staat van baten en lasten over 2023;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie *Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening*.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds IBM Nederland (hierna ook wel het pensioenfonds) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Ons inzicht in het pensioenfonds

Stichting Pensioenfonds IBM Nederland voert als ondernemingspensioenfonds de pensioenregeling uit voor IBM Nederland B.V. van Kyndryl Nederland B.V. Pensioenbeheer wordt in eigen beheer uitgevoerd. Vermogensbeheer is uitbesteed aan een gespecialiseerde dienstverlener. Wij hebben bijzondere aandacht in onze controle besteed aan deze onderwerpen op basis van de activiteiten van het pensioenfonds en onze risicoanalyse.

Wij hebben de materialiteit bepaald en de risico's geïdentificeerd en ingeschat dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, om in reactie op deze risico's de controlewerkzaamheden te bepalen ter verkrijging van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€ 45 miljoen
Toegepaste benchmark	1,0 % van het pensioenvermogen per 31 december 2023, zijnde het totaal van de technische voorzieningen, voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers en stichtingskapitaal en reserves.
Nadere toelichting	Wij hebben voor deze grondslag gekozen omdat dit het vermogen betreft dat de basis vormt voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Voor het bepalen van het percentage hebben wij gelet op de financiële positie van het pensioenfonds en de mate waarin de beleidsdekkingsgraad zich rondom een kritieke grens bevindt. Gelet op het reserveoverschot hebben wij de materialiteit gesteld op 1,0% van het pensioenvermogen. De wijze waarop wij de materialiteit hebben bepaald, is niet gewijzigd ten opzichte van voorgaand boekjaar.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 2,2 miljoen rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Opdrachtteam en gebruikmaken van het werk van specialisten

Wij hebben zorggedragen dat het opdrachtteam over de juiste kennis en vaardigheden beschikt die nodig zijn voor de controle van een ondernemingspensioenfonds. Wij hebben in het opdrachtteam specialisten opgenomen op het gebied van IT audit. Daarnaast hebben wij eigen deskundigen ingeschakeld voor de controle van de waardering van de derivaten, de WSW-leningen en de technische voorzieningen.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van alle wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en diens omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het uitvoerend bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop het niet-uitvoerend bestuur het toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij verwijzen naar hoofdstuk 2.7 risicomanagement van het jaarverslag, waarin het uitvoerend bestuur zijn (fraude)risicoanalyse heeft opgenomen.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode en het integriteitsbeleid. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij houden rekening met het risico dat het uitvoeren bestuur interne beheersmaatregelen kan doorbreken, aangezien dit risico in alle organisaties aanwezig is. Vanwege dit risico hebben wij onder meer schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, zoals toegelicht in "Grondslagen voor waardering van activa en passiva" in de jaarrekening. Wij verwijzen in dit kader verder naar het kernpunt 'Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen'. Ook hebben wij data-analyse gebruikt om journalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen en de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties, waaronder die met verbonden partijen.

Wij zijn uitgegaan van de veronderstelling dat er bij de opbrengstenverantwoording frauderisico's bestaan met name bij de indirecte beleggingsopbrengsten uit private equity en hypotheekfondsen. Wij beschrijven in de controleaanpak van het kernpunt Waardering en toelichting van beleggingen zonder genoteerde marktprijzen onze controlewerkzaamheden om in te spelen op de veronderstelde frauderisico's bij de opbrengstenverantwoording.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het algemeen bestuur, sleutelfunctionarissen (waaronder sleutelfunctiehouders, de compliance officer, medewerkers van het bestuursbureau en de uitvoeringsorganisatie(s)).

Uit de door ons geïdentificeerde frauderisico, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen en toelichtingen in de jaarrekening. Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening. In lijn met NBA-handreiking 1144 *Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfondsen*, is onze inschatting gebaseerd op onze ervaring in de sector, afstemming met het algemeen bestuur, het kennis nemen van

de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA), het lezen van notulen, het kennismaken van rapporten van de sleutelfunctiehouders en de compliance officer en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

We hebben verder kennis genomen van correspondentie met toezichthouders en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben we schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controle-aanpak met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling

Zoals toegelicht in het onderdeel 'Continuïteitsveronderstelling' van toelichting 'Grondslagen' van de jaarrekening, is de jaarrekening opgemaakt op basis van de continuïteitsveronderstelling. Bij het opmaken van de jaarrekening heeft het algemeen bestuur een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van het pensioenfonds om zijn continuïteit te handhaven en de activiteiten voort te zetten voor de voorzienbare toekomst.

Wij hebben de specifieke beoordeling met het uitvoeren bestuur besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het algemeen bestuur op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten en in hoeverre het pensioenfonds voldoet aan de vereisten rondom solvabiliteit en liquiditeit. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden ten aanzien van de continuïteit geïdentificeerd. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een pensioenfonds zijn continuïteit niet langer kan handhaven.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het algemeen bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

In vergelijking met voorgaand jaar, hebben wij geen relevante wijzigingen aangebracht in de kernpunten van onze controle. Wel hebben wij dit jaar het frauderisico op opbrengstverantwoording toegevoegd aan het kernpunt Waardering en toelichting van beleggingen zonder genoteerde marktprijzen.

Ontwikkeling en toelichting van de (beleids)dekkingsgraad

Risico

De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad brengt de verhouding tussen de (netto) activa en pensioenverplichtingen tot uitdrukking en is daarmee een graadmeter voor de financiële positie van een pensioenfonds. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling.

Het pensioenfonds is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te hanteren als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld inzake indexatie en kortingen. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of het pensioenfonds voldoende buffers heeft. De dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad zijn toegelicht in toelichting 6. “Stichtingskapitaal en reserves” van de jaarrekening.

Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de (beleids)dekkingsgraad niet juist wordt vastgesteld.

Onze controleaanpak

Door controle van de balans onderzoeken wij de samenstellende delen van de dekkingsgraad. De balans en daarmee de dekkingsgraad per 31 december 2023 hebben wij mede met gebruikmaking van de werkzaamheden van de certificerend actuaris gecontroleerd. Wij hebben de ontwikkelingen in de financiële positie van het pensioenfonds beoordeeld op basis van het actuariële rapport van de certificerend actuaris en onze controle van de jaarcijfers. Vanwege de gevoeligheid van schattingselementen hebben wij specifiek aandacht besteed aan de waardering van de (illiquide) beleggingen en de waardering van de technische voorzieningen. De werkzaamheden die wij in dit kader hebben uitgevoerd zijn in de kernpunten hierna beschreven.

Wij controleren geen andere maandelijkse dekkingsgraden dan de dekkingsgraad ultimo boekjaar. Ten aanzien van andere maandelijkse dekkingsgraden hebben wij de navolgende toetsingswerkzaamheden verricht, die minder zekerheid geven dan een controle van twaalf maands-dekkingsgraden:

- Wij hebben de opzet van het totstandkomingsproces van de berekening van de maandelijkse dekkingsgraad onderzocht alsmede de juiste maandtoerekening van zogenaamde key items vastgesteld. Dit jaar betroffen key items: de indexatie per 1 januari 2023 evenals de wijziging van de UFR-methodiek.
- Daarnaast heeft de certificerend actuaris een plausibiliteitstoets uitgevoerd op de ontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen zoals gehanteerd in de bepaling van de dekkingsgraad gedurende het jaar in relatie tot de ontwikkelingen in de belangrijkste factoren, zoals de rentecurve. Wij hebben kennisgenomen van de uitkomst van deze werkzaamheden van de certificerend actuaris.

Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de (beleids)dekkingsgraad geëvalueerd.

Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd in de vaststelling van de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2023 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.
Waardering en toelichting van beleggingen voor risico pensioenfonds zonder genoteerde marktprijzen	
Risico	<p>De beleggingen voor risico pensioenfonds (hierna: beleggingen) zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds. Alle beleggingen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. Voor een groot deel van de beleggingen is deze marktwaarde te verifiëren aan transacties die tot stand zijn gekomen op de financiële markten (marktprijzen). Er zijn ook beleggingen die worden gewaardeerd op basis van onafhankelijke taxaties, netto contante waardeberekeningen of een andere geschikte methode, waaronder de intrinsieke waarde per participatie voor posities in niet (beurs) genoteerde fondsen.</p> <p>De waarderingsonzekerheid neemt inherent toe bij netto contante waardeberekeningen en hangt samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens. Bij het pensioenfonds betreffen dit de posities in derivaten. De posities in niet-(beurs) genoteerde fondsen, met name private equity en voor vastrentende waarden, WSW-leningen en Nederlandse hypotheekfondsen, kennen eveneens inherent relatief veel waarderingsonzekerheid doordat de waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers gecorrigeerd voor kasstromen tot aan balansdatum.</p> <p>Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de beleggingen beschreven in paragraaf 4.4.3. “Grondslagen voor waardering van activa en passiva” en een nadere toelichting opgenomen in toelichting 1. “Beleggingen voor risico pensioenfonds”. Uit deze toelichting blijkt dat per 31 december 2023 € 126 miljoen (gesaldeerd) is belegd in derivaten, € 378 miljoen in private equity, € 542 in WSW-leningen en dat € 406 miljoen is belegd in niet-(beurs)genoteerde hypotheekfondsen. Dit betreft 35% van de totale beleggingen.</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten. Zoals tevens beschreven in ‘Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico’s’, hebben wij het veronderstelde frauderisico inzake de opbrengstenverantwoording gekoppeld aan de indirecte beleggingsopbrengsten uit beleggingen in en niet-(beurs)genoteerde fondsen, met name private equity en hypotheekfondsen.</p>
Onze controleaanpak	<p>Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen, uitgevoerd op de waardering van de beleggingen per 31 december 2023.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor de posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen hebben wij de waardering gecontroleerd op basis van de gecontroleerde jaarrekeningen van de betreffende fondsen met daarin opgenomen de gecontroleerde waarde per aandeel of participatie per 31 december 2023. Verder hebben wij vastgesteld of de gekozen waarderingsgrondslagen en de belangrijkste uitgangspunten daarbij aansluiten op de grondslagen van het pensioenfonds. • Voor de waardering van de derivaten hebben wij een controle uitgevoerd op het gehanteerde waarderingsmodel en op de gehanteerde input waaronder de uit de markt afgeleide gegevens zoals rentevolatiliteit en rentecurves. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij eigen waarderingspecialisten betrokken.

<p>Onze controleaanpak</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voor de posities in private equity en hypotheekfondsen hebben wij de waardering geverifieerd met gecontroleerde jaarrekeningen 2023 van deze fondsen. Waar deze (nog) niet beschikbaar zijn, omvat onze controle het vaststellen van de aansluiting met de meest recente (niet-gecontroleerde) rapportages van de fondsmanagers, waar van toepassing gecorrigeerd voor kasstromen en marktontwikkelingen tot aan balansdatum, alsmede de back-testing (met gecontroleerde jaarrekeningen) en onderzoek van de monitoring procedures van het bestuursbureau. Verder hebben wij vastgesteld of de gekozen waarderingsgrondslagen en de belangrijkste uitgangspunten daarbij aansluiten op de grondslagen van het pensioenfonds. • Voor de waardering van de WSW-leningen hebben wij een controle uitgevoerd op de gehanteerde disconteringscurve inclusief opslag voor de risicokenmerken voor de waardering. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij eigen waarderingspecialisten betrokken. <p>Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de beleggingen geëvalueerd.</p>
<p>Belangrijke observaties</p>	<p>Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering van de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen per 31 december 2023 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.</p>
<p>Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen</p>	
<p>Risico</p>	<p>De technische voorzieningen waaronder de voorziening pensioenverplichtingen betreffen een significante post in de balans van het pensioenfonds. De technische voorzieningen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. Hier ligt een aantal belangrijke conventies aan ten grondslag namelijk dat voor de waardering uitgegaan wordt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur alsmede de meest recente informatie (tafels) omtrent de levensverwachting, zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG). In aanvulling op de tafels wordt gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij het pensioenfonds, zijnde de fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze veronderstellingen hebben tezamen met de hoogte van de kostenopslag, waaraan eveneens schattingen ten grondslag liggen, bijzondere aandacht gehad in onze controle. Wij hebben aan het subjectieve element ervaringssterfte van de bepaling van de technische voorziening een frauderisico gekoppeld en de waardering en de toelichting daarop als kernpunt van onze controle aangemerkt.</p> <p>Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de voorziening pensioenverplichtingen beschreven in paragraaf 4.4.3. “Grondslagen voor waardering van activa en passiva” en een nadere toelichting opgenomen in toelichting 7. “Technische voorzieningen”.</p> <p>Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de technische voorzieningen niet toereikend gewaardeerd en toegelicht zijn.</p>

Onze controleaanpak

Bij de controle van de technische voorzieningen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaris van het pensioenfonds. De certificerend actuaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerend actuaris heeft daarbij gebruikgemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerend actuaris onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2023. Hierbij hebben wij specifiek aandacht gevraagd voor de toets van de ervaringssterfte op basis van de toegepaste prognosetafels en de effecten van de wijzigingen hierin, de toereikendheid van de kostenopslag alsmede de toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2023:

- Daartoe hebben wij ons een beeld gevormd van de redelijkheid van de aannames en schattingen van het algemeen bestuur met betrekking tot de gekozen actuariële grondslagen, alsmede de uitkomsten van het actuariële grondslagenonderzoek en de gehanteerde waarderingsgrondslagen besproken met de certificerend actuaris.
- Hierbij hebben wij met inachtneming van het oordeel van de certificerend actuaris gelet op de besluitvorming van het algemeen bestuur, de recentheid van beschikbaar grondslagenonderzoek, de toetsing op de onderbouwing van de daarin opgenomen veronderstellingen, de uitkomsten van beschikbare tussentijdse evaluaties, de uitkomsten van de actuariële analyse over meerdere jaren en de aanwezigheid van een consistente gedragslijn.
- Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd om de gehanteerde basisgegevens te toetsen mede met behulp van data analyse, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen bij de pensioenuitvoeringsorganisatie, het verrichten van aansluitwerkzaamheden met de pensioenadministratie voor wat betreft de aantallen en de aanspraken en het beoordelen van het verloop en de uitkomsten van de actuariële analyse.

Tevens hebben wij de toelichtingen ten aanzien van de technische voorzieningen geëvalueerd.

Belangrijke observaties

Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering per 31 december 2023 of de toelichting van de technische voorzieningen.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het algemeen bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het algemeen bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het algemeen bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om zijn werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het algemeen bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het algemeen bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het algemeen bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie 'Informatie ter ondersteuning van ons oordeel' hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel. Onze controle bestond verder onder andere uit:

- Het in reactie op de ingeschatte risico's uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het algemeen bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Communicatie

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het algemeen bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Den Haag, 6 juni 2024

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. S.B. Spiessens RA

6 Relevante nevenfuncties

In onderstaand overzicht zijn de personalia van de bestuursleden opgenomen naar de stand van 6 juni 2024, met vermelding van hun beroep en relevante nevenfuncties. De bestuurders A en B zijn, behoudens de heer Verloop, in dienst bij IBM Nederland.

Voorzitter

Mw. E.W. (Liesbeth) Galesloot-Vaal

Functie in bestuur	Voorzitter
Beroep	Onafhankelijk bestuurder
Nevenfunctie(s) uit hoofde van bestuur	Geen
Nevenfunctie(s) relevant voor bestuursfunctie	- Pensioenfonds Haskoning DHV; voorzitter bestuur - Pensioenfonds Unilever APF; voorzitter bestuur

Bestuurders A

T. (Ted) Leijen

Functie in bestuur	Lid
Beroep	Leader banking development
Nevenfunctie(s) uit hoofde van bestuur	Geen
Nevenfunctie(s) relevant voor bestuursfunctie	Geen

R. (Rijk) Griffioen

Functie in bestuur	Lid, vice voorzitter
Beroep	Adviseur IBM retirement
Nevenfunctie(s) uit hoofde van bestuur	Geen
Nevenfunctie(s) relevant voor bestuursfunctie	Geen

N. (Nadine) Fischer

Functie in bestuur	Lid
Beroep	Senior Manager Finance
Nevenfunctie(s) uit hoofde van bestuur	Geen
Nevenfunctie(s) relevant voor bestuursfunctie	Geen

*Bestuurders B***R.J.H. (Ruud) Nijhuis**

Functie in bestuur	Secretaris
Beroep	Senior Business Consultant
Nevenfunctie(s) uit hoofde van bestuur	Geen
Nevenfunctie(s) relevant voor bestuursfunctie	Geen

K. (Rinus) Verloop

Functie in bestuur	Lid
Beroep	Gepensioneerd
Nevenfunctie(s) uit hoofde van bestuur	Geen
Nevenfunctie(s) relevant voor bestuursfunctie	Geen

R.F.T. (Richard) Klein

Functie in bestuur	Lid
Beroep	Directeur Kyndryl Holdings
Nevenfunctie(s) uit hoofde van bestuur	Geen
Nevenfunctie(s) relevant voor bestuursfunctie	Geen

*Bestuurders C***W.A.P. (Wouter) van Eechoud**

Functie in bestuur	Lid
Beroep	Directeur SPIN
Nevenfunctie(s) uit hoofde van bestuur	Geen
Nevenfunctie(s) relevant voor bestuursfunctie	- Docent/Opleidingscoördinator Erasmus School of accounting & assurance (EUR) - Lid RvT Stichting Pensioenfonds Achmea

L.A.N. (Lucien) Gielissen

Functie in bestuur	Lid
Beroep	Adjunct-directeur SPIN
Nevenfunctie(s) uit hoofde van bestuur	Lid Advies- en Uitvoeringsraad van de Pensioenfederatie
Nevenfunctie(s) relevant voor bestuursfunctie	Geen

Colofon

SPIN, jaarverslag 2023

Redactie & realisatie: SPIN afdeling communicatie,
PV&H Communicatie

Ontwerp: neon Ellen van Diek, Amsterdam

Opmaak: Vormgevers Arnhem, Sita Menses, Arnhem

Vragen over uw SPIN pensioen?

Mail of bel naar onze servicedesk info@spin.nl, 020 3472722

Wij helpen u verder. Vermeld altijd uw pensioenummer.

Zo kunnen we u sneller van dienst zijn.

**Stichting Pensioenfonds
IBM Nederland**

%

